

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARINA GÖRE OKUL
DENEYİMİ DERSİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

AZEM TURAL

**AMASYA
Temmuz-2018**

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARINA GÖRE OKUL
DENEYİMİ DERSİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE ETKİSİ**

Azem TURAL

**Tez Danışmanı
Dr.Öğr. Üyesi Faruk AYLAR**

AMASYA-2018

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜSosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademikkurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıfyapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 09/07/2018

Azem TURAL

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının görüşlerine göre okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğine etkisini belirlemektir.

Gelecekteki öğretmenlerin hangi nitelik ve vasıflarla yetişeceği noktasında bilgi vereceği düşünülen bu çalışmanın başından sonuna kadar olan zaman diliminde yardımlarını esirgmeden destek veren, yaptığım çalışmalarla ilgili beni yönlendiren, ihtiyaç duyduğum zamanlarda beni samimiyetle karşılayan ve ihtiyaçlarıma karşılık veren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Faruk AYLAR'a,

Yüksek lisans derslerinde akademik araştırma yapıp tez hazırlama konularında tüm bilgilerini bizlere aktaran hocalarım Doç. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR ve Doç. Dr. Recep ÇAKIR'a

Desteklerini ve tecrübelerini esirgemeyen kıymetli dostlarım Arş. Gör. Murat BAŞGÜL ve Arş. Gör. Kayhan BOZGÜN'e,

Tez jüriüyelğinde bulunarak ve tezimin son haline gelmesinde olumlu eleştirilerle değerli katkılar sunan hocalarım Doç. Dr. Süleyman YAMAN ve Dr. Öğr. Üyesi Alpay AKSİN'e,

Üniversite yıllarından itibaren lisansüstü eğitime devam etme konusunda bizleri bilinçlendiren ve bu yolda devam etmemiz için telkinde bulunan tüm hocalarımıza,

Öğrenim gördüğüm zaman diliminde sıkıntılarımda yanımda olan ve bana destek olan aileme ve arkadaşlarıma,

Tez çalışmasını gerçekleştirdiğim süre zarfında bana destek olan, bıkmadan usanmadan maddi manevi desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen, her zaman yanımda olduğu bilinciyle kendimi güvende ve mutlu hissettiğim kıymetli eşim Ayla AytekinTURAL'a çok teşekkür ediyorum.

Azem TURAL

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	6
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.5. Tanımlar.....	7

II. BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI.....	9
2.1. Öğretmenlik Mesleğinin Tanımı ve Önemi.....	9
2.1.1. Alan Bilgisi.....	10
2.1.2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi.....	11
2.1.3. Genel Kültür.....	13
2.2. Dünya'da ve Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci.....	13
2.2.1. Dünya'da Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci.....	14
2.2.2. Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci.....	19
2.3. Okul Deneyimi Dersinin Tanımı ve İşlevi.....	24
2.4. İlgili Araştırmalar.....	26

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Modeli.....	34
3.2. Çalışma Grubu.....	35
3.3. Veri Toplama Aracı.....	36
3.4. Verilerin Analizi.....	37

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR.....	40
4.1. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Görüşlerine Ait Bulgular.....	40
4.2. Öğretmenlik Mesleğini Tanımak ve Anlamak İçin Okul Deneyimi Dersi ve Rehber Öğretmenlerin Yeterliğine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Ait Bulgular.....	51
4.3. Okul Deneyimi Dersinin Öğretmen Adaylarına Mesleki Kazanımlarına Yönelik Bulgular.....	60
4.4. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Edinilen Tecrübelerden Sonra Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Düşüncelerindeki Değişimlere Ait Elde Edilen Bulgular.....	66

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	71
---------------------------	----

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER.....	77
KAYNAKLAR.....	78
EKLER.....	85
Ek 1. Araştırma Soruları.....	86

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARINA GÖRE OKUL DENEYİMİ DERSİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE ETKİSİ

Azem Tural

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Yüksek
Lisans Tezi, Temmuz/2018

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Faruk AYLAR

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının görüşlerine göre okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğini nasıl yansıttığını belirlemektir. Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılının güz döneminde Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinden benzeşik örnekleme ile seçilmiş 6'sı kız 10'nu erkek olmak üzere toplam 16 öğretmen adayı ile yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi, veri toplama aracı olarak da mülakat tekniği kullanılmış ve içerik analiziyapılmıştır. Çalışmada mülakatlardan elde edilen cevaplar temalandırılıp sonuçlardan yola çıkarak yorumlamalar yapılmıştır. Ayrıca elde edilen bulgular öğretmen adaylarının etkinlik raporları ile desteklenmiştir. Araştırmada öğretmen adayları genellikle okul deneyimi ile öğretmenlik mesleğini tanıyıp anladıklarını ve mesleki tecrübe kazandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında öğretmen adayları gittikleri okullarda öğrenci merkezli ders işleyen, teknolojiden yararlanan, öğrenci ile sürekli etkileşim halinde olan öğretmenlere tanık olmuşlardır. Bu durumlara şahit olan öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğine bakış açılarının değiştiğini ve kendilerinin de bu niteliklere sahip olmaya çalışacaklarını söylemişlerdir. Sonuç olarak bakıldığında araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerine göre okul deneyimi dersinin önemli görüldüğü ve öğretmenlik mesleği ile ilgili daha kapsamlı ve gerçekçi deneyimler edinildiği görülmektedir. Ayrıca adaylar tarafından ders saatinin artırılması ve dönemlere yayılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak okul deneyimi dersine eğitim öğretim hayatında daha fazla yer verilip etkinliğinin artırılmasının öğretmen yetiştirmede daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Deneyimi, Öğretmen Adayları, Öğretmenlik Mesleği.

ABSTRACT

THE EFFECT OF HOW THE SCHOOL EXPERIENCE COURSE REFLECTS THE TEACHING PROFESSION ACCORDING TO SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES

Azem Tural

Amasya University, Institute of Social Sciences, Department of Basic Education, Master

Thesis, July/2018

Supervisor: Dr. Faruk AYLAR

The purpose of this study is to determine how the school experience course reflects the teaching profession, according to the opinions of the social studies teachers candidates. The study was carried out in the 2016-2017 academic year with the fourth grade students who attended Amasya University Faculty of Education Social Sciences Teaching Department. Participants, 6 female and 10 male constitute a total of 16 teacher candidates, were selected from the Social Studies Teaching Department of Amasya University in the fall semester of 2016-2017. In the study, case study method was used from qualitative research designs. Interview technique was used as data collection tool. Descriptive analysis was performed in the study. In the study, the answers obtained from the interviews were themed and interpreted on the way out of the results. In addition, the findings were supported by activity reports of teacher candidates. In the study, prospective teachers generally stated that they had recognized and understood the school experience and the teaching profession and had gained professional experience. In addition, prospective teachers have witnessed teachers who continue to interact with the student, who are using student-centered courses, technology, and on-going schooling. Teacher candidates who have witnessed these situations have said that their perspective on the teaching profession has changed and they will also try to have these qualities. As a result, according to the opinions of the teacher candidates participating in the research, it is seen that the school experience lesson is important and more comprehensive and realistic experiences are obtained about the teaching profession. In addition, it was emphasized that the number of hours should be increased and spread over periods. It is thought that it would be more beneficial to increase the effectiveness of the school experience lesson by increasing the efficiency of the teacher education.

Keywords: School Experience, Teacher Candidates, Teacher Profession

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Dünyada Öğretmen Yetiştirmede Kullanılan Uygulamalar.....	18
Tablo 2. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Kullanılan Uygulamalar.....	23
Tablo 3. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler.....	35
Tablo 4. Okul Deneyimi Dersinin İşlevi.....	41
Tablo 5. Okul Deneyimi Ders Saatinin Yeterliği İle İlgili Görüşler.....	44
Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyiminde Yaşadıkları Sorunlar.....	45
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Dersin Amacına ve Derste Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri.....	47
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Sunmuş Olduğu Öneriler	49
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinden Beklentileri.....	51
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Rehber Öğretmenin Yeterliği İle İlgili Görüşleri.....	54
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Meslekle İlgili Merak Ettikleri.....	60
Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyiminden Öğrendikleri.....	62
Tablo 13. Okul Deneyimi Dersinde Edinilen Tecrübelerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Düşüncelere Etkisi.....	67

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Günümüzde ülkelerin eğitim düzeyleri ile gelişmişlik düzeyleri arasında bir paralellik olduğu görülmektedir. Ülkelerin gelişebilmesi içinse bünyesinde bulunan bireylerin eğitimi önem arz etmektedir. İyi eğitilen nesiller bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip ederek ülke gelişimine katkı sağlamaktadırlar. Bir ülkenin içinde yaşayan toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal olarak kalkınması, gelişmekte olan eğitim sistemindeki yeni oluşumları takip ederek bu oluşumlara uyum sağlamasıyla ilişkilidir (Katrancı, 2008). Örneğin 15. ve 16. yüzyılları kapsayan dönemde Osmanlı Devleti, bilim ve teknoloji olarak en ileri seviyede olduğundan dünyanın en güçlü devletiydi. 17. yüzyıldan itibaren ise dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin takip edilememesi ve eğitim sisteminde yaşanan olumsuzluklar Osmanlı Devleti'nin gücünü kaybetmesine neden olmuştur. Atatürk "Bir ulusu özgür, bağımsız, şanlı yüce bir toplum halinde yaşatır veya esarete ve sefalete sürükler" sözüyle ülkeler için eğitimin önemini vurgulamıştır (Celep, 2008). Bu durumlarda gösteriyor ki ülkelerin sahip olduğu insan gücü, kaliteli bir eğitimle ülkelerin gelişmesine önemli katkı sağlamıştır (Çingi ve Güran, 2003).

Eğitim, insanoğlunun varoluş tarihinden itibaren toplumsal hayatın önemli bir parçasını oluşturmuştur. Toplumlar, ihtiyaçlarına göre eğitimle ilgili farklı algılar oluşturup farklı tanımlar da yapmışlardır. Örneğin Aristo eğitim için bireylerde ahlaki davranışlar kazanma aracı derken Descartes, aklın doğru kullanılmasını öğrenme olarak belirtmiştir. J.J. Rousseau eğitimi, doğduktan sonra yetişkinler tarafından insanlara öğretilen her şey olarak tanımlarken, Kant ise eğitim sayesinde bireylerin insan olgunluğuna erişebileceğini söylemiştir (Şişman, 2008).1950 yıllarında Tyler çağdaş anlamda eğitimi bireylerin davranış biçimlerindeki değişimler süreci olarak tanımlamış ve bu tanım günümüze değin kabul görmüştür (Celep, 2008). Eğitimin her dönemde olduğu gibi 21. yüzyılda da bireylerin ve toplumların vazgeçemeyeceği bir konumu bulunmaktadır. Eğitimde kaliteyi yakalayabilmek için eğitim sistemini oluşturan unsurların etkili ve verimli olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde eğitim sisteminde aksaklıklar yaşanabilir (Yeşilyurt, 2010).

Eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri de öğretmenlerdir. Öğretmenler eğitim sisteminin yapı taşıdır. Bir eğitim sisteminin başarılı olabilmesi, o sistemde görevli olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (Yetim ve Göktaş, 2004). Rıza ve Hamurcu (2000), öğretmenlerin alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının mesleki açıdan bu özelliklerle

yetişmeleri yani öğretimini yapacakları alanla ilgili devinimsel, bilişsel ve duyuşsal özellikleri açısından yeterli olmalıdırlar (Ören, Sevinç ve Erdoğan, 2009). Bu niteliklere sahip olmayan öğretmenlerin geleceği etkili ve sağlam inşa etmeleri beklenemez. Ülkemizde bireylerin iyi eğitim alabilmeleri içinse öncelikle nitelikli öğretmenler yetiştirmek gerekmektedir (Saratlı, 2007).

Ülkemizde eğitim fakültelerinin temel işlevi, farklı ilgi ve önbilgilere sahip öğrencileri öğretmenlik mesleğine en uygun bir şekilde hazırlamaktır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan programların, benzer özelliklerde ve yeterliliklerde öğretmen yetiştirmesi beklenmektedir (Aylar ve Aksin, 2011). Eğitim fakültelerinin de araç-gereç ve teknolojik yönden iyi donanıma sahip olması, nitelikli öğretmenlerin gelişmesine katkı sağlayacaktır (Yaman ve Karamustafaoğlu, 2006). Eğitimin temel unsurlarından olan öğretmenlerin yetiştirilmesi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önem verilen eğitim sorunlarının başında gelmektedir. Dolayısıyla nitelikli öğretmenler yetiştirilmesi için öğretim faaliyetlerinin başlamasından günümüze kadar öğretmen yetiştirme programları üzerinde önemle durulmuştur (Yeşilyurt, 2010).

Öğretmen yetiştirme programında evrensel olarak kabul gören iki yaklaşım bulunmaktadır. Bunlardan biri teori-pratik yaklaşım, diğeri ise pratik-teori yaklaşımıdır. Bu yaklaşımlara göre teorik olan yaklaşım öğretmen eğitiminde bireylere sunulan bilgilerdir. Pratik yaklaşımda ise bu bilgilerin beceriye dönüştürülmesidir. Öğretmen eğitiminde bu iki yaklaşımın birbirinden bağımsız olarak yürütülmesi halinde hedeflenen amaca ulaşamamaktadır. Çünkü bu yaklaşımlar birbirini tamamlayan unsurlar olup birlikte yürütüldüğü takdirde etkili ve verimli olmaktadır (Akgül, 2006). Azar (2003), bu yaklaşımların görüşlerine göre öğretmen adaylarının gerçek ortamlarda ihtiyaç duyacakları bilgi ve beceriyle karşı karşıya gelmedikçe sadece teorik bilgilerin öğretmen adayları için bir anlamı olmayacağını belirtmiştir. Ayrıca teoride edinilmiş olan bilgiler kullanılmadığı için unutulmaya maruz kalmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesinde hizmet öncesi eğitim önemli bir yer tutmaktadır (Yeşilyurt, 2010).

Öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce tecrübeli öğretmenlerden deneyim kazanmaları için hizmet öncesi eğitim önem arz etmektedir. Hizmet öncesi eğitimle öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve davranış kazanmaları sağlanmaktadır. Böylece öğretmen adayları, teorik edindikleri bilgileri uygulama etkinlikleri ile anlamlı ve kalıcı hale getirmektedir (Yeşilyurt, 2010).

Yaşantımız boyunca meslek dallarının çoğunda yetişmiş kalifiyeli insan gücüne ihtiyaç olduğu gibi eğitim öğretim sürecinde de bu durum ön plana çıkmaktadır. Ülkemizde öğretmen yetiştirme kapsamında, üniversitelerde öğretmen adaylarına sunulan kurumsal ve uygulamalı çalışmalarla nitelikli öğretmen yetiştirilmesi planlanmaktadır (Saratlı, 2007).

Bu plan doğrultusunda öğretmen eğitiminde “Okul Deneyimi” üniversitelerin ilgili bölümlerinde ders olarak okutulmaktadır. Okul deneyimi dersi ile öğretmen adayları teorik olarak edindikleri bilgi ve becerileri gerçek etkileşim ortamında anlamlandırma imkanı bulmaktadır. Ayrıca gidilen okul ortamında tecrübeli öğretmenler gözlemlenerek deneyim ve tecrübe elde edilmektedir. Bunun yanı sıra gerçek bir sınıf ortamında buldukları için mesleğe başladıklarında acemilik çekmeyecekler ve hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiği noktasında edindikleri deneyimler sayesinde bilgi sahibi olacaklardır. Yapılan araştırmalarda, öğretmen adaylarına kazandırılacak bilgi ve becerilerin etkili olabilmesi ve öğretmen adaylarının fakültelerde edindikleri bilgileri, meslek hayatında etkili ve verimli kullanabilmenin hizmet öncesi eğitimle sağlanabileceği belirtilmektedir (Harmandar, Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya, 2000).

Öğretmen yetiştirmede eğitim fakültelerinin lisans programlarında yer alan okul deneyimi dersi hem kalite hem de işlevsellik yönünden önem taşımaktadır. Okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarını sınıf içindeki olumsuzlukların önüne geçmek amacıyla iki yıldan fazla olmayacak şekilde izlenen, başarılı gibi görünen bir yoldur (Kocatürk, 2006). Okul deneyimi dersi öğretmen adaylarına sadece mesleki yeterlilik değil, aynı zamanda öğretmen adaylarına gelecekte görev yerindeki düzen ve işleyişin bilgisini de kazandırmaktadır (Ceylan ve Akkuş, 2007). Aynı zamanda öğretmen adaylarına, öğretmenlik mesleği ile ilgili duygu ve düşüncelerini, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir sınıf ortamında yaşama imkanı sunmaktadır. Burada önemli olan dersin etkili ve verimli bir biçimde işlenmesidir. Dersin hedeflerine ulaşılabilmesi için 1 saat teorik, 4 saat uygulama olarak haftada 5 saat olmak üzere içeriğine uygun bir şekilde yürütülmelidir (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007).

Okul deneyimi dersinin amacı doğrultusunda öğretmen adayları, gittikleri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda deneyimli öğretmenleri izleme ve öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanma imkanı yakalamaktadırlar. Bazı zamanlar öğretmenlerin yerini kendileri alarak öğrencilerle birebir ilgilenme imkanı bulmaktadırlar. Böylece öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce kendilerini gerçek sınıf ortamına alıştıırıp tecrübe edinmeleri sağlanmış olmaktadır.

Öğretmen eğitimi programına 1998 yılında 2493 sayılı öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına yönelik yönerge ile okul deneyimi dersi konulmuştur. Bu bağlamda okul deneyimi dersi üniversitelerin 1. sınıfında Okul Deneyimi I dersi, 4. sınıfında Okul Deneyimi II ve öğretmenlik uygulama dersi olarak verilmekteydi (YÖK, 1998).

2007-2008 yıllarında Yüksek Öğretim Kurulu tarafından öğretmen yetiştirilen fakültelerde değişiklikler yapılmıştır. Değişikliklere göre okul deneyimi I ve okul deneyimi II

dersleri birleştirilerek tek bir okul deneyimi dersi şeklinde düzenlenmiştir. Son hali ile okul deneyimi dersi milli eğitime bağlı okullarda haftada 5 saat olmak üzere 14 hafta boyunca planlanan şekilde etkinliklerin yerine getirildiği, genellikle sınıf ortamında gözlem yapılan bir ders olarak kabul edilmektedir (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007).

Okul deneyimi dersinin kapsamı doğrultusunda öğretmen adaylarının aşağıdaki etkinlikleri yapması gerekmektedir.

1. Dönem Planı
2. Öğretmenin Okuldaki Bir Günü
3. Öğrencinin Okuldaki Bir Günü
4. Bir Öğrencinin İncelenmesi
5. Öğretim Yöntemleri
6. Derslerin Gözlenmesi
7. Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü
8. Soru Sormayı Gözleme
9. Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar
10. Okul Müdürü ve Okul Kuralları
11. Okul ve Toplum Rapor Teslimi
12. Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmelidir.

Okul deneyimi dersi etkinliklerinin verimli ve amacına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki eylemlerin yapılması gerekmektedir.

1. Öğretmen adayının hangi haftada hangi etkinliği yapacağını planlanması,
2. Öğretmen adaylarının yapılan etkinliklerle ilgili raporlar hazırlaması,
3. Öğretim elemanları ile her hafta düzenli olarak toplantı yapılarak okul etkinliklerine ilişkin haftalık gözlem sonuçlarının tartışılması sağlanmalıdır.

Okul deneyimi dersinin amaçları doğrultusunda öğretmen adaylarının aşağıdaki kazanımları edinmeleri gerekmektedir.

1. Okulun örgütsel olarak yapısını, işleyişini ve öğretmenlik mesleğini tanımış olma,
2. Okul personeline, yönetimine ve okulda bulunan kaynaklara yönelik bilgi sahibi olma,
3. Okul ve sınıf ortamını ve okulda gerçekleşen tüm etkinlikleri gözlem yolu ile tanımadır.

Bu nedenlerle okul deneyimi dersinin amacına uygun olarak verimli ve etkili bir şekilde yerine getirilmesi öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde önem arz etmektedir (Demir, 2015).

1.1. Araştırmanın Amacı

M. Kemal Atatürk'ün "Öğretmenler, gelecek nesil sizlerin eseri olacaktır." sözünden de anlaşılacağı üzere geleceğimizi inşa etmede öğretmenlere önemli sorumluluk ve görevler düşmektedir. Bunun için nitelikli ve kaliteli öğretmenlerin yetiştirilmesine ihtiyaç vardır. Ülkemizde öğretmen eğitimini üniversiteler yerine getirmektedir. Bireyler buradaki eğitimlerinin ardından birer öğretmen adayı olarak görülmektedir. Bu süre zarfında ilgili bölümlere göre teorik ve pratik olarak alınan dersler öğretmen adaylarını yetiştirmek üzere planlanmıştır. Bu derslerden biri olan okul deneyimi dersi öğretmen adayları için ayrıca önem arz etmektedir (Yıldız, 2006).

Okul deneyimi dersinin, öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmen adayları için öğretmenlik mesleği ile ilgili tecrübe kazanmaları noktasında önemli bir yeri vardır (Saratlı, 2007). Okul deneyimi ile öğretmen adayları gerçek sınıf ortamında gözlem yaparak öğretmenlik mesleğini yerinde görme ve tanıma imkanı bulmaktadır. Sarıtaş (2007), öğretmen adaylarının okul deneyimi dersindeki gözlemleri sonucu, öğretmenlik mesleğine yönelik duygu ve düşüncelerinin etkilendiğini belirtmektedir.

Okul deneyimi dersi, öğretmenlik mesleğini tanıma ve anlama noktasında en önemli basamaklardan biri olup, iyi bir şekilde planlandığı takdirde öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkı sağlar. Öğretmen adaylarının, dersin amacına uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri dersin içeriğini daha da verimli hale getirebilir. Bu nedenle öğretmen adaylarına göre okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğini nasıl yansıttığının belirlenmesi, gelecekteki öğretmenlerin hangi nitelik ve vasıflarla yetişeceği noktasında bilgi vereceği düşünülmektedir. Bu amaçla, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, okul deneyimi dersi kapsamında gittikleri okullarda edindikleri deneyimlerin öğretmenlik mesleğini nasıl yansıttığını öğretmen adaylarının görüşlerine göre belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlik mesleğini tanımak ve anlamak için okul deneyimi dersi ve rehber öğretmenlerin yeterliğine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

3. Okul Deneyimi dersinin öğretmen adaylarına mesleki olarak kazanımları nelerdir?

4. Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde edinilen tecrübelerden sonra öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerindeki değişimler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Ülkelerin kalkınmasında öncelikle her alanda yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli insan gücünü kazanmak içinse öğretmenler tarafından bireylere sunulan eğitimin kaliteli olması gerekmektedir (Şallı, 2007). Gelecek nesillerin donanımlı bir şekilde yetişmesi için eğitici konumda olan öğretmenler tartışılmaz bir öneme sahiptir. Bu nedenle öğretmenlerin de donanımlı ve nitelikli olmaları zorunluluk arz etmektedir (Yeşilyurt, 2010).

Eğitim sisteminin önemli unsurlarından biri olan öğretmenlerin, eğitim öğretim sürecinde aktif olarak görevli olan ve süreci yöneten konumundadır. Bu nedenle eğitim öğretim sürecinin verimli geçmesi, istenilen sonuca ulaşılabilmesi için öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmenlerin de bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirebilmesi için iyi yetişmiş, donanımlı, yeniliklere açık olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde nitelikli bir şekilde yetişmeyen öğretmenlerin de nitelikli bireyler yetiştirmeleri mümkün olmayacaktır. Bu nedenlerle öğretmenlerin yetiştirilme sürecinin, planlı bir şekilde ve amacına uygun olarak yapılması gerekmektedir (Demir, 2012).

Yaşadığımız yüzyıl bilgi ve teknoloji çağı olarak tanımlanmaktadır (Celep, 2008). Dolayısıyla bireylerin günümüz şartlarında gelişen bilgi ve teknolojiyi yakından takip etmesi gerekmektedir. Eğitim sistemi içerisinde önemli ve zor görevi olan öğretmenler, içinde bulunduğumuz çağı bir sonraki çağa taşıyacak bireyleri de bu bilinçle yetiştirmelidir (Şallı, 2007).

Ülkemizde öğretmenlerin eğitimi üniversitelerin ilgili bölümlerinde sağlanmaktadır. Öğretmen adaylarının eğitim sürecinde, öğretmenlik mesleği ile ilgili teorik ve pratik dersler yer almaktadır. Öğretmen adaylarının, bu derslerin içeriklerini kavramaları ve mesleğinde başarıyı yakalayabilmeleri için hizmet öncesi eğitim almaları önemli görülmektedir. Bu bağlamda hizmet öncesi eğitimde önemli bir yeri olan okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarının, fakültede edindikleri bilgi ve becerileri geliştirmelerini sağlayarak meslek hayatlarında da etkili ve verimli olarak kullanmaları için önem taşımaktadır (Demir, 2012).

Okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarının gerçek ortamda öğretmenlik mesleği ile tanışmasını sağlamaktadır. Bu sayede öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin hangi şartlarda ve nasıl yapıldığını gözlemlene fırsatı bulmaktadır. Çünkü bu ders sayesinde

öğretmen adayları gerçek okul ve sınıf ortamını tanıyarak alanları ile ilgili bilgi ve deneyim kazanırlar. Dolayısıyla okul deneyimi dersi öğretmen adaylarının mesleği tanımları noktasında önemli görülmektedir (Böçük, 2014).

Okul deneyimi dersi ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında genel olarak öğretmen adaylarının uygulama esnasında karşılaştıkları sorunlar, uygulama okullarındaki personellerin ilgisizliği ya da akademisyenlerin adaylara gereken ilgiyi göstermedikleri yönündedir (Demir, 2012; Saratlı, 2007; Yeşilyurt, 2010). Bu çalışmada ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine göre okul deneyimi dersinin, öğretmenlik mesleğini nasıl yansıttığını ortaya koyarak belirlemektir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapılan bu araştırma, okul deneyimi dersinin amacına uygun olup olmadığını göstermekle birlikte araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre bu dersin öğretmen eğitimindeki önemine ve dersin etkili ve verimli olması için nasıl uygulanması gerektiği konusunda diğer çalışmalara örnek olması nedeniyle ayrıca önem arz etmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılı,
2. Amasya Üniversitesi Sosyal bilgiler öğretmenliği 4. Sınıf öğrencileri,
3. Okul deneyimi için gidilen Amasya il merkezinde bulunan okullar,
4. Mülakat tekniğinden elde edilen bulgularla sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1. Veri toplama aracı, ilgili literatür ve uzman görüşleri ile geçerli ve güvenilirdir.
2. Araştırmaya katılan kişilerin veri toplama aşamasında yöneltilen sorulara yansız, samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Eğitim: Bireylerde, öğrenme yaşantıları yoluyla istendik davranış değişiklikleri oluşturma sürecidir.

Okul Deneyimi: Öğretmen adaylarına, okul örgütü ve yönetimi ile ilgili işleyişi, okullardaki günlük yaşantıyı tanıma, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışı etkinliklere katılma ve deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanağını veren,

onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemelerini sağlayan fakülte öğretim programında yer alan derstir (MEB, 1998).

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programlarına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında, okul ortamında, öğretmenlik uygulaması yapan fakülte öğrencisi (YÖK, 1998).

Uygulama Okulu: Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tecrübe etmeleri için gittikleri, uygulamaların yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi kurumdur (MEB, 1998).

Uygulama Süreci: Okul deneyimi dersi güz ve bahar olmak üzere iki dönemde dört saati uygulama okulunda bir saati de üniversitede olarak haftada beş saat yapılmaktadır.

II. BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümün amacı konu ile ilgili yapılmış olan makale, tez ve kitapları taramaktır. Bu amaç doğrultusunda bölümler sırası ile “Öğretmenlik Mesleğinin Tanımı ve Önemi”, “Dünyada ve Ülkemizde Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci” ve “Okul Deneyimi Dersinin Amacı ve İşlevi” başlıklarını içermektedir.

2.1. Öğretmenlik Mesleğinin Tanımı ve Önemi

Öğretmenlik evrensel olarak herkes tarafından saygı duyulan kutsal bir meslektir. Öğretmenliği meslek olarak seçen kimselerin üzerlerine aldıkları sorumlulukları vicdanlarında hissetmeleri gerekmektedir (Yazıcı, 2009). Öğretmenin kelime manasından da anlaşılacağı üzere öğreten kimse, öğretmenlik mesleği de mesleklerin mesleği olarak tanımlanabilir. Çünkü öğretmenlik mesleği, diğer tüm mesleklerin bilişsel, devinışsel inceliklerinin öğretilmesi sürecine yön veren kilit bir meslektir (Türer, 2009).

Öğretmenlik; öğretimin planlanması aşamasından başlayarak, değerlendirme sonuçlarından yararlanmaya kadar bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik ve profesyonel boyutlu bir meslektir. Öğretmenlik, sınıf içinde ve okulda sadece öğrencilerle olmayıp bireylerin ve toplumların yaşam ve gelişim biçimini şekillendiren önemli bir meslektir (Demir, 2012).

Öğretmenlik, Selçuklu Devleti döneminde, muallimlik olarak adlandırılan ve dini eğitimleri de kapsayan çok işlevli bir meslekti. Osmanlı Devleti'nde de Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar aynı özellikleri kapsamaktaydı. Fatih Sultan Mehmet döneminde ise öğretmenlik dini eğitimlerden çıkarılıp dünya standartlarına getirilmeye çalışılmıştır. 19. yüzyıl batılılaşma düşünceleri ile birlikte kendine özgün bir meslek haline gelmiştir. 1848 yılında ise ilk öğretmen okulu açılmıştır. Cumhuriyet döneminde de öğretmenlik mesleği toplumsal açıdan saygın ve etkili bir nitelik kazanarak 1924 yılında da yasa ile tanımlanmıştır (Saratlı, 2007).

İnsanlık tarihinden günümüze öğretmenlik mesleğine tüm toplumlar tarafından önem verilmiştir (Akgül, 2006). Bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin önemi de her geçen gün artış göstermektedir (Oğuz, 2004). Öğretmenlerin de meslekte başarıyı yakalayabilmek için birtakım yeterliklere sahip olmak gerekmektedir.

Yeterlik, bir görevi yerine getirmede gereken sorumlulukları yapmak için ihtiyaç duyulan bilgi, yetenek ve becerilerdir. Bu kavrama öğretmenlik mesleği açısından bakıldığında, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlardır (Şahin, 2004). Öğretmenler bu yeterliklere ne kadar fazla sahip olurlarsa mesleki hayatlarında o derece başarı elde ederler. Öğretmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler; konu alanı bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür becerilerini içermektedir (Erden, 1999).

2.1.1. Alan Bilgisi

Alan bilgisi, öğretmenlerin öğretimini yapacakları alanla ilişkili (fizik, kimya, biyoloji, matematik, tarih vb.) kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler kapsamındaki bilgidir (Gess-Newsome ve Lederman, 1999). Ayrıca öğretmenlerin sahip olduğu kavramsal bilgileri, sadece kavramı tanımak ya da adını bilmek değil, aynı zamanda kavramlar arasındaki ilişkileri görüp ifade edebilmesi gerekmektedir (Kaya ve Yılmaz, 2013).

Öğretmenlerin mesleki hayatlarında sosyal bilgiler öğretmeni, Türkçe öğretmeni, sınıf öğretmeni gibi kendi alanlarında uzman kişiler olmaları gerekmektedir (Saratlı, 2007). Öğretmenin bir konuyu anlatabilmesi için önce kendisinin o konuya hakim olması gerekmektedir. Dolayısıyla öğretmenler kendi alanlarında ne kadar fazla bilgi ve donanımına sahip olursa öğrencilerine katacakları bilgiler de o denli fazla olacaktır. Ülkemizde eğitim programları baktığımızda Türkçe, tarih, matematik, coğrafya gibi konu alanlarına göre düzenlenmektedir (Erden, 1999).

Bu doğrultuda öğretmenler alan bilgisi olarak aşağıdaki yeterliklere sahip olmalıdır:

1. Derste anlatılacak konunun özel amaçlarını açıklayabilmek,
2. Önceki konularla irtibat kurarak derse başlayabilmek,
3. Dersin genel amacı ve konuların özel amacı arasında bütünlük sağlayabilmek,
4. Konularla ilgili genel kavram, prensip, kanun, teorileri açıklayabilmek,
5. Bol ve uygun örneklerle konuyu zenginleştirebilmek,
6. Konuyla ilgili yeterince alıştırma yapabilmek veya konunun önemli yanlarını tekrar anlatabilmek,
7. Konunun alt dalları arasında ilişki kurabilmek,
8. Gerektiğinde detaya girebilmek veya detaydan kaçınabilmek,
9. Dersi işlerken öğrencinin zihnini karıştıran durumlardan kaçınmak,
10. Konuların gündelik hayat ve çevreyle ilişkisini kurabilmek,
11. Konularla ilgili bilgi sahibi ve konulara hakim olabilmek,

12. Ders saatlerini verimli bir şekilde kullanabilmek,
13. Dersin genel bir değerlendirmesini yapabilmek,
14. Dersi yeterli bir şekilde öğretebilmek.

Konu alan bilgisinde buyeterliklere sahip olan öğretmenler meslek hayatlarında başarıyı yakalayabilmektedir(Kaya ve Yılmaz, 2013).

2.1.2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi

Öğretmenlerin meslek hayatlarında başarılı olmalarında sadece alanında bilgi sahibi olmaları yeterli değildir. İnsanlar birçok konu hakkında belli alanlarda bilgi sahibi olabilirler ama her insan bildiklerini bir başkasına öğretemeyebilir. Öğretmen olabilmenin önemi bildiklerini başkalarına öğretebilme yeteneğinin olmasıdır (Çelikten ve Can, 2003). Öğretmen alanında ne kadar bilgi sahibi olursa olsun bilgilerini öğrencilerine aktaramazsa meslek hayatında başarıyı elde edemez. Başarıyı yakalayabilmek için öğretmenin öğretme becerisine sahip olması gerekmektedir (Erden, 1999). Bu nedenle öğretmenler, daima kendilerini gelişime ve değişime açık tutmalı, mesleki yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri de yakından takip etmelidirler.

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin etkili yürütülmesi ve verimli öğretmenlerin özellikleri konusunda çok değişik kaynaklarda farklı bilgiler ve görüşler sunulmuş ve öğretmenin mesleki özellikleri sıralanmıştır (Çelikten, Şanal ve Yeni 2005). Öğretmenlerin mesleki hayatlarında başarıyı yakalayabilmeleri için bazı niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bunlar:

Öğretim sürecini planlamak

1. Amaçladıkları ve hedefledikleri davranışları açıkça ifade etmek,
2. Amaçları ve hedefleri gerçekleştirmeye yönelik öğrenme-öğretme etkinlikleri belirlemek,
3. Bu etkinliklerde kullanacak uygun araç-gereçleri belirleyip seçmek,
4. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerine yönelik etkinlikler planlamak,
5. Planlamaları bireysel farklılıkları göz önüne alarak yapmak,
6. İşlenen konuları önceki konularla ilişkilendirip sonraki konuyla bağlamak,
7. Öğrenciyi güdülemek,
8. Zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanmak,
9. Öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinlikler (bireysel, grup çalışması, gezi gözlem, deney vb.) uygulamak.

- 10.Öğrencilere uygun bir şekilde dönüt vermek.
- 11.Öğretilecek konuyu gündelik hayatla ilişkilendirmek,
12. Belirlenen hedef davranışlara yönelik uygun değerlendirmelerde bulunmak.

Sınıf Yönetimi

1. Sınıf ortamında öğrencilerin rahat bir şekilde kendilerini ifade edebilmelerini sağlamak,
2. Dersin amacının dışına çıkılmasını engellemek,
3. Sınıf düzenini sağlama ve kontrol etmek,
- 4.Sınıf ortamında, öğrencilerin dikkatinin dağılmasına engel olma ve derse odaklanmalarını sağlamak,
- 5.Öğrencilerin sınıf içi davranışlarına göre uygun ödül ve yaptırımları etkili bir şekilde kullanmak.

İletişim

1. Derste anlaşılır bir dil kullanmak,
2. Sınıf içi etkili ve verimli iletişim kurulmasını sağlamak,
3. Okul personelleri, diğer eğitim birimleri ve velilerle sürekli iletişim içinde olabilmek,
4. Jest, mimik ve ses tonunu uyumlu kullanmak,

Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Sürecini Takip Etme ve Değerlendirme

1. Öğrencilerin ortaya koydukları performanslarını belirlenen zaman içinde puanlama ve öğrencilerin öğrenmelerine yönelik uygun dönüt sağlama,
2. Öğrencilerin yapmış oldukları etkinlikleri kayıt altında tutup gelişmelerini takip etmek,
3. Akranlarına göre farklı gelişim gösteren öğrencilerin çözümüne yönelik meslektaşları ve ilgili birimlerle irtibatlı olmak
4. Öğrencilerin akademik gelişimlerini evrensel değerlere göre takip edip yönlendirmek
5. Yapılan etkinlikleri uygun ölçme teknikleri kullanarak değerlendirmek.

Diğer Nitelikler

1. Meslek hayatında kendisi ile ilgili kanun ve yönetmeliklerde belirlenmiş hak ve sorumluluklarının farkında olmak
2. Kendini geliştirmeye, yeniliklere ve eleştirilere açık olmak

3. Meslek hayatına katkı sunacak hizmet içi eğitim, seminer gibi okul içi ve okul dışı etkinliklere katılma ve organize etmek,
4. Öğrencilere karşı ve topluma karşı örnek bir model insan olmak,
5. Türk Milli Eğitim Sisteminde belirlenmiş amaçlara ve ilkelere uygun bir şekilde öğretmenlik mesleğini irca etmek.

Yukarıda belirtilen nitelikler, başarılı öğretmenlerin yetiştirilmesinde öğretmen adaylarına kazandırılması bakımından oldukça önem arz edip ulusal ve evrensel değerler doğrultusunda öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri için bir modeldir (Baskan, 2001; Demir, 2012; Kasap, 2015; Saratlı, 2007).

2.1.3. Genel Kültür

Öğretmenlik, öğrencilere sadece ders anlatmakla kalmayıp onları aynı zamanda hayata hazırlayan geleceklerine yön veren bir meslektir. Öğretmen hangi branştan olursa olsun öğrencilerin gelecek yaşantılarına katkı sunmalıdır. Onların sosyal yaşama alışmaları ve kültürel değerleri kazanmaları bütün öğretmenlerin görevleri arasındadır. Bu görevi başarıyla yerine getirmek isteyen öğretmenlerin, yaşadığı toplum yapısını ve kültürel özelliklerini tanıması ve yansıtması gerekmektedir. Ülkemiz kültürel özellikler bakımından oldukça zengin bir yer olduğundan öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelerin yaşantılarını ve kültürel özelliklerini de tanıması gerekmektedir. Aksi takdirde öğretmenlerin öğrenciler, veliler veya bulunduğu yörenin insanları ile çatışma yaşamaları olasıdır. (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Öğretmenlik mesleği, toplumun yapı taşı olma özelliği göstermektedir. Çünkü toplumun hangi kesimine baksanız üzerinde öğretmen emeği olmayan bir insan görmeniz mümkün değildir. Geleceğimizi yetiştiren öğretmenlerin görevlerini gerektiği şekilde yerine getirmediği takdirde ülke olarak tarih sahnesinden silinebiliriz. Diğer türlü bakıldığında ise herkes üzerine düşen görevi layığı ile yerine getirdiği müddetçe detarihe yön verebiliriz (Ayas, 2009). Buradan da anlaşıldığı üzere geleceğimizin şekillenmesine yön veren öğretmenler ve onların yetiştirilmesi oldukça önemlidir.

2.2. Dünyada ve Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci

Öğretmen yetiştirmenin Dünyadaki ve Türkiye’deki tarihi gelişimi ki kısımda incelenmiştir. Bu inceleme ile öğretmen eğitiminde geçmişten günümüze yapılan değişimler ve gelişimlere değinilmiştir.

2.2.1.Dünyada Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci

Öğretmenlik, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren var olan bir meslektir. Başlangıç zamanlarında öğretmenlik dünyada din ile birlikte kabul görmekteydi. Bu nedenle o zamanlarda din adamları öğretmen olarak bilinmekteydi. Öğretmenlik din adamları tarafından yapıldığı için bu dönemlerde formal eğitim veren öğretim kurumu olmamıştır. Bu dönemdeki öğretmen yetiştirmeleri ise usta çırak ilişkisi şeklindedir (Demir, 2012).

Öğretmenlik mesleği günümüzdeki şekli ve manasıyla 17. yüzyıl Avrupa'sında görülmektedir. Bu dönemde öğretmen yetiştirmek için formal eğitim veren kurumların olması gerektiği düşünülmüş ve bu eğitim herkes için zorunlu olmuştur. Ancak öğretmenliğin 19. yüzyıl sonlarında modern bir meslek olduğu kabul edilmiştir (Özoğlu, Gür ve Altunoğlu, 2013). Bu dönemden sonra öğretmenlerin önemi devletler nezdinde de artmış ve devlet eli ile yapılması düşünülen eğitim sistemi nitelikli öğretmen ihtiyacını doğurmuştur. Böylece de dünyada nitelikli öğretmen yetiştirme çalışmaları başlamıştır (Böcük, 2014).

Öğretmenliği meslek olarak kabul eden ve bu konuyla ilgili görüşleri savunan ilk kişiler 17. yüzyılda Giessen Üniversitesinde görev yapan profesörlerdir. Profesörler, öğretmenliğin sanatsal bir özellik taşımakta olduğunu ve öğretmenlerin etkili olabilmesi için üniversite eğitiminin yanı sıra öğretmenlik mesleğine yönelik bir eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda öğretmen yetiştirmeye yönelik öğretmen okulları gündeme gelmiştir. 1684-1685'te Fransa'da ilk öğretmen okulu açılarak kısa sürede Avrupa'ya oradan da tüm dünyaya yayılmıştır (Johnson, 1968, aktaran: Yüksel, 2010: 32).

Öğretmenler, Fransa'da uzun yıllar sınavla girilen hem kurumsal hem uygulamalı olarak öğretim yapılan iki yıllık eğitim veren öğretmen okullarında yetişmiştir. 20. yüzyıl sonlarına doğru gerçekleşen eğitimde yeniden yapılanma çalışmalarıyla öğretmenlerin eğitimi konusunda önemli ve kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan değişikliklerden biri de öğretmen eğitiminde üniversite eğitiminin artırılması ve okul türlerine göre değişen öğretmen eğitiminde farklılıkların azaltılması olmuştur. Yapılan değişikliklerle 1982 yılından itibaren Fransa'da öğretmen eğitimi üç yıla, 1986 yılından itibaren de beş yıla çıkarılmıştır (Somkaya, 2000).

Fransa'da öğretmen eğitiminde adayların öğrenim görmekte olduğu yüksek okulun son sınıfında haftalık en az 30-40 saat süreyle okulda gerçek sınıf ortamında deneyim kazanmaları sağlanmıştır. Bu uygulama esnasında öğretmen adaylarını üç üyeden oluşan bir komisyon denetlemekteydi. Komisyon dönem sonunda öğretmen adaylarını hazırlanan

raporlara göre değerlendirir ve değerlendirme sonucu bir karar verilirdi. Değerlendirme sonucu başarılı olan öğretmen adayları son bir sınava tabii tutularak başarılı olanların Eğitim Bakanlığı tarafından asil öğretmen olarak göreve atanırlardı (Kasap, 2015).

Avrupa'ya yayılan öğretmen okulları Almanya'da da ilk kez 1697'de August Francke tarafından açılmıştır. Bu okulda Halle Yetimhanesi olarak bilinen kimsesiz çocuklara eğitim verilmesi için öğretmen yetiştirilmekteydi. Bu okul Fransa'da açılan öğretmen okuluna göre daha modern ve donanımlı olup öğrenim görme süresi beş yıl olarak belirlenmiştir. Okul programı olarak öğretim programı alan bilgisi ve sınıfları ziyaret etme ile öğretmenlik denemesi ve haftalık öğretim programlarının tartışılması yer almaktadır. Bu öğretmen okulları Almanya'nın Berlin ve diğer şehirlerine de yayılmıştır. Okullar farklı ülkeleri de etkilemiş Avusturya ve İngiltere'de de bu kurumların açılmasını sağlamıştır. İlk olarak 1808'de açılan İngiltere'deki öğretmen okulları kısa süre içinde tüm ülkeye yayılarak 40 yıl içerisinde ülke genelinde 20 tane okul olmuştur (Demir, 2012).

Avrupa'daki öğretmen okullarının etkisi Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) hissedilmiş ve ABD özellikle Almanya ve Avusturya'daki okulları model olarak almış ve bu doğrultuda kendi öğretmen okullarını açmışlardır. 1823 yılında Normal School adı ile açılan bu okullar ilk başta ilköğretim öğrencilerine öğretmen yetiştirmek amacıyla açılmıştır. ABD'deki öğretmen okullarında öğrenim süresi üç yıl olup kış aylarında da köy okullarında öğretmenlik uygulaması yapılmaktaydı. Öğretmen adaylarının uygulama süreci bir metne bağlı olmayıp öğretmen tecrübelerine göre yapılmaktaydı. 1829 yılında okulların kurucu isimlerinden olan S.R. Hall öğretmen yetiştirmede rehber olacak "Lectures on School keeping (Okula Ait Dersler)" adlı kitabını çıkartmıştır. Bu kitap ABD'de öğretmenlik mesleği üzerine yazılan ilk kitap olarak kabul edilmiştir. Bu okullar kısa sürede ABD'nin birçok eyaletine de yayılmış, devlet kurumunun yanı sıra özel teşebbüsler olarak da açılmıştır. Bu okullardaki öğretmenler ise yükseköğrenim mezunu olması ya da daha önceden normal okul eğitimi almış tecrübeli olan kişilerden seçilmekteydi. ABD'deki öğretmen okullarının öğretim programları, ilkokulu ilgilendiren derslerle öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerden oluşmaktadır. Bu program çerçevesinde gözetim altında öğretmen adaylarının okullara giderek uygulama yapması üzerine yoğunlaşmıştır. Uygulama sürecinde öğretmen adaylarına tecrübeli ilkokul öğretmenleri nasıl konu anlatacaklarını gösterip öğretmenliğin bir meslek olarak nasıl yapılması gerektiğini göstermekteydi. Öğretmen okullarında ilk başlangıçta 2-3 yıl öğrenim yılı olarak belirlenmiş fakat 20. Yüzyıl başlarında bu süreç 4 yıla çıkmış ve okulların ismi "Öğretmen Kolejlere (Teachers Colleges)" olmuştur. Daha sonra kolejler büyük bir bölümü üniversitelerin bünyesine girmiş ve isimleri "State College" ya da "Faculty" olmuştur. Bu durumda okullarda meslek derslerinin yerini akademik dersler almaya başlamıştır. 1920

yıllarında ABD’de Fen Edebiyat Fakültelerinde de öğretmen yetiştirmeye başlanmıştır. Bunun yanı sıra New York Üniversitesi lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim vermeye başlayarak öğretmen yetiştirmede akademik seviyede kalmayıp uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır (Demir, 2012). Görüldüğü gibi ABD’nin öğretmen yetiştirme süreci kısa süre içerisinde büyük bir evrim geçirip günümüz öğretmen yetiştirme programlarına model olmuştur.

Öğretmenlerin eğitimi ve yetiştirilmesine her ülkede olduğu gibi Güney Kore’de de önemli bir yer verilmektedir. Teknolojik ve bilimsel gelişmelere önem veren ve bu konuda da başarı sağlayan Güney Kore bu durumu eğitimde nicelik ve niteliğe bağlamaktadır. Ülkenin Eğitim ve İnsan Kaynakları Geliştirme Bakanlığı eğitimde nicelik ve niteliği arttırmak için en önemli etkenin öğretmen eğitimi olduğuna inanmaktadır. 1960’lı yıllarda artış gösteren öğrenci ihtiyaçlarını karşılamak için öğretmen yetiştiren kurumlarda da artış olmuştur. Bu durumda öğretmenlerin sadece gereken ihtiyacı karşılamak için yetiştirilmesi verimliliğin düşük olmasına neden olmuştur. Ancak 1980’den itibaren eğitimde başarılı olabilmek için öğretmen eğitimlerine önem verilmiş ve eğitim politikaları ile eğitimde niteliksel yükseliş ilkesi benimsenmeye başlanmıştır.

Güney Kore’de öğretmenlerin yetiştirilmesi, branşlara göre farklı olup liselerden ya da üniversitelerden başlar. İlköğretim ve ortaöğretim de görev yapacak öğretmenlerin yetiştiği kurumlar farklıdır. İlköğretimde görev yapacak öğretmen adayları için biri özel olan 13 adet eğitim üniversitesi vardır. Orta öğretimde görev alabilecek öğretmen adayları için ise dört farklı kurum olup bunlar: Öğretmen Kolejlere, Üniversitelerdeki Öğretmen Eğitim Sınıfları, Eğitim Bölümleri ve Eğitim Enstitüleridir (Kim, 2007, aktaran: Aras ve Sözen, 2012). Ülkede öğretmenlik eğitiminden sonra öğretmenliğe ek olarak profesyonel danışman, bakıcı öğretmen ya da kütüphanede memur olarak da görev yapabilmek mümkündür. Öğretmen adaylarının mezuniyetlerinden sonra yüksek lisans ya da doktora yapma zorunlulukları yoktur. Öğretmen adayları mezun olduktan sonra özel kurumlarda öğretmen olarak çalışmaya başlayabilirler. Devlet kurumlarında çalışabilmek için öğretmen adaylarına yerleştirme sınavı yapılmaktadır. Bu sınav sonucunda başarı sırasına göre ihtiyaç duyulan kadar öğretmen devlet okullarına yerleşmektedir. Bunun yanı sıra bir de öğretmenlik mesleğini yerine getirebilecek başlıca niteliklere ne derece sahip olduğunu belirlemek için mülakatla öğretmenlik tutumları ölçülmektedir (Demir, 2012).

Günümüzde eğitim seviyesi en yüksek ülkelerden biri olan Finlandiya, eğitimde imkanlar ve fırsat eşitliği, herkes için ve her yerde eğitim, yaşam boyu eğitim ve fırsat eşitliği gibi politikalar benimsemiştir. 1980’li yıllardan itibaren Finlandiya’da yüksek okullar tarafından öğretmen yetiştirilmekteydi. 1999 yılına gelindiğinde 986 sayılı Eğitim

Personellerinin Nitelikleri Yönetmeliği ile öğretmen yetiştirme programlarında değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe göre yüksek standartlar altında öğretmen yetiştirilmesi, öğretmenlere sürekli eğitim verilmesi, teknoloji kullanımı ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim almaları gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Finlandiya'da öğretmenlerin yetiştirilmesinde teori ve pratik derslerin bütünlük içerisinde yürütülmesi çok önemlidir. Eğitim süresince uygulama derslerine de teorik dersler kadar fazla yer ve önem verilmektedir. Bu nedenle öğretmen adayları iki yıllık uygulama eğitimine tabii tutulmaktadır. Bu süreçte öğretmen adayları üç tanesi eğitim fakültelerine bağlı okullarda biri de devlet okulunda olmak üzere dört aşama olarak uygulama yapmaktadırlar (Delibaş, 2007).

Finlandiya'da öğretmen olabilmek için önce yüksek okullara giriş sınavına girip başarılı olmak gerekmektedir. Ama bu sınavda başarı yeterli olmayıp başarılı olan adayların yazılı giriş sınavı, yetenek testleri, bireysel olarak mülakat aşamalarından da başarılı olmaları gerekmektedir. Bu aşamalardan sonra adaylar öğretmen olmaya hak kazanmaktadırlar. Bunun yanında ayrıca ülkede tüm öğretmenler için yüksek lisans düzeyinde eğitim zorunlu tutulmuştur (Aras ve Sözen, 2012). Bu durum Finlandiya'nın öğretmen eğitimine ne kadar önem verdiğini gözler önüne sermektedir. Kaliteli öğretmenlerin yetişmesi ile de gelecek nesillerin eğitim seviyeleri çok yüksek olup ülkenin kalkınmasına doğrudan etki etmektedir. Bu yüzden Finlandiya eğitim kalitesi yönünden dünyada ilk sıralarda yer almaktadır.

Yukarıda öğretmen yetiştirmenin dünyadaki tarihi gelişimi açıklanmıştır. Tablo 1'de ise bu tarihsel gelişimgösterilmiştir.

Tablo 1. Dünyada Öğretmen Yetiştirmede Kullanılan Uygulamalar

ÜLKELER	OKUL DENEYİMİ	ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI	DİĞER UYGULAMALAR
FRANSA	X	Yüksekokulun son sınıfında haftada en az 30-40 saat okullarda uygulama zorunluluğu.	En az 36 haftalık hizmet içi eğitime katılma zorunluluğu.
ALMANYA	Okul programı olarak öğretim programı alan bilgisi ve sınıfları ziyaret etme	Okul programı olarak öğretim programı alan bilgisi ve sınıfları ziyaret etme ile öğretmenlik denemesi yapmak.	Yükseköğretim eğitimzorunluluğu Hizmet içi seminerlere katılma zorunluluğu.
AMERİKA	Öğretmen adaylarına tecrübeli ilkokul öğretmenleri nasıl konu anlatacaklarını gösterip öğretmenliğin bir meslek olarak nasıl yapılması gerektiğini göstermekteydi.	Kış aylarında köy okullarında öğretmenlik uygulaması yapılmaktaydı.	S.R. Hall öğretmen yetiştirmede rehber olacak "Lectures on Schoolkeeping (Okula Ait Dersler)" adlı kitap yazmıştır.
GÜNEY KORE		X	Öğretmenlerin yetiştirilmesi, branşlara göre farklı olup liselerden ya da üniversitelerden başlar. Öğretmenlik mesleğini yerine getirebilecek başlıca niteliklere ne derece sahip olduğunu belirlemek için mülakatla öğretmenlik tutumları ölçülmektedir.
FİNLANDİYA	X	Öğretmen adayları üç tanesi eğitim fakültelerine bağlı okullarda biri de devlet okulunda olmak üzere dört aşama olarak uygulama yapmaktadırlar.	Eğitimde fırsat eşitliği, herkes için ve her yerde eğitim, yaşam boyu eğitim ve fırsat eşitliği gibi politikalar benimsemiştir. Öğretmenlere sürekli eğitim verilmesi, teknoloji kullanımı ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim almaları ve Yüksek lisans eğitimi tüm branşlarda zorunlu.

2.2.2.Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Tarihi Süreci

Dünya'nın her yerinde olduğu gibi Türkiye de öğretmenleri ülke geleceği açısından hep önemli görmüş ve öğretmen yetiştirme politikalarındaki gelişmeleri sürekli takip etmiştir. Ülkemizde öğretmen yetiştirme uygulamaları 150 yıl öncesine Osmanlı Devleti zamanına dayanmaktadır. 18. ve 19. yüzyıllarda ortaokullara (rüştiye) öğretmen ihtiyacını karşılamak için bazı uygulamalar getirilmiştir. Bu duruma göre batı örnek alınarak toplumun her kesimine hitap edebilecek ve sosyal reformlara yönelik yenilikleri takip edecek öğretmenler yetiştirilmek istenmiştir. Böylelikle ilk öğretmen okulu olarak 1848'de eğitim vermeye başlayan Darülmualimin-i Rüşti açılmıştır. Okulda ilkokullarda görev yapacak öğretmenler yetiştirilmekte olup ilk başlarda sadece erkekler öğrenim görmekteydi. 1870'li yıllara gelindiğinde ise kızların da öğrenim görecekleri başka bir öğretmen okulu daha açılmıştır. Bu okullara girebilmek içinse öğretmen adaylarının bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlar; Arapça sözleri anlayıp Türkçeye çevirebilme ve kötü halli davranışlarının bulunmamasıdır (Baskan, Aydın ve Madden, 2006). Yine 1870'li yıllarda toplumsal ve siyasal yeniliklerle beraber ortaya çıkan liselere (Sultani) yönelik öğretmen ihtiyacını karşılamak için Öğretmen Eğitimi Enstitüsü (Darülmualimin-i Aliye) açılmıştır (Üstüner, 2004).

20. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti'nde on yedi öğretmen okulu bir de öğretmen eğitimi veren fakülte bulunmaktaydı. Nüfus artışına yönelik öğrenci sayılarının da artması üzerine okullara duyulan öğretmen ihtiyacı da artmış ve hızla öğretmen yetiştiren okulların sayısı da artmıştır. Nitekim 1911 yılına gelindiğinde bu sayı 31 olmuştur. Öğretmen adaylarına yönelik uygulanan öğretim programı teorik ve akademikti. İçinde bulunulan sosyal ve ekonomik şartlardan dolayı uygulama ve öğretim programlarında yenilikler yapılamamıştır. Bu durum Cumhuriyet yıllarına kadar böyle olmuştur (Karagözoğlu, Arıcı, Bülbül ve Çoker, 1995).

29 Ekim 1923 tarihi ile ülkemizde Cumhuriyet rejimi ilan edilmiş ve ardından tüm toplumsal yapılarda ve kurumlarda yenilenme ve düzenleme çalışmaları başlamıştır. Yaşanılan devre uygun çağdaş değerlere ve gelişmiş toplumlarla aynı seviyeye gelebilmek için başta eğitim olmak üzere bilim, sanat, hukuk alanlarında yeniden yapılandırılma çalışmalarına gidilmiştir (Demirel ve Kaya, 2004). Bu amaçla öğretmen yetiştirme programlarında batıyı takip etmek için Maarif Vekaleti'nin daveti ile John Dewey ve Kühne ülkemize davet edilerek bir rapor hazırlanmaları istenmiştir. Dewey sunmuş olduğu raporda nüfusun büyük bölümünün kırsal alanda yaşıyor olması nedeni ile köy öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve köye göre eğitim yapılmasını önermiştir. Diğer bir Eğitimci Kühne de benzer düşüncelere sahip bir rapor belirtmiştir. Bu raporlardan yola çıkarak

1927 yıllarında Kayseri’de ve Denizli’de üç yıllık eğitim veren iki köy muallim mektebi açılmıştır. Fakat istenilen başarı elde edilemediği için 1932 yıllarında kapanmıştır. Başka bir çözüm yolu olarak da Atatürk’ün önerisi ile Eğitim Kurulları açılmıştır. Bu kurslarla askerde görev almış köylü gençleri altı aylık kurstan sonra eğitim unvanı ile köylere ve üç yıllık ilkokullara göndererek öğretmen ihtiyacı karşılanmıştır. Daha sonra bu eğitim kursları köy enstitülerine dönüştürülmüştür (Deringöl, 2007).

Türkiye’de Ankara (Hasanoğlan), Eskişehir (Çifteler), Samsun (Akpınar/Ladik), İzmir (Kızılcıllu) gibi büyük illerin yanı sıra Van (Erciş), Kars (Cılavuz), Diyarbakır (Dicle), Erzurum (Pulur), Antalya (Aksu) gibi merkeze uzak olan kırsal yerlerde Köy Enstitüleri açılmıştır. Bu okullarla köylerden ilkokul mezunu olan zeki çocukların eğitim alarak tekrar köye öğretmen olarak gönderilmesi hedeflenmiştir. Böylelikle köy ortamına uyum sağlama ya da köy halkı ile iletişim kurabilme noktasındaki problemler ortadan kalkacaktı. Çünkü zaten köy ortamından gelen birinin öğretmen olduktan sonra tekrar köye adapte olması daha kolay olmuştur. Köy enstitülerinde öğretmen adaylarına, bir köyü tüm yönleri ile eğitebilecek seviyede ve donanımda olacak şekilde eğitim verilmekteydi. Dolayısıyla öğretmenler göreve başladıkları yerlerde sadece okulda öğrencilere ders vermekle kalmayıp bölge halkına da alternatif tarım türlerini ve tarım tekniklerini gösterme, okuma yazma kursları düzenleme gibi görevleri de vardı. Fakat köy enstitüleri, siyasi içerikli görüldüğünden her zaman eleştirilen bir kurum olmuştur. Hatta günümüzde bile tartışmaları gündeme gelmektedir. Bu durum öğretmen yetiştirme politikalarında yeni arayışlara gidilmesini tetiklemiş ve 1953 yılında İlköğretmen Okulları ile öğretmen yetiştiren kurumlar tek çatı altında toplanmıştır. 1954 yılına gelindiğinde de köy enstitüleri tamamen kapatılmıştır. Bunun sonucunda köy şartlarına göre ya da şehir standartlarına göre öğretmen yetiştirilmesi uygulamasından da vazgeçilmiş ve standart olarak tek tip öğretmen niteliklerine göre eğitim politikası belirlenmiştir. Bu politikalar neticesinde öğretmen ihtiyacını karşılamak için farklı uygulamalar denenmiştir. Yöntemlerden biri olan lise mezunu olan öğrencilerin öğretmenlik eğitimi veren kurslarda yetiştirildikten sonra askerlik görevlerini köylerde öğretmenlik yaparak yerine getirmeleri sağlanmıştır. Bunlara yedek subay öğretmenler denilmektedir. Mektupla öğretmen yetiştirme adıyla anılan uygulamayla kısa sürede ve etkili bir şekilde öğretmen yetiştirmek amaçlanmıştır. Uygulama 1974-1975 yılları arasında yapılmıştır. Bu dönemde açılan “Mektupla Yükseköğretim Merkezi” sayesinde genelde yaz aylarında birkaç ay süreyle verilen eğitimlerle öğretmen yetiştirilmiştir. Diğer bir uygulama ise 1975-1980 yıllarını kapsayan hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme politikasıdır. Bu uygulama ile eğitim enstitülerinde öğrenim görmüş fakat ideolojik ve politik nedenlerle eğitimi kesintiye

uğrayan öğretmen adaylarına birkaç ay süreyle hızlandırılmış eğitim programı uygulayarak öğretmen olmaları sağlanmıştır (Özoğlu, 2010).

Eğitim Enstitüleri ile ilgili de zamanla Köy Enstitülerinde olduğu gibi siyasi tartışmalar çıkmıştır. Bu okullara yönelik öğrenci seçimlerinde ve yetiştirilmelerinde ideolojik görüşlerin ve politikanın karıştığı iddia edilmiş ve durum medya organlarına da yansımıştır. Bu durumlar okullarla ilgili tartışmalara yol açmış ve öğretmen adaylarının eğitimlerinde olması gereken niteliklerin önünü kesmiştir. Sonuç olarak bakıldığında Osmanlı Devleti zamanında eğitim kurumlarında yaşanan çatışmalar Cumhuriyet döneminde son bulması beklenirken daha karmaşık bir yapılanma haline gelmiştir. 1970 yıllarına kadar yukarıda belirtildiği gibi sürekli değişim gösteren kurumlarla ilkökul ve ortaokul öğrenimlerinden sonra öğretmen okullarında eğitim alan öğrencilerle öğretmen ihtiyacı karşılanmıştır. Fakat okulların, öğrencilerin ve öğretim programlarının sürekli siyasi nedenlerle tartışma konusu olması kalıcı ve kesin bir çözüm olmasını engellemiştir (Akdemir, 2013).

Ülkemizde 1982 yılına kadar öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan okullarda yetiştiriliyordu. Türkiye’de zamanla üniversitelerin sayısının artması ve giderek daha nitelikli hale gelmesiyle öğretmen ihtiyacı bu kurumlardan karşılanmaya başlanmıştır (Azar,2011). Öğretmenlerin yetiştirilmesinin üniversitelerin bünyesine alınmasıyla öğretmen adaylarının eğitime de yeni boyutlar getirmiştir.1982 yılında Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) kurulmasıyla üniversiteler bu kuruma bağlanmıştır. Daha sonra bu kurum üniversitelerin planlama yapma ve yönetim merkezi haline gelmiştir. İlk yenilik ise eğitim enstitülerinin dört yıllık eğitim fakültelerine dönüştürülmesi olmuştur. 1990’lı yıllarında ise öğretmen yetiştirme politikalarında gelişmiş ülkelere göre çağın gerisinde kalındığının farkına varılmıştır. Bu duruma bir çözüm geliştirmek amacıyla 1994-1998 yıllarında YÖK ve Dünya Bankası ortaklığında “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi” oluşturulmuştur.

Proje kapsamında:

1. Öğretim programları geliştirilmiş ve programlar dahilinde belirlenen materyaller eğitim fakültelerinin kullanımına sunulmuştur.
2. Üniversitelerde görevli olan öğretim görevlilerinin yurtdışına gönderilerek lisansüstü eğitim almaları sağlanmıştır.
3. Belirlenen programların uygunluğunu ve uygulanabilirliğini denetlemek için “Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi” oluşturulmuştur.
4. Bilgisayar ve Türkçe Yazılı-Sözlü Anlatım dersleri Eğitim Fakültelerinde tüm bölümlerde zorunlu ders olarak konulmuştur.

5. Pedagojik formasyon dersleri yeniden düzenlenmiş, sayıları artırılmış ve derslerin alan dersleri ile uyumlu hale getirilmesi sağlanmıştır.

6. Milli Eğitim Bakanlığının ve Eğitim Fakültelerinin aralarında imzalanan bir protokolle "Uygulama Okulu" işbirliği sağlanarak "Okul Deneyimi" uygulaması başlamıştır (YÖK, 1998).

Projenin sonunda öğretmen yetiştirme politikasında eksik kalan yönleri tamamlama noktasında başarı elde edilmiştir. Fakat bu başarılarla kalıcılık sağlanamamış ve öğretmen adaylarının eğitiminde önceki yıllarda olduğu gibi nitelikli öğretmen yetiştirilmede eksik kalınmıştır (Demir, 2012).

1997 yılında başlayıp yaklaşık sekiz yıl süren programlarının aksayan yönlerinin giderilmesi amacıyla, YÖK tarafından 2006 yılında bazı düzenlemelere gidilmiştir. Yapılan düzenlemeler şu şekilde özetlenebilir:

1. Her programın özellikleri dikkate alınarak alan ve alan eğitimi dersleri % 50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25-30 ve genel kültür dersleri % 15-20 oranlarında belirlenmiştir.
2. Öğretmen eğitim programlarındaki sabit ders uygulaması esnetilmiş ve fakültele, toplam kredisi yaklaşık % 25'evaran oranda dersleri belirleme yetkisi verilmiştir.
3. Öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve YİBO'larda öğretmenlik uygulaması yapma fırsatı verilmiştir.
4. Öğretmen adaylarının entelektüel becerilerini artırmak için programlara, bilim tarihi, bilimsel araştırma yöntemleri, etkili iletişim becerileri, Türk eğitim tarihi ve felsefeye giriş dersleri konulmuştur.
5. Genel kültür dersleri kapsamında, "topluma hizmet uygulamaları" adlı yeni bir ders konulmuştur.

6. Öğretmenlik meslek derslerinde değişiklikler yapılarak, uygulama okulları bulmada yaşanan sorunlar nedeniyle, Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri doğrultusunda, okul deneyimi ders saatleri azaltılmıştır (Kasap, 2015). Ülkemizde son yıllardaki öğretmen yetiştirme politikalarında da nitelikli öğretmen yetiştirmek için çalışmalar devam etmektedir.

Yukarıda öğretmen yetiştirme Türkiye'deki tarihi gelişimi açıklanmıştır. Tablo 2'de ise bu tarihsel gelişim gösterilmiştir.

Tablo 2. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Kullanılan Uygulamalar

TARİHSEL GELİŞİMİ	OKUL DENEYİMİ	ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI	DİĞER UYGULAMALAR
Cumhuriyet öncesi dönemde	X	X	1848 Darülmualimîn Okulu açıldı -1870 Darülmualimat Okulu açıldı -Yetiştirmede nicelikten ziyade nitelik ön plandaydı
Cumhuriyet dönemi	X	X	1924 de yasayla öğretmenlik bir meslek olarak kabul gördü -1940 Köy Enstitüleri kuruldu -1954 yılında 6 yıllık ilk öğretmen okulu -1981 yılında öğretmen yetiştiren kurumlar Eğitim Fakülteleri oldu
Üniversite dönemi (1982-1997)	X	X	Eğitim yüksekokulları eğitim fakültelerine dönüştürüldü Pedagojik formasyona önem arttı. Formasyon kurslarının en az 26 hafta süreli ve 21 kredi olarak düzenlendi
1997 düzenlemesi	X	X	Öğretmen yetiştiren kurumlar YÖK’e teslim edildi
1982-1997 arasındaki gelişmeler	X	X	Öğretmenlik bilgisi dersleri için Eğitim Bilimleri Bölümü kuruldu
1997 yapılandırılması	Birleştirilmiş sınıflarda, köy ve YİBO’lar da uygulama fırsatı verilmiştir	Birleştirilmiş sınıflarda, köy ve YİBO’larda uygulama fırsatı verilmiştir.	Programlar %50 alan, %30 öğretmenlik meslek bilgisive % 20 genel kültür derslerini içermektedir. Genel kültür ders sayısı artırıldı -Topluma Hizmet Uygulamaları dersi konulmuştur
2006 düzenlemesi	Okul deneyimi ders saati azaltılmıştır.	X	X

2.3.Okul Deneyimi Dersinin Tanım ve İşlevi

Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK tarafından öğretmen yetiştirmeye yönelik işbirliğine gidilmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının Milli Eğitime bağlı eğitimöğretim kurumlarında deneyim kazanmaları amaçlanmıştır. Bu doğrultuda eğitim fakültelerinde 1997-1998'den itibaren ders programlarına "Okul Deneyimi" dersi konulmuştur. Okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başlamadan önce mesleki deneyim kazanmaları için öğretmen adayının ilgili olduğu branşla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ve özel okullarda yaptıkları uygulamaları kapsamaktadır (Şimşek vd., 2013).

Okul deneyimi dersi, geçmiş yıllarda süresi daha kısa olan "okullarda gözlem" adlı dersin yerini almıştır. Günümüzde okul deneyimi dersi, öğretmen yetiştirme programlarında haftada 1 saat teorik ve dört saat okul ortamında yapılan gözlem olmak üzere, toplam beş saat olarak uygulanmaktadır. Hizmet öncesi eğitimle mesleki gelişime katkıda bulunan okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarına; farklı nitelikteki öğretmenleri, sınıf ortamını ve öğrencileri gözleme fırsatı sunmaktadır. Böylece sınıf yönetimine ve sınıf içi yaşantılara yönelik bakış açılarını yeniden oluşturmakta, öğrencilerin ve rehber öğretmenlerin davranışlarını anlamaya çalışmaktadırlar (Kasap, 2015). Ayrıca öğretmen adaylarının gözlemleri sonucu edindikleri deneyimleri, üniversitedeki öğretim elemanı, rehber öğretmeni ve arkadaşları ile paylaşma ve değerlendirme imkanı sunmaktadır. Ders kapsamında okullarda yapılan etkinlikler ve görevler de öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik kazanmalarına katkı sağlamaktadır (Koroğlu, Başer, Yavuz, 2000).

Okul deneyimi dersinin amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başlamadan önce okul ortamına alışmasını, okuldaki yapılanmayı anlamasını, okuldaki birimleri tanımasını ve öğretmenlik mesleği için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazanmasını sağlamaktır (Hergüner, Arslan ve Dünder, 2002). Uygulamanın sonunda öğretmen adaylarının okulu, öğrencilere uygulanan öğretim programlarını ve okulun öğretmen ve yönetici kadrosunu tanıması beklenir. Ayrıca öğretmen adaylarının meslek öncesi deneyim kazanmaları sağlanmaktadır (Paker, 2005). Dolayısıyla öğretmenlerin eğitiminde okul deneyimi dersinin ayrı bir önemi bulunmaktadır.

Okul deneyimi dersinin uygulama sürecinde öğretmen adayının, öğretim elemanının, okuldaki öğretmenin, uygulama okulunun ve fakültenin yerine getirmesi gereken görevleri vardır. Bu bağlamda bireylerin birbirleri ile koordineli çalışmaları üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca bu kişilerin program geliştirme, uygun ortam oluşturma, öğretmen adayını uygulama okuluna yerleştirme ve sınıf ortamına

uyum sağlamalarına yardımcı olma, uygulama esnasında karşılaşılan problemlerin çözümünde yardımcı olmaları gerekmektedir (Koç ve Yıldız, 2012).

Okul deneyimi dersinde okullarda yapılan çalışmalar eğitici uygulama olarak nitelendirilir. Öğretmen adayları bu süreçte bireysel ve mesleki gelişimin yanında öğretmeyi kavramsallaştırıp nasıl öğretmenlik yapacaklarına ilişkin ipuçları yakalayabilirler (Zeichner, 1996, Aktaran: Güven, 2004).

Öğretmen adayları okul deneyimi dersinde gittikleri uygulama okullarındaki gözlemlerini raporlaştırarak ders bitiminde öğretim görevlisi ile paylaşmaktadır. Öğretim elemanı ve öğretmen adayları her hafta dersin bir saatlik olan bölümünde bir araya gelirler.

Burada öğretim elemanları öğretmen adaylarına:

- 1.Okul deneyimi dersinde gözlemledikleri etkinlikleri özetlemelerini sağlayarak diğer gruplarla etkileşim kurmalarını sağlama,
- 2.Öğretmen adaylarının edindikleri deneyimlerde hedeflenen amaca ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etme ve uygun dönütler verme,
- 3.Uygulama okullarında gelecek haftada yapılacak etkinlikler hakkında yönlendirmelerde bulunmaktadır (Turgut, Yılmaz ve Firuzen; 2005).

Okul Deneyimi dersinin planlanması ve yürütülmesinde aşağıdaki adımlar izlenmektedir:

- 1.Uygulama koordinatörünün, öğretim elemanları ile işbirliği içerisinde öğretmen adaylarının gidecekleri uygulama okullarını belirler.
2. Uygulama okullarına gidecek öğretmen adayları, anabilim dalı koordinatörü tarafından gruplandırılır. Öğrenci grupları 6-8 kişiden oluşur.
3. Öğretim elemanı, öğretmen adaylarını belirlenen okullara götürerek, hazırlanan programı rehber öğretmenlere ve öğretmen adaylarına tanıtır.
4. Ders kapsamında gerçekleştirilmesi gereken 14 etkinlik olup, etkinlikler 11 haftaya yayılmıştır.
5. Öğretmen adayları tamamladıkları haftalık etkinlikle ilgili rapor yazarlar.
- 6.Öğretim elemanı fakülte'deki seminer dersinin yürütülmesinden sorumludur. Ayrıca öğretmen adaylarının o hafta tamamlamış oldukları okul etkinliğine ilişkin gözlem sonuçlarının tartışılmasına olanak sağlar ve raporlara ilişkin dönüt verir (Kasap, 2015).

2.4.İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde,araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların tartışılmasına imkân sağlamasıiçin konuyla ilgili olan veya konuya yakınlık arz eden bazı araştırmaların özetlerine yer verilmiştir.

Nettle (1998) tarafından 78 öğretmen adayıyla yürütülen araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretme ile ilgili tutumlarının değişimini incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel yaklaşımla yürütülen çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir.Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının uygulama sonunda öğretme ile ilgili olarak tutumlarında olumlu yönde bir değişim olduğu belirlenmiştir.

Rıza ve Hamurcu (2000) tarafından, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik öğrencilerin görüşlerini belirlemek amaçlı bir çalışma yapılmıştır. Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde 1996-1997 öğretim yılını kapsayan dönemde öğrenim gören 90 son sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin amacına ulaşmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca okul idaresinin, öğretmenlerin ve danışman öğretim elemanlarının da bu derslere gereken önemi göstermedikleri ile ilgili olumsuz görüşler belirttiği saptanmıştır.

Demircioğlu (2003)çalışmasında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören Tarih Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, uygulama öğretmenleri ve uygulama okulları hakkındaki görüşlerini belirtmiştir. Çalışmada, öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde gittikleri uygulama okullarındaki öğretmenler tarafından gerektiği gibi ilgi göremediklerini belirtmiştir. Ayrıca fakülte'deki öğretim elemanlarından da gerekli bilgi ve desteği alamadıklarını, her iki taraftan da gerekli ilgiyi göremediklerini ortaya koymuştur.

Mueller ve Skamp (2003), öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada, öğretmen yetiştirmede kullanılan çeşitli uygulamaların etkilerini incelemiştir. Çalışmanın verileri Kanada'da lisans eğitimi sonrası uygulanan iki yıllık öğretmenlik eğitimi programında eğitim gören beş öğretmen adayından elde edilmiştir. Çalışmada iki yıl süreyle tüm adaylarla ayrı ayrı toplam dört tane yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Çalışmadan bulgulara göre öğretmen adayları; yapılan uygulamalarla üniversitede öğrendiklerini daha iyi anlamlandırdıklarını belirtmişlerdir.Bu durumun nedeni olarak da uygulama okulundaki öğretmenlerin rehberliğinin çok önemli olduğunu vurgulamışlardır.Ayrıcaadayların okuldaki diğer meslektaşlarıyla yaptıklarıkonu ile ilgili yansıtıcı değerlendirme toplantılarının kendilerini geliştirme yönünde çok yararlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Sivan ve Chan (2003) öğretmen adaylarının okul deneyimine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 121 öğretmen adayıyla bir çalışma yürütmüştür. Karma yaklaşımın kullanıldığı çalışmada anket ve açık uçlu görüşme formları aracılığıyla veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ihtiyaçlarını tanıması ve bu ihtiyaçları giderebilmesi açısından olumlu etkileri olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca mesleki olarak bu uygulamaların önemli bir yeri olduğu ve uygulama okulu ile üniversite arasındaki ilişkinin geliştirilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Şişman ve Acat (2003) öğretmenlik uygulama derslerinin öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi adlı çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada, okul deneyimi dersi öncesinde ve sonrasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı etik değerlerine ilişkin tutumlarının anlamlı derecede değiştiğini belirtmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına gitmeden önce öğretmenlik mesleğine karşı duygu ve düşüncelerinin kendi eğitim aldıkları dönemdeki öğretmen anlayışına göre olduğunu belirtmişlerdir. Oysaki uygulama sonrasında gittikleri uygulama okullarında teknolojiye uyum sağlamış yenilikçi öğretmen modeli ile tanıştıklarında duygu ve düşünceleri tamamen değişmiştir.

Tang (2003) 7 öğretmen adayı ile nitel durum çalışması olarak yürüttüğü araştırmada öğretmen adaylarının okul deneyimi süresince yaşadıkları zorluklar bekledikleri destek hizmetleri ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Gözlem ve görüşmeler yoluyla veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının dersin öğretim elemanlarından yeterli destek almadıkları ve bu nedenle zorluklarla karşılaştıkları ortaya konulmuştur.

Ünver (2003), 1997-1998 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde 1 fakülte yöneticisi, 2 öğretim elemanı, 3 okul yöneticisi ile 11 uygulama öğretmeni ve 25 öğretmen adayı ile bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada eğitim fakültesi yöneticisi, öğretim elemanı, uygulama okulu yöneticisi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının hangi konularda ve nasıl işbirliği yapabileceklerine ilişkin yeterli bilgileri olup olmadığını incelemiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni uygulanarak yapılan bu çalışmada, fakülte yöneticisi ve öğretim elemanlarının işbirliğini hangi konularda ve nasıl yapabileceklerine ilişkin yeterli bilgiye sahip oldukları; ancak genel olarak uygulama okulu yöneticisi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının karşılıklı olarak sorumluluklarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Yiğit ve Alev (2003), 2003-2004 yıllarında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinde etkili öğretmen yetiştirme açısından okul deneyimi dersinin önemini araştırmışlardır. Çalışmada, okul deneyimi dersinde öğretmen adayları tarafından hazırlanan ödev raporlarını ve 40 adet rastgele seçilen gözlem formlarını incelemişlerdir.

Çalışmada öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki raporlarına verilen dönütün önemli olduğu ve adayların etkinlik sayılarının artırılması gerektiği belirtilmiştir. Fakat materyal eksikliği ve uygulama öğretmenlerinin gerekli önemi gösteremediklerinden dolayı bu durumun mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer yönüyle de öğretim elemanlarının danışmanlık hizmetinde uygulama grubundaki kişi sayısının fazla olmasından dolayı yeterince ilgi gösteremediklerini ve danışmanlık saatinin haftada 1 saat olmasının yetersiz olduğunu vurgulamışlardır.

Kılıç (2004) 2003-2004 öğretim yılında Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan 140 son sınıf öğrencisi ile öğretmenlik uygulamaları derslerinin öğretmen adayları üzerine etkisini değerlendirmiştir. Çalışmada, öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde gittikleri uygulama okulunda edindikleri deneyimlerin, hem kişilik olarak hem de öğretmenlik mesleği ile ilgili yeteneklerini geliştirdiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmen olabilmeyin farkına vardıklarını, öğretmenliğin getireceği sorumlulukların bilincine ulaştıklarını ve öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlara sahip olduklarını belirtmiştir.

Sılay ve Gök (2004), öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların giderilmesi amacı ile hazırlanan önerileri sundukları çalışmalarında eğitim fakülteleri ile uygulama okulları arasında yeterli işbirliğinin sağlanamadığı ortaya konulmuştur. Bu durumun da öğretmen adaylarının, uygulama okullarında sorunlar yaşamalarına neden olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca sürece katılan öğretim elemanları, öğretmen adayları ve uygulama öğretmenlerinin de sürekli iletişim halinde olmaları, okul deneyimi dersinin amacına ulaşmasında önemli olduğu vurgulanmıştır.

Çiçek ve İnce'nin (2005), 2002-2003 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu son sınıfta öğrenim gören 24 öğrenci ile öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulama derslerine ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Çalışmalarında, öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde edindikleri deneyimlerin yanı sıra kişilik özelliklerinin de geliştiğini belirtmişlerdir. Bu durumun oluşmasında da rehber öğretmenin model alınmasının etkili olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenlerle öğretmenlik mesleği için gerekli olan mesleki tecrübe ve deneyimlerin kazanılmasında rehber öğretmenlerin rolünün büyük olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Smith ve Lev-Ari (2005) öğretmen adaylarıyla yürüttükleri çalışmada hizmet öncesi eğitimin öğretmen adayları için önemini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları öğretmenliğin gerçek öğrenme ortamlarında yapılan etkinliklerle öğrenildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim stratejileri ve pedagojiyle ilgili teorik kısmın da uygulama kadar önem arzettiğini vurgulamışlardır.

Akgül (2006), Müzik Öğretmeni adaylarının 1994-1998 yılları arasında YÖK ve Dünya Bankası tarafından Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde hazırlanan ve 1998- 1999 eğitim öğretim yılında yürürlüğe giren Fakülte Okul İşbirliği Programı ile ilgili görüşlerini belirtmiştir. Araştırma, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında okuyan 150 müzik öğretmen adayı ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda okul deneyimidersi hakkında ankete katılan öğrencilerin uygulama okulu öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerde kendilerine yeterince destek olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu ankete katılan öğrenciler yeterli sayıda sınıfı gözlemleyemediklerini ifade etmişlerdir.

Chen ve Mcnamee (2006) yaptıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme deneyimleri kazanması açısından yapılan etkinlikleri ortaya koymuşlardır. Çalışma 75 öğretmen adayı ile yapılmış ve veri toplama aracı olarak da altı açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularda öğretmen adaylarının öğrencilerle bireysel olarak ilgilendiklerinde onları daha iyi anladıkları ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının yapılan etkinliklerle değerlendirme süreçleri ve öğretim programları ile ilgili daha somut bilgiler edindiklerini ve farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerektiğini anladıkları belirtilmiştir. Böylece adayların deneyim kazandıkları ve değerlendirmede alan, konu ve pedagojik bilgisinin adaylar açısından öneminin anlaşıldığı tespit edilmiştir.

Davran (2006), öğretmen adaylarının, ilköğretim kurumlarında gerçekleşen uygulama derslerinin öğretmenlik yeterliliklerini kazanma üzerindeki etkisini incelemiştir. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde öğrenim gören 301 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde edindikleri deneyimlerin yeterlilik düzeylerinde artış sağladığını belirtmiştir. Fakat öğretmen adaylarındaki yeterlilik düzeyinin branşlara göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu farklar ise sosyal bilgiler öğretmenliği, matematik öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde yeterlilik düzeyi çok yüksek olurken fen bilgisi öğretmenliği bölümünde yeteri kadar yüksek görülmemiştir. Ayrıca erkek ve kız öğretmen adaylarına göre yeterlilik düzeylerine bakıldığında da kız olan öğretmen adaylarının yeterlilik seviyeleri erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tekin ve ark. (2006), Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre okul deneyimi I ders etkinliğine karşı göstermiş oldukları kurumsal yönetsel ve güdüsel görüşlerini belirtmişlerdir. Çalışmalarında kurumsal işleyişte beden eğitimi ve spor yüksekokulları ve uygulama okulları arasında yeterli bir etkileşim olmadığı ortaya çıkarken, yönetsel ve güdüsel olarak öğretmen adaylarına göre okul deneyimi I ders etkinliğinin faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Aydın ve Selçuk (2007), 2006-2007 yıllarında Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerinden 222 kişinin katılımıyla öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine ilişkin görüşlerini belirtmiştir. Çalışmada okul deneyimi uygulamalarının öğretmen adaylarında, kendilerini öğretmenmiş gibi algılamalarına ve öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerinin olumlu yönde değişmesine neden olduğu vurgulanmıştır. Yine bu çalışmada öğretmen adaylarından bir kısmının öğretmenlik mesleğinin tahmin ettiklerinden zor olduğunu belirtmiş; ancak uygulama dersleri ile öğretmenlik mesleğine olan ilgilerinin arttığı belirlenmiştir. Sonuç itibariyle öğretmen adaylarının mesleki hayatlarına başladıklarında daha profesyonel olabilmeleri için okul deneyimi dersi gibi uygulama derslerine önem verilmesi ve ders sayılarının artırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Saratlı (2007), Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesinde görevli olan 5 öğretim elemanı, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinden 62 öğretmen adayı ile 7 adet uygulama okulu öğretmeni ile yapılan okul deneyimi I dersi uygulamasında Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği I. Sınıf öğretmen adaylarına sunulan danışmanlık hizmetinin yeterliliği konulu çalışmasında, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından sunulan danışmanlık hizmetinin yararlı olduğu fakat yeterli olmadığını vurgulamıştır.

Bunun nedeni olarak:

1. Sürece katılan bireylerin birbirleri ile sağlıklı iletişim kuramamaları
2. Uygulama gruplarının sayılarının çok fazla olması ve takibinin güç olması
3. Uygulama öğretmenlerinin genç ve tecrübesiz olmalarından uygulama süreci ile ilgili bilgili olmamaları
4. Öğretim elemanlarının uygulama okuluna giden grupları ile yönergede belirtildiği şekliyle yeteri kadar görüşmemesi
5. Öğretim elemanlarının grupları ile yeteri kadar görüşmemesinden dolayı sınıf yönetiminin ve bilgi becerilerin öğretmen adaylarının ihtiyaçlarını karşılayamamıştır.

Bu durum sonucunda da değerlendirmelerin bir formaliteden ibaret olduğu saptanmıştır. Ayrıca uygulama okullarında gerekli fiziki şartların olmayışı da uygulamanın verimliliğini etkilediği belirtilmektedir. Bunun yanında öğretim elemanları ve öğretmen adayları rehberlik süresinin az olduğunu belirtmişleridir. Sonuç olarak okul deneyimi dersinin öneminin çok fazla olduğunu ve 1. sınıfta verilmesi gerektiğini belirtmiştir. İletişim problemi olmaması içinde öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının sık sık bir araya gelerek toplantı yapmalarını belirtmiştir. Bunun yanında farklı uygulama okullarına gidilerek farklı atmosfer ve rehber öğretmenleri gözlemleme fırsatı sunulması gerektiğini vurgulamıştır.

Paker (2008), öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunları ele almıştır.Çalışmada, öğretmen adayları tarafından en çok şikâyet edilen konunun gözlem yaptıkları dersin iyi bir şekilde planlanmaması ve dersin sunumuna yönelik kendilerine yeterince dönüt verilmediğidir.

Doğan (2009), İlköğretim matematik öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerindeki gözlemlerine dayanılarak ilköğretim matematik sınıfları hakkındaki görüş vedüşüncelerini ortaya koymuştur.Çalışmada, öğretmen adaylarının ilköğretim matematik sınıflarındaki öğretim, değerlendirme ve yönetim konularında ortak görüş ve düşüncelere sahip olmalarına rağmen, öğretim, değerlendirme ve yönetimi algılayış tarzlarında belirgin farklılıkların olduğunu belirtmiştir.

Ören, Sevinç ve Erdoğan (2009), Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarının ve görüşlerini değerlendirmişleridir.

Çalışmalarında, öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının:

1. Öğrenim gördükleri bölüm,
2. Öğrenim türü (I. öğretim ve II. öğretim),
3. Yaşı,
4. Mezun olunan lise türü,
- 5.Uygulama okullarında karşılaşılan problemin kaynağı değişkenlerine göre farklı olmadığı görülmüştür. Fakat öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumları, tercih nedenlerine ve mesleki gelecekleri hakkındaki düşüncelerine göre değişmektedir.

Gelişli (2011), Okul deneyimi I dersi, uygulama öğrencilerinin uygulama sonrasında öğretmenlik mesleğine bakış açılarındaki değişimlerini incelediği çalışılmasında Okul Deneyimi I dersinin uygulama öğrencilerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili, kutsal, bilgi-beceri aktarma, gelecek açısından sorumlu olma, çalışkan, model insan olma, öğrencileri tanıma, vatansever, kültürlü, iletişim becerilerine sahip olma, kendini geliştirme ve sınıfı iyi yönetebilme vb. özellikleri öğrenciler uygulama öncesi daha yüksek oranda olumlu görmüşken, uygulama sonrasında bu özelliklerle ilgili görüşlerde olumlu bakış açısı düştüğünü belirtmiştir.

Aytaçlı (2012), okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi adlı çalışmasında okul deneyimi dersinin sorumlu öğretim elemanları tarafından uygulama okulunu ziyaret ederek öğretmen adaylarına destek olma hizmetini beklenen düzeyde gerçekleştiremediğini belirtmiştir. Gerekli desteği bulamayan

öğretmen adaylarının da derse ilgilerinin azaldığını belirtmiştir. Bu durumun da okul deneyimi dersinin amacına ulaşamadığını göstermektedir.

Demir (2012), Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili araştırmasında, öğretmen adaylarının etkinliklerini müfredat yoğunluğu ve sürenin yetersizliğinden dolayı uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları ile yeterince ilgilenemedikleri görülmektedir. Uygulama öğretmenleri için müfredatın yetişmesinin ve genellikle derslerin sorunsuz biçimde yürütülmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Alkan, Şimşek ve Erdem (2013), uygulama okullarında görev yapan eğitimcilerin ve yöneticilerin Okul Deneyimi dersine ilişkin önerilerinin tespit edildiği çalışmalarında aday öğretmenlerin uygulama okullarında daha uzun süreli kalmaları, onların mesleğe alışmaları için gerekli olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Allen ve Wright (2014) eğitim fakültesindeki öğrencilerle yürüttükleri çalışmada okul deneyimi süresince kuram ve uygulamanın bütünleştirilmesiyle ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Karma yaklaşımla yürütülen çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme ve anketler aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları teori ve pratik arasında bir köprü oluşturulabildiğini bu açıdan okul deneyimi dersinin kendi gelişimleri ile ilgili olarak önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Sarıkaya (2014), okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri için geliştirilen web tabanlı bir sistemin kullanılabilirliğinin incelediği çalışmada katılımcıların çoğunun sistemi kullanışlı bir yazılım olarak tanımladıklarını vurgulamıştır. Ayrıca aday öğretmenler sistemin öğretmenlik uygulaması dersinin işleyişine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Fakat genel olarak bakıldığında sistemin daha faydalı olabilmesi için linklerin çoğaltılmasını ve birkaç hatanın giderilmesini istemişlerdir.

Busher, Gündüz, Çakmak ve Lawson (2015) öğretmen adaylarının okul deneyimi ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla Türkiye ve İngiltere'den toplam 480 öğretmen adayı ile araştırma gerçekleştirmiştir. Karma yöntemle yürütülen çalışmada veri toplama aracı olarak anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları öğretmenlik uygulamaları aracılığı ile öğretmenlikle ilgili profesyonel anlamda önemli bir deneyim elde ettiklerini ifade etmişler ve uygulama süresince daha fazla destek almaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin eğitiminde geçmişten günümüze kadar birçok eğitim öğretim sistemi geliştirilmiştir. Günümüzde öğretmen yetiştirilen kurum, Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlı üniversitelerin fakülteleridir. YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığının işbirliği ile eğitim fakültelerine okul deneyimi derslerinin eklenmesi ile öğretmen adaylarının teorik derslerin

yanı sıra uygulamalı derslerle pratik yapma imkanı doğmuştur. Bu durumda Milli Eğitime bağlı okullarda öğretmen adaylarının yapacakları uygulamalara ağırlık verilmesi düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında okul deneyimi dersleri ile ilgili genelde öğretmen eğitiminde karşılaşılan olumlu ve olumsuz yönleri, uygulama esnasında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri şeklinde çalışmalara rastlanmıştır. Bu konuda yapılan araştırmaların az olması göze çarpmaktadır. Nedeni ise okul deneyimi derslerinin farklı dönemlerde uygulanması, dersin Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II şeklinde ayrı ayrı olması, daha sonra birleştirilmesi literatürde araştırma yapılmasını güçleştirmesidir. Yapılan çalışmalarda görüldüğü üzere okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmen adayları için önemli olduğunu, onların mesleki hayatları açısından duygu ve düşüncelerini etkilediği görülmektedir. Çalışmalarda ayrıca öğretmenlik uygulaması derslerine gereken önemlerin verilmediği de vurgulanmıştır. Gelişli (2011), bu derslerin öğretmen adaylarında, öğretmenlik mesleğine bakışlarında değişikliğe neden olduğu betimsel yöntemin tarama modeli ile genel olarak incelemiştir. Bu araştırmada ise bu değişikliklerin nedenlerini derinlemesine incelemek istenmektedir. Bu nedenle okul deneyimi dersinin, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki beceri ve deneyimlerine yönelik etkileri nelerdir? sorusuna cevap aranmaktadır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının kendilerine göre yapılandığı sosyal bir gerçeklik söz konusudur. Bireylerin inanışları, kendine özgü farklılıklar olarak kabul edildiğinden epistemolojik olarak elde edilecek bilgi de soyut ve öznel bir görüşe dayalı olacaktır. Okul deneyimindeki uygulamalar ancak öğretmen adaylarının kontrolünde gerçekleşir ve dışarıdan etki edilemez. Bu nedenle araştırmanın problemine yöntem açısından bakıldığında göreceli görüşe uygunluk gösteren bir yapısının olduğu görülmektedir. Göreceli yaklaşıma göre araştırmalar nicel de nitel de yapılabilir (Çepni, 2010). Fakat bu araştırmada derinlemesine inceleme ve yorumlamaların yapılması düşünüldüğünden nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (örnek olay çalışması) modeli tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2005), bir araştırmada durumun derinlemesine incelenerek betimlenmesinin ve yorumlanmasının, duruma özgü teknik ve yaklaşımları kullanmakla mümkün olacağını belirtmiştir. Yapılan bu durum çalışmasındaki "durum", okul deneyimi dersi alan 4. sınıf öğretmen adaylarıdır. Söz konusu öğretmen adayları, 2015-2016 yıllarında Amasya Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim görmektedir. Bu dönemde okul deneyimi dersi kapsamında Amasya il merkezinde bulunan okullara gitmektedirler. Adayların gidilen bu okullarda yaptıkları gözlemler ve etkinlikler sonucu dersin öğretmenlik mesleğini yansıtmadaki görüşleri alınmıştır.

Durum çalışması, bir problemin kısa sürede ve derinlemesine incelenmesine olanak sağlamaktadır. Araştırmacının bir konu veya durum üzerinde yoğunlaşmasına fırsat vermektedir. Ayrıca araştırmacıya durumları sebep sonuç ilişkileri açısından açıklayabilme fırsatı sunmaktadır (Çepni, 2010). Karasar (1999), durum çalışmaları ile yapılan araştırmalarda ayrıntılı ve gerçeğe yakın bilgiler elde edildiğini belirtmiştir. Fakat istatistiksel çözümlere olanak vermeyen durum çalışmalarında verileri yorumlamanın zorlaştığına da değinmiştir.

Bu çalışmada okul deneyimi dersinde edinilen deneyimlerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik mesleğini tanımak ve anlamak, mesleğe karşı

düşüncelerindeki değişimlerin nedenlerini anlamak, durumu derinlemesine incelemek ve değişimdeki nedenlerin özünü anlamak için bu model seçilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, amaçlı örneklem türlerinden benzeşik örnekleme ile belirlenmiş, 16 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Benzeşik örneklemede amaç küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yolu ile belirgin bir alt grubu tanımlamaktır. Bu örneklem seçiminden odak grup görüşmeleri yoluyla etkili bir biçimde veri toplanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu örnekleme yöntemi, evrenden araştırmanın problemi ile ilgili benzeşik bir alt grupla çalışmanın yapılmasıdır (Büyüköztürk, 2013). Çalışmada evrenden seçilen, aynı uygulama okuluna giden, benzer özellik taşıyan öğretmen adayları olduğundan benzeşik örnekleme seçimi kullanılmıştır. Araştırmada yer alan öğretmen adayları Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 ve Ö16 şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca adayların okul deneyimi için gittikleri okullar da A, B, C ve D şeklinde kodlanmıştır. Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Öğrenciye Verilen Kod	Cinsiyet	Uygulama Okulu
Ö 1	Erkek	A Ortaokulu
Ö 2	Erkek	A Ortaokulu
Ö 3	Erkek	A Ortaokulu
Ö 4	Erkek	A Ortaokulu
Ö 5	Erkek	B Ortaokulu
Ö 6	Kadın	B Ortaokulu
Ö 7	Kadın	B Ortaokulu
Ö 8	Erkek	B Ortaokulu
Ö 9	Kadın	C Ortaokulu
Ö 10	Erkek	C Ortaokulu
Ö 11	Kadın	C Ortaokulu
Ö 12	Erkek	C Ortaokulu
Ö 13	Erkek	C Ortaokulu
Ö 14	Kadın	D Ortaokulu

Ö 15	Kadın	D Ortaokulu
Ö 16	Erkek	D Ortaokulu

Tablo 3'te de görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini, Amasya il merkezinde bulunan dört ortaokulda okul deneyimine giden, 6 bayan ve 10 erkek olmak üzere toplam 16 öğretmen adayından oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Durum çalışması araştırmalarında başlıca veri toplama aracı olarak mülakat kullanılmaktadır. Araştırma verileri, literatür taraması ile, Türkiye'de konu ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi ve araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen mülakat formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın mülakat formunu oluşturmak için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu araştırmada belirlenen amaçlara ulaşmak için araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan öğretmen adaylarına yönelik mülakat formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Mülakat, araştırmada cevabı aranan sorularla örneklemden veri toplama olarak ifade edilebilir. Ayrıca mülakat araştırmacıya belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk, (2013). Bu çalışmada öğretmenlerin düşüncelerinin ortaya çıkarılması amaçlandığı için nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi, özel bir konu hakkında derinlemesine soru sorma, anlaşılmayan durumlardasoruları tekrarlayarak daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı sunar (Çepni, 2010). Bu çalışmada yapılan yarı yapılandırılmış mülakatta, öğretmen adaylarının okul deneyimindeki kazanımlar sonucu, öğretmenlik mesleği hakkındaki algı, düşünce ve yorumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilgili literatür taranarak öğretmen adaylarına yönelik 5 maddeden oluşan mülakat formu geliştirilmiştir. Oluşturulan mülakat formunda yer alan sorular uzman görüşü doğrultusunda geliştirilmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Her bir mülakat 20-30 dakika sürmüştür. Mülakatlar sürecinde öğretmen adaylarının görüşleri, izin alınarak ses kayıt cihazı aracılığıyla kaydedilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, verileri desteklemek amacıyla etkinlik raporlarında belirttikleri ifadeleri de ele alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analiziyapılmıştır. İçerik analizi genellikle yazılı ve görsel verilerin analizinde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde tümdengelimci bir yol izlenmektedir. İçerik analizinde araştırmacı öncelikle araştırma konusuyla ilgili kategoriler geliştirmektedir. Daha sonra, bu kategoriler içerisine giren kelime, cümle ya da resimleri saymaktadır. Kategori geliştirme aşamasında aynı metin üzerinden benzer bir araştırma yürütmeyi planlayan diğer araştırmacıların da aynı sonuçlara ulaşabilecekleri türden uygun kategoriler geliştirmeye dikkat edilmesi gerekmektedir(Özdemir, 2010).

İçerik analizinin temel amacı, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Buna göre toplanan verilerin öncelikle kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan bu kavramların mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. Böyleceiçerik analizi ile elde edilen verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya koymak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışmada verileri analiz ederken aşağıdaki basamaklar takip edilmiştir:

Elde edilen verilerin yazıya çevrilmesi: Katılımcılardan elde edilen görüşme kayıtları hiçbir değişiklik yapılmadan bilgisayar üzerinden yazıya çevrilmiştir. Daha sonra yazılar teker teker incelenerek herhangi bir tutarsızlık olmamasına özen gösterilmiştir.

Kodlamaların oluşturulması: Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda çalışmanın amacına uygun kodlamalar oluşturulmuştur.

Oluşturulan kodlamaların uygunluğu: Katılımcıların ifadeleri ile oluşturulan kodlamaların sonunda tekrar gözden geçirilerek vurgulanmak istenen temaya uygun olup olmadığı kontrol edilmiş ve uygun olmayanlar düzenlenmiştir.

Elde edilen bulguların tanımı: Araştırmaya katılanların ifadeleri olduğu gibi aktarılmıştır.

Elde edilen bulguların yorumlanması: Katılımcıların ifadeleri araştırma soruları doğrultusunda araştırmacı tarafından amacına uygun olarak aynı ve farklı fikirde olanlar ayrı ayrı gruplandırılmıştır.

Durum çalışması ile yapılan çalışmalarda araştırma raporlarının geçerlik ve güvenilirliklerinin nasıl sağlandığının da açıklanması gerekir. Bu nedenle durum çalışmalarında geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çeşitleme yolu izlenebilir. Çeşitleme, genel olarak bir gözlem ya da yorumun tekrar edilebilmesini doğrulamak için, anlamı aydınlatmak için çoklu algılamaları kullanma süreci olarak düşünülmektedir. Fakat hiçbir gözlem veya yorum aynı şekilde birebir tekrar edebilir değildir. Bu sebeple çeşitlemeyle elde edilen bulguların karşılaştırılması, ortak ve farklı olan bulguların gruplandırılarak

değerlendirilmesi ve geçerlikve güvenilirliğin sağlanması yapılabilir(Çepni, 2010). Çeşitleme, örneklem ya da veri çeşitlemesi olarak yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada ise veri çeşitlemesi yapılmıştır.

Araştırmada geçerliği sağlamak için aşağıda kısaca açıklanan geçerlik yollarına başvurulmuştur.

Betimleyici geçerlik: Araştırılan konunun anlamı değiştirilmeden, tüm gerçekliğiyle ortaya koyulduğu geçerlilik türüdür. Bu araştırmada da durumlardan elde edilen veriler aktarılırken, duruma ait bilgiler belirlendikten sonra yorumlamalarla betimleyici geçerlilik sağlanmaya çalışılmıştır.

Yorumlayıcı Geçerlik: Araştırılan kişi veya durumlardan elde edilen anlamların, yorumlamaların veya amaçların ortaya koyulması ile ilgilidir. Bu araştırmada çalışmanın yapıldığı öğretmen adayları ile görüşmeler yaparak onların düşünce ve görüşlerini açıklamaları sağlanmıştır.

Kuramsal Geçerlilik: Araştırmanın, araştırılan konuyu açıklama derecesidir. Hem araştırmacı hem de çalışmaya katılan kişiler kuramsal yapılandırmaları oluşturmaktadır. Burada kuram, açıklama olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmada da kuramsal yapılandırmalar oluşturulurken durum çalışmalarına konu olan öğretmen adaylarının açıklamaları dikkate alınmıştır.

Genelleyici geçerlilik: Araştırma verileri ile oluşturulan kuramın aynı anlam bütünlüğü sağlaması için genellemeler yapılmasıdır. Genelleme, çalışma grubu içinde yapılır. Bu araştırmada 16 öğretmen adayı ile durum çalışması yapıldığından istatistiksel değil, analitik genellemeye başvurularak genelleyici geçerlilik oluşturulmaya çalışılmıştır.

Değerlendirici Geçerlilik: Araştırılan konu ile ilgili araştırmacının kararlar vermesi ve bu kararların uygulanmasıdır. Bu araştırmada da araştırmacı konuyla ilgili durumlar hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak içinse aşağıda belirtilen önlemler dikkate alınmıştır.

1. Araştırmacının çalışması ile ilgili durumları ayrıntılı bir şekilde tanımlaması,
2. Elde edilen veriler hakkında açıklayıcı bilgiler verilmesi,
3. Kullanılan yöntemlerin tüm safhalarının açıklanması,
4. Veriler ve analizlerin çalışma yapılan kişilerin kontrolüne sunulması
5. Veriler, analizler ve yorumların başka araştırmacıya sunulması (Ekiz, 2003).

Araştırmada yukarıda belirtilen geçerlik ve güvenilirlik kriterlerine dikkat edilmiştir. Öncelikle veri kaynaklarının birbirini desteklemesi ve tutarlılığın sağlanması için veri çeşitlemesi yoluna gidilmiştir. Bu amaçla mülakatla elde edilen veriler, öğretmen adaylarının etkinlik raporlarında belirttikleri ifadelerle desteklenmiştir.

Araştırma sürecinde elde edilen veriler sürekli değerlendirilerek araştırmaya yn verilmiştir. 16 ğretmen adayı ile aynı okula gidenler şeklinde 4 grup oluşturularak her grupla farklı zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler bir çay bahçesinde sohbet havasında gerçekleştirilmiş olup bir kişi ile ortalama 25-30 dakika görüşülmüştür. Kayıt altına alınan görüşmeler hiçbir değişiklik yapılmadan yazıya aktarılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinden sonra değerlendirme sonuçları ğretmen adaylarına sunularak eksiklikler ya da yanlış anlaşılmalardan düzeltilmesi sağlanmıştır. Son olarak araştırma kapsamında elde edilen tüm veriler yapılan analizler ve yorumlar uzman görüşü alınarak kontrol edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu ve alt problemlerinin çözümü için toplanan verilerden elde edilen bulgulara ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bu bağlamda elde edilen bulgular, kodlar, temalar ve frekanslar tablolaştırılmış ve araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

4.1. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Görüşlerine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersine yönelik görüşleri ortaya konulmuştur. Bu bağlamda “Okul Deneyimi dersinin işlevi”, “Okul Deneyimi ders saatinin yeterliği ile ilgili görüşler”, “Öğretmen adaylarının Okul Deneyiminde yaşadıkları sorunlar”, “Öğretmen adaylarının dersin amacına ve derste yapılan etkinliklere yönelik görüşleri” ve “öğretmen adaylarının sunmuş olduğu öneriler” olmak üzere beş tema şeklinde belirtilmiştir.

İlk olarak öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersinin işlevi ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Okul Deneyimi Dersinin İşlevi

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Okul Deneyimi Dersinin İşlevi	Okul ve sınıf ortamını, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini tanıma (9) Öğretmenlik mesleğine hazırlık (11) Mesleki tecrübe kazanma (13) Çok yararlı ve gerekli bir ders (9) Öğretmenliğe atılan ilk adım (2) Teorik olarak edinilen bilgileri gerçek ortamda anlamlandırma (9) Öğretmen gibi hissedebilme (12) Öğrencilerle iletişim kurabilme (9) Seçilen mesleğin doğru olduğuna karar verme (3) Seçilen mesleğin yanlış olduğuna karar verme (1) İdari prosedürleri öğrenme (1) Öğretmenlik mesleğine yönelik şüpheleri giderme (2) Tam olarak öğretmenlik mesleğini yansıtmıyor (3) Genelde pasif ve izleyici olma (1)

Tablo 4'te de açıklandığı gibi öğretmen adayları (16) ile yapılan görüşmelerde birbirinden farklı görüşlerin olduğu, öğretmen adaylarının çoğunun öğretmenlik mesleği ile ilgili tecrübe kazandıklarını ayrıca kendilerini öğretmenmiş gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Yine birçoğu dersi öğretmenlik mesleğine hazırlık olarak görmüş ve dersin çok yararlı ve gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Bazı öğretmen adayları da okul ve sınıf ortamını, öğretmenlik mesleğini ve öğrencileri gerçek ortamda tanıma fırsatı sunduğunu belirtirken, bazıları da öğrencilerle iletişim kurmaya olanak sağladığına değinmiştir.

Aynı zamanda azınlıkta kalan farklı düşüncelerde dersin, idari prosedürleri öğrenme, öğretmenlik mesleğine yönelik şüpheleri giderme, seçilen mesleğin doğru olduğuna karar verme, genelde pasif ve izleyici kalındığı ve tam olarak öğretmenlik mesleğini yansıtmadığı görüşleri yer almıştır.

Öğretmen adaylarından bazıları mesleki tecrübe kazandıklarını ve mesleğe hazırlık olduğunu şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö5 “Okul deneyimi dersi bizleri mesleğin uygulama yönüyle tanıştıran ve tecrübe kazanmamızı sağlayan bir derstir.”

Ö8 “Okul deneyimi dersi öğretmenlik mesleğini geliştirmemizi sağlıyor. Meslek hayatına katılmadan önce öğretmenlik mesleği hakkında bilgiler edinmemizi sağlıyor. Öğretmenliğe hazırlama konusunda deneyim kazandırma ve öğrenme ve öğretme becerisi kazandıran bir ders diyebilirim.”

Ö7 “Üniversitede edindiğimiz teorik bilgileri, öğrendiklerimizi kullanma, gözleme dayalı öğrenme ve öğretme becerilerimizi geliştirmesi ve mesleki gelişimize katkıda bulunması açısından son derece önemlidir.”

Ö9 “Bu derste öğrencileri yakından tanımak ve gözlemlemek öğretmenin yöntem, teknik ve stratejilerini anlayabilmek öğretmenlik mesleği ile ilgili tecrübe edinmek için oldukça önemlidir.”

Öğretmen adaylarından bazıları okul ve sınıf ortamını, öğretmenlik mesleğini ve öğrencileri gerçek ortamda tanıma fırsatı sunduğunu ayrıca öğrencilerle iletişim kurmaya olanak sağladığını şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö1 “Bu dersle bizler okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini tanıma fırsatı buluyoruz. Bu ders sayesinde gerçek sınıf ortamında öğrencilerle iletişim kurabilme imkanı buluyoruz. Ayrıca öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı davranışlarını gözleme fırsatı doğuyor.”

Ö3 “Bizlere mesleğe başlamadan önce öğrencileri ve okul ortamını tanıma fırsatı sunuyor. Bizlere gerçek sınıf ortamını gösterdiği için öğrencilerle birebir iletişim kurma ve sorunlarını çözme becerisi kazandırıyor.

Ö13 “Derste edindiğimiz deneyimlerle çocuklarla nasıl etkili iletişim kurulacağı sınıf hakimiyeti nasıl sağlanır bunu görmüş olduk.

Ö5 “Öğretmenlik mesleğini tam anlamıyla tanımada daha uygun bir derstir ve bu derste öğrendiklerimiz daha gerçekçi oluyor.

Yapılan görüşmeler esnasında öğretmen adaylarının mesleğe karşı olumlu tutumları, heyecanları oldukları gözlenmiştir. Bir katılımcının bu ders sayesinde ne kadar doğru bir meslek seçimi yaptığını, Ö14 “Seçtiğim mesleğin benim için ne kadar doğru olduğuna karar verdiğimi anlamış oldum.” sözleriyle belirtmiştir.

Etkinlik raporunda bu durum: “Uygulama okuluna gittikten sonra sınıfa girdiğim anda öğretmenlik yapabileceğime inandım. İlk kez öğretmen olarak girdiğim sınıfta heyecanlandım. Ayrıca öğrencilerin beni incelemeleri, öğretmen gibi saygı duymaları beni onurlandırdı. Ne kadar kutsal bir meslek olduğunu çok iyi anladım.” belirtilmiştir.

Bir öğretmen adayı ise farklı olarak okul deneyimi sayesinde yanlış meslek seçimi yaptığını anlamasını şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö6 “...bu mesleğin bana çok da uygun olmadığına karar verdim. Beni bu düşüncelere yönlendiren birçok şey var. Mesela yönetmelik ile okulda yaşanan

durumların arasındaki fark beni düşündürdü. Ayrıca çocuklar ile iletişim kurmayı severim ama bir noktadan sonra iletişimi sürekli sağlamakta zorluk çekiyorum.”

Bir öğretmen adayının da okul deneyimi ile okul yönetimi ile ilgili idari prosedürleri öğrendiğini şu sözleri ile belirtmiştir.

Ö6 “Bu ders sayesinde öğretmen olarak yapmam gereken idari prosedürleri öğrenmenin yanında öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunu da öğrenmiş oluyoruz.”

Bazı öğretmen adaylarının da farklı görüşler belirterek okul deneyimi dersinin tam olarak öğretmenlik mesleğini yansıtmadığını ve derste genelde pasif ve izleyici kaldığını belirtmişlerdir.

Dersin tam olarak öğretmenlik mesleğini yansıtmada yeterli olmadığı ile ilgili katılımcılar görüşlerini şu sözlerle belirtmiştir.

Ö16 “Açıkçası bu dersi çok yeterli görmüyorum. Her öğrenci farklıdır. Her öğretmen de çocukların seviyesine inemiyor. Öğrencilere sadece bir şeyler öğretmek amaç olmamalı. Ayrıca bu ders verilen süre bakımından gerekli kazanımları sağlamada yetersiz kalmaktadır.”

Ö6 “Bana göre okul deneyimi dersi öğretmenlik mesleğini tam olarak yansıtmıyor. Çünkü biz sadece haftanın belirli günlerinde belirli sınıflara giriyoruz ve sadece ders ortamında öğrencilerle beraberiz. Fakat esas öğretmenlik, derste öğrencinin yanında olmaktan ziyade öğrencileri iyi tanıma onların ihtiyaçlarını karşılama ve beklentilerine cevap verme gibi bir takım sorumluluklarda gerektiriyor. Bu kapsamda okul deneyimi dersi öğretmenliğin sınırlı bir bölümünü teşkil ediyor.

Bir katılımcı da derste sadece izleyici olduklarını ve pasif kaldıklarını şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö11 “Okul deneyimi dersinde öğretmen adaylarının genelde pasif izleyici ve dinleyici konumunda olduğu ve öğrenci muamelesi gördüğünü söyleyebilirim.”

Elde edilen verilerde genel olarak Okul Deneyimi dersi öğretmenlik mesleğini tanıma ve anlama noktasında öğretmen adayları için önem arz etmektedir. Ayrıca bu dersle mesleki tecrübe kazanma, okul ortamını tanıma ve etkileşim kurma açısından önemlidir. Fakat bazı öğretmen adayları derste sadece gözlem yapıldığı için pasif kaldığını ve sıkıcı olduğunu belirtmişlerdir.

İkinci olarak Okul Deneyimi ders saati ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Okul Deneyimi Ders Saatinin Yeterliği İle İlgili Görüşler

TEMA	KODLAR VE FREKANSLAR
Okul deneyimi ders	Yeterli değil (4)
saatinin yeterliği ile	Sadece son sınıfta olması doğru değil (4)
ilgili görüşler	Yeterli (1)

Tablo 5'te okul deneyimi ders saatlerinin yeterliği ile ilgili adayların bir kısmı dersin son sınıfta olmasının yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Bir kaç öğretmen adayı ise ders saatinin de dersin kapsamına göre yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Öğretmen adaylarından biri diğer görüşlerden farklı olarak ders saatinin yeterli olduğunu belirtmiştir.

Ders saatinin yeterli olmadığı ile ilgili katılımcılar görüşlerini şu sözlerle belirtmiştir.

Ö8 "...okullarda gözlem yapıyoruz ancak ders saatinin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum ders saati az olduğu için yetersiz buluyorum."

Ö15 "Okul deneyimi dersi bir deneyim dersi olduğu için önemli ve ders saatinin daha fazla olması gereken bir derstir."

Ö12 Bu dersin haftada bir gün ve 4 yılda sadece bir dönem yapılması yetersiz olduğu kanısındayım. 4 yıllık öğretmenlik okulunda en az bir yılı komple çocuklarla okul deneyiminde geçirebilir geçilmelidir. Bence yeterli değildir."

Dersin sadece 4. sınıfta verilmesinin yanlış olduğuna dair katılımcılar görüşlerini şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö5 "...Ayrıca bu tecrübenin daha erken bir sınıfta verilmesi, daha erken bir fikre sahip olmamızı sağlayacağını düşünüyorum."

Ö6 "Bu ders verilen süre bakımından gerekli kazanımları sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bence ders dönem olarak artırılmalı. 3. sınıf seviyesinde bir dönem 4. sınıfta iki dönem olarak işlenmelidir. Ders sadece haftanın bir günü belirli saatlerde işlenmek yerine haftada iki gün iki farkı öğretmen ile işlemelidir."

Ö13 "Bu dersin aslında haftada bir gün olmasının yetersiz olduğunu düşünüyorum ve bu deneyimin 2. sınıfta başlayıp ve haftada iki günün üzerinde olmasının daha öğretici olacağını düşünüyorum. Hatta okulda gördüğümüz birçok gereksiz dersin yerine daha fazla bu ders konulmalıdır."

Ö2 “Haftada 4 saat olan ders öğretmenlik mesleği hakkında yeterince bilgi sahibi olmamız için eksik kalıyor. Danışmanlarımızla ayrılan zaman da yeterli değildir. Bu zaman zarfında ne yönetmeliği tam manası ile anlıyoruz ne de özlük haklarımızı resmi işleri öğrenebiliyoruz. Ayrıca dersin 1. sınıftan itibaren başlamadığından öğretmenliği tanımada geç kalmışlık hissi uyandırıyor. Bizlerin öğretmenliği üniversiteye başladığımız andan itibaren tanımamız için bu dersin 1. sınıfta okutulması daha doğru olurdu.

Bir katılımcı da farklı olarak ders saatinin yeterli olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö1 “Okul deneyimi dersi, haftada bir gün 4 saat olmak üzere belli bir okulda bir dönem boyunca olmasının öğretmenlik mesleğini tanımamızda yeterli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir dönem boyunca her türlü durumları gözlemlemiş oluyoruz.”

Öğretmen adaylarından elde edilen bulgulara göre bu dersin son sınıfta ve bir dönem olması yetersiz görülmektedir. Bunun yanında dersin amacına ulaşmada gerek okul yönetiminin gerekse danışmanların gerekli önemi vermediklerine değinmişlerdir.

Üçüncü olarak Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının yaşadıkları sorunlara yönelik elde edilen bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyiminde Yaşadıkları Sorunlar

TEMA	KODLAR VE FREKANSLAR
Öğretmen adaylarının okul deneyiminde yaşadıkları sorunlar	İletişim (Öğretmen ile öğrenci arasında 1) (Öğretmen adayı ile danışman arasında 1) Gereken önemin verilmemesi (rehber öğretmen tarafından 3) (okul yönetimi tarafından 2) Etkinlik raporu hazırlama (1) Materyal eksikliği (1) Sıkılma (1)

Tablo 6’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerine göre, okul deneyiminde yaşanan sorunlarla ilgili, danışman öğretim elemanı ve gidilen okullardaki öğrencilerle iletişim problemi olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları okuldaki idareciler ve öğretmenler tarafından gerekli ilgi alakayı göremediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca öğretmen adayları etkinlik raporu hazırlama, okullarda materyal eksikliği ve derste sıkılma gibi sorunlarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları yaşadıkları iletişim sorunlarını şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö5 “Öğrenci ile öğretmeni arasında bir takım iletişim sorunları olunca ders amacından uzaklaşıyor.”

Ö7 “Öğretim elemanı danışmanımızla gerektiği kadar işbirliği içinde olamıyoruz.”

Öğretmen adayları gidilen okullarda kendilerine gereken önemin verilmediğini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö7 “Uygulama öğretmenlerinin bizi külfet olarak değil de kendi gelişimleri için de önemli bir fırsat olarak görmeleri gerektiğini düşünüyorum. Özellikle okul müdür ve müdür yardımcılarının da bu derse sadece olsun bitsin gözüyle baktıklarını hiçbir bilgilendirme ve yönlendirme de bulunulmadığını söyleyebilirim.

Ö11 “Okulda idareciler tarafından bizlere öğretmen gibi değil de öğrenci gibi muamelede bulunuluyor.”

Ö14 “Sınıfta bulunan öğretmenlerin bizleri yardımcı çalışan değilmiş gibi görmemeleri için bilgilendirme yapılabilir.”

Bir öğretmen adayı etkinlik planı hazırlamada yaşanan sorunu şu sözlerle belirtmiştir.

“...ayrıca etkinlik raporu hazırlanmasının okuldan faydalanma amacımızın önüne geçtiğini düşünmekteyim. Etkinlik raporu hazırlanmalı ama bu kadar üstünde durulmamalı düşüncesindeyim. Bunun yerine uygulama okullarında yapılan etkinliklere daha çok önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Okullarda materyal eksikliğine ve dersin sıkıcı olduğuna değinen öğretmen adayları kendilerini şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö7 “Üniversitede teknolojinin bütün imkanlarından faydalanarak derslerimizi işliyoruz. Bizden de meslek hayatımızda bu şekilde ders işlememiz isteniyor. Fakat realitede durum biraz farklı. Okullarda bu teknolojik altyapı yok.

Ö12 “Ders çok sıradan ve sadece gözlem yaptığımız bir süreç. Sadece gözlem olduğu için de sıkıcı olmaktadır.

Yukarda öğretmen adaylarının yaşadıkları sorunlar arasında öğrencilerle ve rehber öğretmenlerle iletişim kurmada zorluk çektikleri görülmektedir. Bunun yanında okul idaresi, rehber öğretmenler ve danışmanlar tarafından da kendilerine yeterince destek

olunmadığını vurgulamışlardır. Ayrıca bu ders için sadece gözlem yapılmaktan ibaret olduğunu söyleyerek sıkıcı geçtiği belirtilmiştir.

Dördüncü olarak öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinin amacı ve derste yapılan etkinlikler ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Dersin Amacına Ve Derste Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Dersin amacına yönelik görüşler	Ders amacına uygun (öğretmenlik mesleğini tanıtmaya, ön hazırlık sağlama ve tecrübe kazandırma) (10) Tam anlamıyla olmasa da amacına hizmet ediyor (özgüven kazandırması, kısmen gerçek okul ve sınıf ortamını görme) (6) Amaca ulaşmada engellerin olması (üniversitedeki derslerin ve KPSS yükünün olması, zamanın yetersizliği) (3)
Derste yapılan etkinliklere yönelik görüşler	Etkinlik planlarının eksik kalması (gerekli imkanın olmayışı ve zamanın yetmemesi) (9) Etkinlik planları bu ders için yeterli (4) Bu derste etkinliğe gerek olmamalı (1)

Tablo 7’de öğretmen adaylarının cevapları doğrultusunda dersin amacına ve derste yapılan etkinliklere yönelik temalar oluşturulmuştur. Okul deneyimi dersinin amacına uygunluğu konusunda öğretmen adaylarımızın bazıları, öğretmenlik mesleğini tanıtmaya, ön hazırlık sağlama ve tecrübe kazandırma bakımından amaca uygun olduğunu düşünmektedirler. Adaylardan bazıları tam anlamıyla olmasa da amacına hizmet ettiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Yani özgüven kazandırmanın ve gerçek okul ve sınıf ortamını görme imkanının kısmi olduğunu söylemişlerdir. Birkaç aday amaca ulaşmada engellerin olduğunu, bunların da üniversitedeki dersler, Kpss yükünün olması ve zamanın yetersizliği olduğunu belirtmişlerdir.

Dersin amacına uygun olduğuna yönelik görüş bildiren bazı öğretmen adayları kendilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö5 “Öğretmenlik mesleğinin neleri gerektirdiğini ve bu mesleği yapmak istiyorsak hangi özelliklere sahip olmamız gerektiği gibi konularda kendimizi mesleğe hazırlama noktasında önemli olduğunu düşünüyorum.”

Ö8 “Hayatın içinden yaparak yaşayarak uygulamalı olarak aldığımız bir ders olduğu için öğretmenlik mesleği adına çok şey kazandıracak bir ders olduğunu düşünüyorum.”

Ö10 “Okul deneyimi dersi gözlem amaçlı yapılan ve sınıf içinde öğretmen öğrenci tutumunu görebildiğimiz bir derstir. İleride yapacağımız meslek hakkında yakinen bilgi sahibi olmamız açısından önemli bir fırsattır. Bu dersin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tanıması noktasında çok faydalı ve yararlı olduğunu düşünüyorum.”

Ö15 “Bu ders, biz öğretmen adaylarını meslek hayatına hazırlamaktadır.”

Bir öğretmen adayımız tam anlamıyla olmasa da amacına hizmet ettiğini şu sözleriyle açıklamıştır.

Ö16 “...olması gerektiği gibi değil. Eksiklikler var. Biz sadece ortamı görmüş oluyoruz. Öğrencilerle tanışmış oluyoruz. Bize kazandırdığı şey öğrencilerle iletişim kurmayı sağlamak. Gerçekten daha başka nasıl olabilirdi onu da anlamış değilim. Amacı ne bu dersin? Amacını da neye göre nasıl belirlemişler? Müfredatta bu dersin amacını da bilmiyorum ama kendime göre bu şekilde tam amaca uygun olmadığını düşündüm.”

Derste yapılan etkinlik planının yeterliliği konusunda adayların çoğu yeterli olmadığını söylerken burada gerekli imkanın olmayışı ve zamanın yetmemesinden şikayet etmişlerdir. Gerekli imkanın olmayışını da gerek uygulama öğretmenlerinden gerekse programlardan kaynaklı sıkıntılardan dolayı oluşturulmadığını söylemişlerdir. Birkaç aday da gözlem için yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

Bir aday ise Ö11 “..gözlem için etkinliğe gerek olmadığını, etkinliğin 2. dönem de öğretmenlik uygulaması dersinde yapılması gerektiğini” söylemiştir.

Etkinlik planlamasının eksik kalmasına yönelik birkaç öğretmen adayı kendilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö5 “Ayrıca staj dosyası hazırlanmasının okuldan faydalanma amacımızın önüne geçtiğini düşünmekteyim. Zaten yapılması gereken etkinliklerin üstünde durulmadığı düşüncesindeyim. Çünkü haftalık planlanan etkinliklerin yetişmediği de ortada. Ya bu etkinliklerin düzenlenmesi gerekli ya da zamanın arttırılması”.

Ö6 “Kesinlikle yetersizdir çünkü etkinliklerin yapılması verilen süre bakımından yetersiz kalmaktadır. Çünkü biz sadece haftanın belirli günleri belirli sınıflara giriyoruz ve sadece ders ortamında öğrencilerle beraberiz.”

Farklı olarak etkinlik planlamasının yeterli olduğunu söyleyen öğretmen adaylarından biri kendisini şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö13 “Bu dersle yaptığımız etkinliklerle öğretmenlik mesleğinin içeriğini tam anlamıyla benimsemiş oldum. Gayet olumlu olduğunu gördüm ve öğretmenlik mesleğini daha iyi anlamaya başladım.”

Beşinci olarak öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik sunmuş olduğu önerilere ait bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Sunmuş Olduğu Öneriler

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik sunmuş olduğu öneriler	Okutulan dönem ve zaman bakımından (10) Yöneticilere yönelik (4) Öğretim elemanına yönelik (3) Rehber öğretmenlere yönelik (3) Dersle ilgili ön bilgi sunulması (1) Dersin işlevine yönelik (2)

Tablo 8’de öğretmen adaylarının cevapları doğrultusunda okul deneyimi dersine yönelik sunmuş oldukları önerilere ait temalar oluşturulmuştur. Sunulan önerilere bakıldığında öğretmen adaylarımızdan birçoğu, dersin verildiği dönem ve haftalık ayrılan saat bakımından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Birkaç öğretmen adayı ise yöneticilerin derse daha çok önem vermesi gerektiğini düşünmektedirler. Yine adaylardan bazıları öğretim elemanlarının ve rehber öğretmenlerin kendilerine öğretmen değeri vermeleri gerektiğini belirtmişlerdir. İki öğretmen adayı dersin işlevine yönelik öneri sunarken bir öğretmen adayı dersle ilgili önceden bilgi sahibi olmaları gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö4 “Bu dersi programda ilk gördüğümde hakkında hiçbir şey bilmiyordum. İlk kez ders kapsamında uygulama okuluna gittiğimde fikir edinmeye başladım. Oysaki önceden bilgilendirilmiş olsam ona göre kendimi hazırlar ve motive ederdim.”

Dersin verildiği dönem ve ayrılan zamanla ilgili bazı öğretmen adayları şu önerileri sunmuştur.

Ö2 “Bizlerin öğretmenliği üniversiteye başladığımız andan itibaren tanımamız için bu dersin 1. sınıfta okutulması daha doğru olurdu.

Ö6 “Bence ders dönem olarak artırılmalı. 3. sınıf seviyesinde bir dönem 4. Sınıfta iki dönem olarak işlenmelidir. Ders sadece haftanın bir günü belirli saatlerde işlenmek yerine haftada iki gün işlemelidir.”

Ö12 “Bu dersin haftada bir gün ve 4 yılda sadece bir dönem yapılması yetersiz olduğu kanısındayım. 4 yıllık öğretmenlik okulunda en az bir yılı komple çocuklarla okul deneyiminde geçirebilir geçilmelidir.”

Öğretmen adaylarından biri okul yöneticilerine yönelik şu öneriyi sunmuştur.

Ö6 “Yönetimin bizleri motive etmesi ve bize destek olmaları gerekir. Okul kuralları ve meslek disiplinleri hakkında bizlere bilgi sunmaları bizler için faydalı olabilir. ...Hatta bizleri izlemeye ve dinlemeye okul yönetimi de katılmalıdır.”

Öğretim elemanına yönelik bir öğretmen adayı şu öneriyi sunmuştur.

Ö11 “Dersin öğretim elemanı bizimle işbirliği içinde olmalı ve bizi nasıl hareket etmemiz gerektiği konusunda yönlendirmelidir. Yaptığımız etkinlikleri haftalık düzenli olarak kontrol etmelidir. Bizlerin sıkıntılarını dinlemeli ve çözüm sunmalıdır.”

Rehber öğretmenlere yönelik bir öğretmen adayımız şu öneriyi dile getirmiştir.

Ö7 “Rehber öğretmenlerinin bizi külfet olarak değil de kendi gelişimleri için de önemli bir fırsat olarak görmeleri gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda verilen geri bildirimlerinin yapıcı olması gelişimimiz adına oldukça önemli.

Dersin işlevine yönelik öğretmen adaylarından biri şu öneriyi sunmuştur.

Ö9 “Bu dersin uygulama noktasında daha etkin ve verimli geçmesini sağlamak için okul öğretmenleri ve idarecileri ile üniversitedeki danışman hocanın koordineli bir şekilde hareket etmesi gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersine yönelik görüşlerinde genel olarak dersin Üniversiteye başlandığı andan itibaren verilmesi ve ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sistemde rol alan danışman, rehber öğretmen ve okul idarecilerin dersin amacına ulaşması için daha fazla gayret göstermeleri gerektiğini söylemişlerdir.

4.2. Öğretmenlik Mesleğini Tanımak ve Anlamak İçin Okul Deneyimi Dersi ve Rehber Öğretmenlerin Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının görüşlerine göre Okul Deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğini tanıma ve anlama noktasındaki yeterliği ile ilgili düşünceleri ortaya konulmuştur. Bu bağlamda “Öğretmen adayının okul deneyimi dersinden beklentileri” ve “Öğretmen adaylarının rehber öğretmenin yeterliği ile ilgili görüşleri” olmak üzere iki tema şeklinde belirtilmiştir.

İlk olarak Okul Deneyimi dersinden öğretmen adaylarının beklentilerine yönelik elde edilen bulgulara Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinden Beklentileri

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Öğretmen	Öğretmenliğin nasıl yapıldığını öğrenme (13)
Adaylarının	Mesleği benimseme ve sevme (9)
Dersten	Deneyim ve tecrübe kazanma (14)
Beklentileri	Öğrencilerle iletişim kurabilme ve öğrencileri tanıma (12)
	Endişelerin gitmesi(5)
	Hangi durumda nasıl davranma (7)
	Eksik olduğumuz durumların farkına varıp tamamlama (1)

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının neredeyse tamamına yakını okul deneyimi dersinden öğretmenlik mesleğinin nasıl yapıldığını öğrenmeyi ve rehber öğretmenlerden mesleki deneyim ve tecrübe kazanmayı beklemektedirler. Öğretmen adaylarının yarısından fazlası da öğrencilerin durumlarını ve davranışlarını merak etmekte olup onlarla nasıl iletişim kurabileceklerini beklemektedirler.

Aynı zamanda azınlıkta kalan farklı düşüncelerde olan öğretmen adayları okul ve sınıf ortamında karşılaşacakları durumlara nasıl tepki vereceklerini öğrenmeyi ve tüm bu endişelerini okul deneyiminde gidermeyi düşünmektedirler. Bir öğretmen adayı ise eksik kaldığı yönlerin farkına varıp tamamlama beklentisi olduğunu şu sözlerle belirtmiştir.

Ö7 “Üniversitede edindiğiniz bilgileri öğretmen olduğumuzda nasıl kullanmamız gerektiği konusunda eksik yanlarımızı görüp düzeltmek isterim.”

Ö1 “Milli eğitimde görev yapan öğretmenlerin ders anlatımlarını, sınıf içi tecrübelerini gözlemlediğimiz bir ders olduğundan bizlere öğretmenliğin nasıl yapıldığına dair fikir sunması gerek.”

Ö5 “Öğretmenlik mesleğinin neler gerektirdiğini ve bu mesleği yapmak istiyorsak hangi özelliklere sahip olmamız gerektiği gibi konularda bizleri bilgilendirmeli.”

Ö10 “İleride yapacağımız meslek hakkında yakinen bilgi sahibi olmamız gerekmektedir.”

Adayların okul deneyimi ile gidilen okullardaki öğretmenlerden ders anlatımı ve öğrenme öğretme becerileri gibi hususlarda deneyim ve tecrübe edinmek istediklerini şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö1 “...öğrencilere karşı nasıl davranışlarda bulunmamız gerektiği noktasında öğretmenlerden deneyim kazanmayı düşünüyorum.”

Ö5 “Bizlere öğrencilere nasıl bildiklerimizi anlatmamız gerektiği ile ilgili tecrübe kazanmamızı sağlayan bir ders olmalı.”

Ö7 “Gözleme dayalı bu dersin öğrenme ve öğretme becerilerimizi geliştirmeyi ve mesleki hayatıma katkıda bulunmasını umuyorum.

Ö8 “Ben okul deneyiminden, meslek hayatına katılmadan önce öğretmenlik mesleği hakkında bilgiler edinerek bu konuda bizlere deneyim kazandırma ve öğrenme ve öğretme becerisi kazandırmasını beklerim.”

Ö14 “Öğretmenlik hayatımdaki yaşayacağım güzellikleri ve sıkıntıları önceden tecrübe etme imkanı sağlaması ve mesleğe geçtiğimde yapmam ve yapmam gerekenleri gözlemeleme fırsatı sunmasını umuyorum.”

Adayların öğrencilerle nasıl iletişim ve etkileşim kuracakları noktasında kendilerine mesleğe başlamadan önce bir fırsat olarak gördüklerini şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö1 “Bu ders sayesinde gerçek sınıf ortamında öğrencilerle iletişim kurabilme imkanı sunmakta.

Ö5 “Mesleğe başlamadan nasıl öğrenciler ile karşılaşacağımızı ve onlarla nasıl iletişim kurmamız gerektiğini öğrenmek.”

Etkinlik raporunda bu durumu: “Öğretmenlerin çocuklar ile iletişiminin güzel olduğunu görmek beklediğim bir şeydi. Bu iyi yönde değişmeme örnek olabilir ama aynı zamanda stajda mesleğin zorluklarını da görmüş oldum. Çocuklarla ilgilenmek çok zevkliydi ama bence çok da yorucuydu.” cümleleriyle belirtmiştir.

Ö12 “Öğrencilerle erkenden tanışıp o yaş grubu ile iletişim kurma konusunda kendimizi hazırlamamıza da olanak sağlamalı.

Adayların öğretmenlik mesleğine yönelik endişelerinin olduğunu ve okul deneyimi ile bu endişelerden kurtulmayı hedeflediklerini ve karşılaştıkları durumlara yönelik nasıl davranmaları gerektiği konusunda tecrübe edinmeyi şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö5 “Mesleğe başladığımda karşılaşacağım her türlü olumlu ya da olumsuz durumla bana önceden tanışma imkanı sunarak olaylara nasıl müdahale etmem gerektiğini gözlemlemem lazım.”

Ö10 “Öğretmenlik mesleğine karşı acaba yapabilir miyim diye tereddütlerimi, endişelerimi gidermeme ve biraz da olsa acemiliğimi atmama katkı sağlayacağını bekliyorum.”

Ö15 “Öğrencilerin hal ve hareketlerine öğretmene karşı tutum ve davranışlarını vesaire gözleme fırsatı olan bu dersle okul içinde sınıf içine nasıl hareket etmem gerektiğine dair deneyim kazanmayı umuyorum.”

Etkinlik raporunda bu durumdan: “Sınıfın nasıl yönetileceğini, materyallerin nasıl kullanacağımı ve imkanların kısıtlandığında bile neler yapılabileceğini öğrenmiş oldum. Her farklı çocukla kuracağım iletişim bir sonraki çocukla kuracağım ilişki için deneyim oluşturdu.” cümleleriyle bahsetmiştir.

Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersinden beklentilerine baktığımızda genellikle öğretmenlik mesleği ile ilgili deneyim ve tecrübe kazanmak olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlik mesleğinin nasıl yapıldığını rehber öğretmenleri gözlemleyerek öğrenmek, sınıf ortamını ve öğrencileri gerçek ortamda tanıyıp hangi durumlarda nasıl davranmak gerektiği hakkında bilgi sahibi olmayı bekledikleri görülmektedir.

İkinci olarak öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde gidilen okullardaki rehber öğretmenlerin yeterliliği ile ilgili elde edilen bulgulara Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Rehber Öğretmeninin Yeterliği İle İlgili Görüşleri

TEMALAR		KODLAR VE FREKANSLAR
Uygulama öğretmeninin yeterliği	Yeterli görülenler	Ders anlatımı (dikkati sağlama, güdüleme, öğretim yöntem teknikleri) (14) Sınıfın kontrolü (5) Materyal kullanma (3) Başarı (3) Öğrenci ile iletişim ve etkileşim (10) Zamanı doğru kullanma (2) Bireysel farklılıkları dikkate alma (7) Günlük hayatla ilişkilendirme (1)
	Eksik görülenler	Öğretim yöntem ve teknikte tek düzelik (7) Öğrencilerle iletişim ve etkileşim (8) Sınıf içi disiplin sağlayamama (5) Öğretmenlik mesleğine bakış açısı (3) Tüm öğrencilere hitap edememe (6) Öğrenciyi değerlendirme ve geri dönüt sağlama (2)

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerden alınan cevaplar doğrultusunda rehber öğretmenleri gözlemlerken eğitim fakültesinde edinilen bilgiler doğrultusunda kendilerince belirleyip ifade ettikleri yeterlilik ve eksiklikler olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur.

Görüşmelerde öğretmen adayları gözlemledikleri bazı öğretmenleri ders anlatımı, sınıfın kontrolünü sağlama, materyal kullanımı, başarılı olması, öğrencilerle etkili iletişim kurabilmesi, zamanı doğru kullanması, bireysel farklılıkları dikkate alması ve gündelik hayatla ilişki kurması açısından yeterli olduklarını düşündükleri görülmektedir.

Ders anlatımında yeterli olarak düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö6 “Dersi sıra aralarında dolaşarak anlatıyor. Ayrıca görsel materyallerden oldukça fazla yararlanıyor. Öğrencilerin sıkıldığını düşündüğünde de konu ile ilgili kısa fıkra ya da esprilerle öğrencileri derse bağlıyor ve katılmalarını sağlıyor. Bizim olduğumuz zamanlarda bizim üzerimizden de espriler yapıyordu.”

Etkinlik raporunda ise bu durumu şu cümlelerle belirtmiştir: “Bu hafta kuvvetler ayrılığı konusuna geçtik. Bağımsızlık Milli Egemenlik gibi önemli kavramları görseller kullanarak anlatıldı. Ayrıca bu kavramların soyut kavramlar olduğu da diğer önemli bir nokta. Ders süreci iyi geçti. Hocam yakın çevreden örnekler vererek konuyu anlattı ve

konu ile ilgili küçük bir film izletti. Film ile birlikte anladım ki öğrenciler görsellere daha çok ilgi gösteriyor ve daha kolay öğreniyorlar. Bu konu içinde çok fazla soyut kavramlar olsa da görsel materyaller ve karşılıklı diyaloglar ile kavramları anlaşılır bir şekilde anlatılabildi. Öğrencilerden alınan dönütlerle anladığım kadarıyla bu haftaki ders hocamızın tekniği sayesinde ünite kapsamındaki değer kavramlarının anlatmasına göre daha etkin ve katılımıla geçti.”

Ö14 “Öğretmen derse girişte ilgi çekmeye özellikle dikkat ederek öğrencilerin ilgisinin derse yoğunlaşmasını sağlıyor. Dersi akıcı ve asıl meseleden kopmayacak şekilde anlatmaya gayret ediyor. Ses tonunu çok etkili kullanarak tekdüze bir anlatım yerine zihinleri sürekli zinde tutan bir anlatım tarzı benimsemiş. Öğretmenin sesinin tonunun değişmesinden öğrenciler vurguları rahatlıkla yakalayabiliyor.

Ö2 “Öğrencilerle kesinlikle arkadaş gibi çok samimi, öğrencide kontrolü sağlayabiliyor, dersi eğlenceli bir şekilde işliyor, ders sonlarında öğrenciyi ölçmek için çeşitli etkinlikler yapıyor. Dersin bir bölümünü konuya ayırırken bir bölümünü de öğrencilerle sohbet etmeye ve şakalaşmaya ayırıyor ve şuna şahit oldum ki öğrenci bu şekilde derse daha iyi motive oluyor ve dersi daha iyi anladığını görüyorum”.

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: “Bu hafta Kurultaydan Meclise konusu işlenirken öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin yüksek olduğunu ve kullanılan görsel sunum etkisi ile derse katılımın yüksek olduğunu gözlemledim. Türk Milleti'nin geçmişteki meclise verdiği önem öğrenciler tarafından dikkatle takip edildi. İki ders saati beklentimin üzerinde olumlu geçti. Öğrencilerden aldığımız izlenimlerle dersin sıkıcı geçmediğini görünce görevimi yani öğretmenliği bir kez daha sevdim ve mutlu oldum.”

Sınıfın kontrolünü sağlamada yeterli olarak düşündükleri öğretmenleri bir öğretmen adayı şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö14 “Öğretmen daha sınıfa ilk girdiği andan itibaren sınıf üzerindeki hakimiyeti belli oluyor. Öğrenciler derhal toparlanarak yerlerine yerleşip öğretmenlerini bekliyorlar. Ders sürecinde sınıfa hakimiyeti ve öğrencileri yönlendirmede başarısı oldukça dikkat çekici. Sınıfı bir orkestra gibi rahatlıkla yönlendiriyor. Öğretmenin konu üzerindeki hakimiyeti ve özgüveni de sınıf yönetimine yansıyor.”

Materyal kullanımında yeterli olarak düşündükleri öğretmenleri iki öğretmen adayı şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö14 “Uygulama ve etkinliklerin sıralamasını, materyal ve görsellerin etkin bir şekilde kullanılmasından belli bir plana sadık kaldığı anlaşılıyor.”

Ö16 “Öğrencilerin fiziksel ve bilişsel gelişimlerini inceleyerek uygun materyaller ve yöntemleri kullanarak gelişimlerini daha sağlıklı bir şekilde ilerlemesinde yardımcı olmaya çalışmaktadır.”

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: “Bu hafta kuvvetler ayrılığı konusuna geçtik. Bağımsızlık Milli Egemenlik gibi önemli kavramları görseller kullanarak anlatıldı. Ayrıca bu kavramların soyut kavramlar olduğu da diğer önemli bir nokta. Ders süreci iyi geçti. Hocam yakın çevreden örnekler vererek konuyu anlattı ve konu ile ilgili küçük bir film izletti. Film ile birlikte anladım ki öğrenciler görsellere daha çok ilgi gösteriyor ve daha kolay öğreniyorlar. Bu konu içinde çok fazla soyut kavramlar olsa da görsel materyaller ve karşılıklı diyaloglar ile kavramları anlaşılır bir şekilde anlatılabildi. Öğrencilerden alınan dönütlerle anladığım kadarıyla bu haftaki ders hocamızın tekniği sayesinde ünite kapsamındaki diğer kavramlarının anlatılmasına göre daha etkin ve katılımıla geçti.”

Öğretmenlerin alanında başarılı olduğunu düşündükleri öğretmenleri bir öğretmen adayı şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö6 “...Bir de şunu söylemek istiyorum öğretmenlerin farklı şubelerde ders işlediklerinden duyularımıza göre bu hocamızın öğrencileri daha başarılıymış.”

Öğrencilerle etkili iletişim kurabilmesi yönünden yeterli olarak düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö1 “Dersi öğrencilerine sevdirmek için kendisi slaytlar hazırlamış yani dersi eğlenceli metotlarla yapmış, yarışmalar düzenlemiş, bilgi yarışmaları sunuyor, bulmacalar yaptırıyor. Mesela Atatürk’ü anlatırken Atatürk’ün sevdiği bir şarkı ile başlıyor derse. Öğrencileri böylece derse güdüyor.”

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: “Hocam bugün dersin işlenişini kısa tuttu ve dersin geri kalan kısmında öğrencilere ders tekrarı niteliğinde bir oyun oynattı. Bununla birlikte öğrencilerin eğlenerek ders anlatıldığında derse daha aktif katıldıklarını gördüm. Bende öğretmen olduğumda ders işlenirken kendimden ziyade öğrencileri daha aktif şekilde derse katılmaları için eğlenceli etkinlikler yapmayı düşünüyorum. Öğrencilere baktığımda öğretmenlerine ne kadar ilgi ve alakalı olduklarını gördüm. Ders daha güzel işlendiği için mutlu ve rahat hissediyorum kendimi.”

Ö6 “Öğrencilerin öğretmeni sevdiğini hissettim diyebilirim. Öğretmen sınıfa girdiğinde hemen etrafını sarıyorlar. Etkileşim ve iletişimleri çok güçlüydü.”

Ö16 “Diğer gözlemediğim öğretmen ise çocukların adları ile hitap edip onların hal ve hatırlarını soruyor. Öyle görünüyor ki öğretmen çocukların gönlüne girmiş neredeyse sınıfın tamamı derse etkin bir şekilde katılıyor. Derse fazlası ile hakim olan öğretmenin ön hazırlık yaparak derse geldiği belli. Sınıfın seviyesine son derece Başarılı bir şekilde iniyor. Zil çaldığında dersin nasıl geçtiğini bittiğini anlamayan öğrencilerin yüz ifadeleri görülmeye değer.”

Zamanı doğru kullanması yönünden yeterli olarak düşündükleri öğretmenleri bir öğretmen adayı şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö14 “...bu arada zamanı özenle kullanmaya dikkat ediyor. Ders öğretmeni hem müfredata uygun hem de programı aksatmayacak şekilde bir esneklik kullanarak dersini işliyor. Öğretmen sınıfın her an her yerine giderek tüm öğrencilerin katılımında emin olmaya çalışıyor.”

Bireysel farklılıkları dikkate alması ve gündelik hayatla ilişki kurması açısından yeterli olduğunu düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö16 “Öğrencilere farklı eğlenceli yöntemlerle birçok kazanımı veriyor. Çocuklar sıkılmıyor ve oldukça eğleniyorlar. Öğrencilerin daha kolay öğrenebilmesi ve kalıcı olabilmesi için kazanımların günlük yaşamla ilişkilendiriyor. Her öğrencinin bireysel farklılığını göz önünde bulundurarak çocukların yeteneklerini ortaya çıkarabilecek etkinlikler kullanmaktaydı.”

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: “Bugün derste İdari Birimlere yönelik ders işlendi. Konular çocuklara çok soyut ve ağır geldiği için öğrencilerin derse olan ilgisini toplamak oldukça zordu. Fakat öğretmenimiz konuyu günlük hayattan örnekler vererek konuyu oldukça somut hale getirmeye çalıştı. Soyut konulara ilişkin konularda öğrencilere farklı yöntemler kullanması öğrencilerin hemen hemen hepsinin konuyu kolaylıkla anlamalarını sağladı. Öğretmenimiz konuya hakim olduğundan konusunu sorun çıkmadan anlattı. Bu durumu gözlemediğimde ders esnasında öğrencilerime karşı hala yetersiz olduğumu hissetmekteyim. Ama öğretmenim ilk görevde böyle şeyler olur diyerekten ve bu deneyimler zamanla edilebileceğini söyleyerek azimle çalışmam gerektiğini söyledi.”

Görüşmelerde öğretmen adayları gözlemedikleri bazı öğretmenleri öğretim yöntem ve teknikte, öğrencilerle iletişim ve etkileşimde, sınıf içi disiplin sağlamada, öğretmenlik

mesleğine bakışlarında, tüm öğrencilere hitap etmede ve öğrenciyi değerlendirme ve geri dönüt sağlamada yetersiz kaldıklarını düşündükleri görülmektedir.

Öğretim yöntem ve teknikte yetersiz olarak düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö1 “Elini beline atıyor masaya oturuyor eline kitabı alıyor okuyor. Öğretmen konu anlatımı tekdüze bir şekilde söyleyip yazdırmanın ötesine taşımıyor.”

Ö6 “...Ayrıca dersi sadece masadan kitaptan okuyarak anlatıyor.”

Ö14 “Herhangi bir plan yapmadığı süreyi iyi kullanamamasından etkinlikler arasındaki geçişlerin belirsizliğinden rahatlıkla anlaşılıyor. Öğretmenin öğrencilere verdiği bilgiler genel olarak kitabi olmakta bunun ötesine neredeyse hiç geçmemektedir.”

Ö7 “Öğretim yöntem ve teknikleri çağdaş eğitim ve öğretim yaklaşımlarına göre ders işlenmiyor. Maalesef yine geleneksel yaklaşım.”

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: “Genel olarak gözlemlerime göre öğretmen dersi sunuş yolu stratejisine göre anlatıyor. Soru-cevap tekniğinden faydalaniyor. Herhangi bir etkinlik yapılmıyor. Öğrenciler de bu duruma alışmış gözüküyor. Dersler sohbet havasında işleniyor.”

Öğrencilerle iletişim ve etkileşimde yetersiz olarak düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö16 “Sınıfa girer girmez tüm öğrencilerin ağzı kapalı sınıftan çıt çıkmıyor öğretmen masasına oturup derse başlıyor. Bir müddet dersi katılımsız anlattıktan sonra çocuklara serbestsiniz diyor. Yaptığı işi sevmediği izlenimi oluşturdu bu öğretmen bende. Sınıfın sessiz olması başta olumlu gelse de bana ders boyunca bu tavırlarına sürdüğünü görünce ciddi bir iletişim eksikliği olduğunu fark ettim. Zaten ders bittiğinde de öğretmen umursamaz bir şekilde sınıftan çıktı çocukların enerjisi çekilmiş gibiydi.”

Ö14 “Öğretmen sınıfa girdiği andan itibaren neredeyse 5 dakikasını sınıfı toparlamaya çalışarak geçiriyor. Konuya direkt giren öğretmen dikkat çekme adına yaptığı girişimler oldukça zayıf kalıyor ve öğrenci ilgisinin sönüklüğü açıkça görülüyor.

Ö2 “Sınıf ortamında çocuğa hakaret eden..”

Sınıf içi disiplin sağlamada yetersiz olarak düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö6 “Öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramıyor. Çocuklar derse katılmada çekimser kalıyorlar. Hatta öğrencilerin çoğu kez uyukladıklarına şahit oldum. Benim bile bazen dayanamayıp esnediğim zamanlar oldu.”

Ö14 “Sınıf sürekli öğretmenin kontrolünden çıkarak birçok kez öğretmen uyarı yapmak zorunda kalıyor. Öğretmen sınıfı kontrol etmekte zorlandığı için tamamen kendisinin aktif olduğu bir öğretim stratejisi benimsemiş durumda.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine bakışının kendince yanlış olduğunu düşünen öğretmen adaylarından biri kendini şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö5 “Gittiğim okuldaki öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermeyen, dersi bir zorunluluk olarak gören ve bir an önce bitsin de gidelim profiline sahip insanlardı.”

Tüm öğrencilere hitap etmede yetersiz kaldığını düşündükleri öğretmenleri bazı öğretmen adayları şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö14 “Sınıfın tamamına dönük değil sadece çalışkan olduğu anlaşılan bir gruba yönelik ders işliyor.”

Ö8 “Öğretmen tüm öğrencileri derse katabilme noktasında yetersiz kalıyor. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmadan ders işliyor. Bunun yanında öğretmenin videolar dışında oyun ve materyal kullanmada yetersiz kaldığını fark ettim.

Etkinlik raporunda bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir: Bu hafta Sivil Toplum Kuruluşları konusu işlendi. Hocamız konuyu kitap üzerinden anlatarak ve sunuş yoluyla soru cevap tekniğini kullanarak anlattı. Bazı öğrenciler derse katılırken bazıları ise katılmayıp sınıf düzenini bozucu davranışlar sergilediklerini gözlemledim. Hem de bazı öğrencilerin ders kitaplarını getirmediklerini gördüm. Aynı zamanda kitabı getirmeyen öğrencilerin derse katılmadığına da dikkat ettim. Bu durumda öğrencilerin derse katılmaması beni kaygılandırıyor. Ders esnasında bu durumu gözlemlediğim de kendimi kötü hissettim.”

Öğrencileri değerlendirme ve geri dönüt vermede yetersiz kaldığını düşündükleri öğretmenleri bir öğretmen adayı şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö5 “Öğretmen sorduğu sorulara gelen dönütleri önemsemeyen soruları kendi cevaplıyor. Dönütlerdeki belirgin kavram yanlışlarını düzeltmeden direk yanlış diyerek geçiyor.”

Yukarıdaki ifadelerle bakıldığında kendini geliştiremeyen teknolojiye ayak uyduramayan öğretmenlerin sevilmeyen ve öğrenci ile etkileşime geçemediklerini belirtmişlerdir. Ek olarak sınıfa hakim olmadıklarını da söylemişlerdir. Yenilikçi ve kendini geliştiren öğretmenlerin de sınıfı yöneten öğrencilerin isteklerine karşılık veren öğrenci ile sıkı iletişim halinde olduğunu söylemişlerdir. Bu öğretmenlerin mesleklerinde başarılı ve öğrenciler tarafından saygı duyulan ve sevilen kişiler olduğunu belirtmişlerdir.

4.3. Okul Deneyimi Dersinin Öğretmen Adaylarına Mesleki Kazanımlarına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Okul Deneyimi dersi kapsamında gidilen okullarda aldıkları eğitimin, meslek hayatında kendilerine neler kazandıracacağı ile ilgili düşünceleri ortaya konulmuştur. Bu bağlamda “Öğretmen adaylarının meslekle ilgili merak ettikleri” ve “Öğretmen adaylarının Okul Deneyiminden öğrendikleri” olmak üzere iki tema şeklinde belirtilmiştir.

İlk olarak öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik mesleği ile ilgili merak ettiklerine yönelik bulgulara Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Meslekle İlgili Merak Ettikleri

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Öğretmen adaylarının meslekle ilgili merak ettikleri	Öğretmenliğin nasıl yapılacağı (9)
	Öğrencilerin durumu (5)
	Sınıf ortamı (3)
	Okul ortamı (1)
	Meslek hayatının getirecekleri (1)

Tablo 11’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik merak ettikleri ile ilgili olarak öğretmenliğin nasıl yapılacağı, öğrencilerin durumu, sınıf ortamı, okul ortamı ve meslek hayatında kendilerini nelerin beklediği şeklinde belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarından birçoğu öğretmenliğin nasıl yapılacağına dair merak ettiklerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö4 “Öğrencilik hayatı boyunca aldığım mesleki bilgilerin öğrencilere nasıl aktaracağım bilemiyorum.”

Ö1 “...öğrencilere nasıl ders anlatılacağız, okulda öğrendiklerimizi sahada nasıl uygulayacağız bakacağız.”

Ö7 “Edindiğiniz bilgileri meslek hayatında nasıl kullanmamız gerektiği hususunu çok merak ediyorum.”

Öğretmen adaylarından bazıları ise öğrencilerin durumunu merak ettiklerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö8 "...nasıl öğrenciler ile karşılaşacağımızı ve onlarla nasıl iletişim kurmamız gerektiği hususunda merak ettiğim konular var.

Ö15 "Öğrencilerin hal ve hareketlerine, öğretmene karşı tutum ve davranışlarının nasıl olacağına dair düşünceler beni heyecanlandırmakta."

Ö13 "Öğrencilerle nasıl etkili iletişim kuracağımı çok merak ediyorum."

Öğretmen adaylarından sınıf ortamı ile merak ettikleri konusunda bir öğretmen adayı şu sözleri belirtmiştir.

Ö6 "Sınıfta çıkan bir sorun olduğunda nasıl müdahale etmem gerektiğini ve sınıf içinde kontrolü nasıl sağlamam gerekiyor merak ediyorum."

Bir öğretmen adayının okul ortamı ile merak ettiği hususu şu sözlerle belirtmiştir.

Ö2 "Görev yapacağım okul ortamının nasıl olacağı, insanlarla nasıl etkileşim kurarım nasıl iletişim sağlarım diye düşüncelerim var."

Bir öğretmen adayı da meslek hayatında kendilerini nelerin beklediği merak ettiğini şu cümlelerle ifade etmiştir.

Ö5 "Öğretmen olarak atanıp mesleğe başladığımız zaman beni nelerin beklediğini çok merak ediyorum."

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere öğretmen adayları meslekle ilgili birçok konuyu merak ettiklerini belirtmişlerdir. Buradaki amaç hiçbir verinin atlanmadan aktarılmasına dikkat edilmesidir. Öğretmen adaylarının daha mesleğe başlamadan bazı konularda merak sahibi olması mesleğe karşı duyarlılıkta dikkat çekici olmuştur.

İkinci olarak Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinden öğrendikleri ile ilgili elde edilen bulgulara Tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyiminden Öğrendikleri

TEMALAR	KODLAR VE FREKANSLAR
Öğretmen adaylarının okul deneyiminden öğretmenlik mesleği ile ilgili öğrendikleri	Dersi öğrenciye sevdirmeye (2)
	Tecrübe (14)
	Davranışlar (9)
	İdari prosedürler (2)
	Zor bir görev olduğu (8)
	Zor bir görev olmadığı (1)
	Alan bilgisi (1)
Öğretmen adaylarının okul deneyiminden öğrenciler ile ilgili öğrendikleri	Bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etme(3)
	Öğrenci öğretmen ve veli ilişkisini anlama (1)
	Bireysel farklılıkları anlama (3)
	Kaynaştırma öğrencisi (1)
	İletişim (13)
	Her türlü soruya açık olma (1)
	Sınıf yönetimini sağlama (3)

Tablo 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının cevaplarından yola çıkarak, okul deneyiminde öğretmen adaylarının meslek ve öğrencilerle ilgili olarak öğrendikleri iki tema şeklinde oluşturulmuştur.

Bu temalardan öğretmenlik mesleğine yönelik çoğu öğretmen adayı rehber öğretmenlerden nasıl öğretmenlik yapabileceklerine yönelik tecrübe öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında birçok öğretmen adayı da hangi durumda nasıl davranış göstereceklerini öğrendiklerini söylemişlerdir. Bazı öğretmen adayları mesleğin zor olduğunu gördüklerini belirtirken bir öğretmen adayı ise farklı olarak kolay bir meslek olduğunu söylemiştir. Bazı öğretmen adayları da dersi öğrenciye nasıl sevdireceklerini, idari prosedürleri, öğretmen öğrenci ve veli ilişkisinin nasıl olduğunu, teknoloji ile büyüyen nesillere hitap edebilmek için bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek ve alan bilgisine sahip olmaları gerektiğinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarımızın rehber öğretmenlerden nasıl öğretmenlik yapabileceklerine yönelik tecrübe edindikleri şu cümlelerle daha açıklayıcı olabilir.

Ö3 “Bize öğretmenlik mesleği ile ilgili tecrübe ve yaşanmış örnekler sundu. Ayrıca öğretmenliğin çok fedakârlık ve emek isteyen bir meslek olduğunu anladım.”

Ö7 “Mesela bir öğretmen sesini çok yükseltmemeli ama 40 kişilik bir sınıfta ders işlenince ses ister istemez yükseliyor. Öğrencilere nasıl yaklaşmam gerektiğini anladım. İkna etmeyi ve onların dilinden konuşabilmemi sağladı.

Ö15 “Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarını gözlemlediğim için ileride olası birçok sorunu ya da herhangi bir şeye karşı ne yapmam gerektiğini deneyim fırsatım oldu.” Böylece kazandığım tecrübeler sayesinde karşılaştığım bir sorunda çok zorluk çekmemiş olacağım.

Ö2 “...Bunun yanında sınıf ortamında sınıfta istem dışı olaylar ya da problemler olduğunda öğretmenlerin nasıl müdahalede bulunduğunu gözleme imkanımız oldu.”

Öğretmen adaylarının yine birçoğu hangi durumda nasıl davranış göstereceklerini öğrendiklerini şu cümlelerle belirtmişlerdir.

Ö5 “Her şeyden önce bizleri nelerin beklediğini biliyor olacağız. Çünkü bu ders kapsamında okulların durumunu öğrencilerin durumunu öğreniyoruz ve kendimizi buna hazırlayarak gidiyoruz

Ö6 “Sınıfta çıkan bir sorun olduğunda nasıl müdahale etmem gerektiğini ve sınıf içinde nasıl kontrol edilir konusunda ön bilgi sağlamış oldum. Çocuklarda yanlış bir davranış gördüğüm zaman nasıl müdahale etmem gerektiğini anlamama fırsat verdiğini düşünüyorum.”

Ö3 “Öğretmenin sınıfı susturabilmesinin bile ne kadar beceri isteyen bir iş olduğunu, mesela dersi dinlemeyen haylaz öğrencileri nasıl derse katabiliriz bunu gözleyerek, meslekte bizim bu konuda ne yapacağımız kafamızda şekilleniyor.”

Öğretmen adaylarının bir kısmı mesleğin zor olduğunu belirtirken, bir öğretmen adayı ise farklı olarak kolay bir meslek olduğunu Ö2 “Öğretmenlik mesleğinin zor olmadığını gördüm. Öğretmen olduğumda çok rahat bir şekilde öğretmenlik yapabileceğimi düşünüyorum ve öğretmenliğin çok şerefli bir meslek olduğunu anladım. bu cümlelerle söylemiştir.

Ö10 “Bu dersle birlikte mesleğin ne kadar zor olduğunu öğrendim. Mesela önceden öğretmenlik mesleğinin bu kadar zor olduğunu bilmiyordum. Öğretmenlik mesleğinin okula gittikçe uygulama derslerinde gördüğüm kadarıyla öğrencilerle yakınlaştıkça bayağı zorlu olduğunu anladım. bu işin tamimiyle sabır işi olduğunu anladım.”

Ö11 “Öğretmenliğin kolay bir meslek olduğunu düşünüyordum. Ancak bu dersten sonra deneyim tecrübe edindikçe daha çok düşünmem gerektiğine karar verip gerçekten başarabilir miyim demem gerektiğini anladım.”

Ö3 “Ben önceden öğretmenliği kolay bir meslek olarak görüyordum. Ne var ki günde birkaç saat ders anlatıyor sonrası boş diyordum. Ama bu dersle birlikte gördüm ki öğretmenlik en zor ve sorumluluk isteyen bir meslektir. Çünkü gelecek neslin insanları sizin elinizden geçiyor. Onlara sadece bilgi öğretmiyor aynı zamanda onlara eğitim olarak da hayata hazırlamak gerektiğini anladım.

Bazı öğretmen adayları öğrenciye dersi nasıl sevdireceklerini öğrendiklerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir.

Ö11 “Öğrencilerle yakınlaştıkça onların neleri sevdiğini nelerden çok çabuk sıkıldığını veya konsantre olabildiklerini, sınıf içi hareketlerini daha yakından gözlemleme şansına sahip olduk.”

Bu durumu etkinlik raporunda: “Dersi öğrencilerine sevdirmek için kendisi slaytlar hazırlamış yani dersi eğlenceli metotlarla yapmış, yarışmalar düzenlemiş, bilgi yarışmaları sunuyor, bulmacalar yaptırıyor. Mesela Atatürk’ü anlatırken Atatürk’ün sevdiği bir şarkı ile başlıyor derse. Öğrencileri böylece derse güdüyor.” bu cümlelerle anlatmıştır.

Bazı öğretmen adayları idari prosedürleri öğrendiklerini şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö8 “Okul deneyiminde gittiğim okul idari ve öğretmen kadrosu açısından gelişmiş ve iyi bir okul olduğu için öğretmenlik hayatına dair önemli haklar ve idari bilgiler kazandığımı düşünüyorum.”

Ö6 “Bu ders sayesinde öğretmen olarak yapmam gereken idari prosedürleri öğrenmenin yanında öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunu da öğrendim diyebilirim.”

Öğretmen adaylarından bir kısmı bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeleri gerektiğini şu sözlerle belirtmiştir.

Ö8 “Gittiğim uygulama okullarında gördüm ki devir artık teknoloji devri. Öğrencilerin birçoğu tablet ve bilgisayarla küçük yaşlarda tanıştıklarından ve eğitim öğretim kurumlarında teknoloji kullanımına önem verildiğinden iyi bir öğretmenin gelişen teknolojiyi takip etmesi gerektiğinin farkına vardım.”

Ö13 “...Çünkü gözlemlerim sonucu öğrencilerden kendilerine uyum sağlayamayan yani onlara bir şey katamayan öğretmenleri umursamıyor ve dinlemiyorlar. Bu durumda bizlerin meslek hayatında gerçekten başarılı olabilmek için öğrencileri iyi tanıyıp

isteklerine cevap verebilecek doğrultuda kendimizi geliştirmemiz gerektiğinin farkına vardım.”

Bir öğretmen adayı ise alan bilgisine sahip olmaları gerektiğini anladığını şu sözlerle belirtmiştir.

Ö4 “Öğretmenlik mesleğini yapabilmek için alan bilgisine sahip olmam gerektiğini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendini güncelleyen farkındalık seviyesi yüksek dışa dönük etkin bir yapıda olması gerektiğini fark ettim. Öğretmenlik sabır isteyen bir meslekmiş.”

Bir öğretmen adayı da öğretmen, öğrenci ve veli ilişkisinin nasıl olduğunu öğrendiğini şu sözlerle belirtmiştir.

Ö13 “Bu derste yaptığımız etkinliklerle öğretmenlik mesleğinin içeriğini benimsedim ve öğrenci öğretmen ve öğretmen veli ilişkisi etkileşimini tecrübe ettim.”

Temalardan öğrencilere yönelik öğrendikleri ile ilgili çoğu öğretmen adayı, iletişim kurma noktasında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise öğrencilerin bireysel farklılıklarının farkına vardıklarını ve sınıf yönetiminin nasıl sağlandığını öğrendiklerini söylerken bir öğretmen adayı kaynaştırma öğrencisi için farkındalık oluştuğunu belirtmiştir. Yine bir öğretmen adayı da öğrencilerden her türlü soruların gelebileceğini gözlemlediğini söylemiştir.

Öğretmen adayları iletişim kurma noktasında bilgi sahibi olduklarını şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö5 “Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim oldukça önemli ne öğrenciyi şımartacak ne de kendimizden korkutacağız bu aradaki dengeyi sağlamalı ve belirli bir mesafe korumalıyız.”

Ö6 “Ayrıca öğrencilerle iletişim konusunda da büyük bir katkı sağladığını düşünüyorum. Onlara nasıl yaklaşmam gerektiğini anladım. İkna etmeyi ve onların dilinden konuşabilmemi sağladı.

Ö8 “Mesleğe başlamadan nasıl öğrenciler ile karşılaşacağımızı ve onlarla nasıl iletişim kurmamız gerektiğini öğrenmeye başladım.”

Bazı öğretmen adayları ise öğrencilerin bireysel farklılıklarının farkına vardıklarını şu sözlerle belirtmişlerdir.

Ö1 “...Ayrıca farklı karakterlere sahip öğrencilere karşı nasıl davranışlarda bulunmamız gerektiği noktasında öğretmenlerden deneyim kazanmış oluyoruz.”

Ö14 “Hangi öğrenciye nasıl yaklaşmam gerektiğini, öğrencilerle nasıl ilgilenmem gerektiğinin bir örneğini görmüş oldum. Çocuklara karşı daha yapıcı ve olumlu yaklaşmama katkı sağlayacağını düşünüyorum.”

Bazı öğretmen adayları da sınıf yönetiminin nasıl sağlandığını öğrendiklerini şu şekilde ifade edilmiştir.

Ö16 “Sınıfın nasıl yönetileceğini, materyallerin nasıl kullanılacağını ve imkanların kısıtlandığında bile neler yapılabileceğini öğrenmiş oldum.

Bir öğretmen adayımız kendisinde kaynaştırma öğrencisi için farkındalık oluştuğuna dair şu sözleri söylemiştir.

Ö1 “Öğretmen kaynaştırma öğrenciye nasıl yaklaştığını bizimde yarın bir gün atandığımızda kaynaştırma durumunda olan öğrenci varsa ona nasıl davranacağımızı falan görmüş olduk.”

Bir öğretmen adayı da her soruya karşı hazırlıklı olması gerektiğini Ö15 “Buradan gözlemlerim sonucunda öğrencilerin her türlü soruları sorabileceğini tecrübe ettiğim için kendimi geliştirmem gerektiğini düşünüyorum artık.” sözleri ile belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının uygulama okullarına gittiklerinde öğretmenlik mesleğine başlamadan öğretmen olmuş gibi okul ve sınıf ortamını tanıdıklarını ve deneyim ve tecrübe edindiklerini belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenlik mesleğine başlandığında kendilerinin acemilik çekmeden rahat bir şekilde adapte olunmasını sağlıyor.

4.4. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Edinilen Tecrübelerden Sonra Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Düşüncelerindeki Değişimlere Ait Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının, Okul Deneyimi dersinde edindikleri tecrübelerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerindeki değişimleri ile ilgili görüşleri ortaya konulmuştur. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu ve olumsuz etkileri olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur.

Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersinde edindikleri tecrübelerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelere etkisi ile ilgili bulgulara Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 13. Okul Deneyimi Dersinde Edinilen Tecrübelerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Düşüncelere Etkisi

TEMALAR		KODLAR VE FREKANSLAR
Okul deneyimi dersinde edinilen tecrübelerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelere etkisi	Olumlu etki	Teknolojiyi takip edip kendini geliştirme (5)
		Çocuklarla güzel iletişim içinde olup isteklerine karşılıkverebilme (3)
		Endişeleri giderme (6)
Okul deneyimi dersinde edinilen tecrübelerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelere etkisi	Olumsuz etki	İdarecilerin gerekli desteği sunmaması (1)
		Donanım eksikliği (4)

Tablo 13'te de görüldüğü gibi öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde birbirinden farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bir kısmı okul deneyiminde öğretmenlik mesleği ile ilgili teknolojiyi takip edip kendilerini geliştirmeleri gerektiğini anladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerle güzel iletişim içinde olmaları gerektiğini de belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise birtakım endişelerin giderildiğini vurgulamışlardır.

Aynı zamanda farklı düşüncelerde olan öğretmen adayları idarecilerin gerekli desteği sunmadığını ve öğretmenlerin donanımsız olduğunu bu durumların da kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Teknolojiyi takip edip kendini geliştirmekle ilgili bazı öğretmen adayları kendilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö1 "...Fakat mesleğini kendiyile bütünleştirmiş teknoloji ile öğretim yapan öğrenciyi sınıfta etkili kılmaya çalışan onlarla sürekli etkileşim halinde olan öğretmen modellerini de gördüm ve öğrencilerin bu öğretmenleri hem sevdiğine hem de derslerinde başarılı olduklarına şahit oldum. Bunları görünce benim fikrimde değişti tabi. Kendime bu modeldeki öğretmenleri örnek almaya ve öğretmen olduğumda onlar gibi olmaya karar verdim."

Ö7 "Üniversitede teknolojinin bütün imkanlarından faydalanarak derslerimizi işliyoruz. Bizden de Meslek hayatımızda bu şekilde ders işlememiz isteniyor. Fakat realitedurum biraz farklı. Okullarda ya bu teknolojik altyapı yok ya da teknolojiden bir haber öğretmenler var."

Ö13 “Bu dersle özetle anladığım ve gördüğüm kadarıyla bizim öğretmenlik mesleğini tanıdığımızdan çok farklı olduğudur. Öğretmenlik mesleği her devirde kendini yenilemeli gelişen teknolojiyi takip edebilmeli ve kullanabilmelidir.

Çocuklarla güzel iletişim içinde olup isteklerine karşılık verebilme ilgili bazı öğretmen adayları kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö6 “Öğretmenlerin çocuklar ile iletişiminin güzel olduğunu görmek beklediğim bir şeydi. Bu iyi yönde değişmeme örnek olabilir.”

Ö7 “Çünkü gördüğüm öğrencilerden kendilerine uyum sağlayamayan yani onlara bir şey katamayan öğretmenleri umursamıyor ve dinlemiyorlar. Bu durumda bizlerin meslek hayatında gerçekten başarılı olabilmek için öğrencileri iyi tanıyıp isteklerine cevap verebilecek doğrultuda kendimizi geliştirmemiz gerektiğinin farkına vardım.”

Ö2 “Ben kendim öyle gördüğüm için söylüyorum öğretmenliği hep sınıfa gelip kitabı açıp okumak olarak görüyordum. Gittiğim okulda şunu gördüm ki benim düşündüğümünden çok farklıymış. Öğretmenliğin çok şerefli bir meslek olduğunu anladım. Öğretmenlerin hep öğrenciyi aktif kılmaya çalıştığını çeşitli etkinliklerle öğretimini desteklediğini gördüm. Bu durumu görünce bende bu tarzda bir öğretmen olamaya karar verdim.”

Etkinlik raporunda ise bu durumu şu cümlelerle belirtmiştir: “13 haftalık staj süresince staj uygulamasına dair güzel deneyimler elde ettim. Öğretmenlik kriterlerinin neler olduğunu, öğrencilere nasıl yaklaşırsa ne gibi sonuçlar elde edebileceğimizi öğrendim. Gözlemlediğim kadarıyla öğretmenlerin çocuk ruhundan ve psikolojisinden anlaması gerektiğini, etkileyici ve akıllı konuşup hem öğretmeyi seven hem de öğrenmeyi sevdiren bir kişi olması gerektiğini öğrendim. Öğrencisiyle uyum içinde tatlı sert olan öğretmenlerin derslerinde disiplin olduğunu, öğrencilerin hem eğlenerek dinlediklerini hem de dersin akışını bozmadıklarını öğrendim. Öğretmenlerin ders dışında günlük hayattan örneklerle ders işledikleri zaman öğrencilerin daha çok ilgisini çektiğini gözlemledim. Ders uygulaması sırasında öğrencilerin düz anlatım yapıldığında sıkıldığını, iyi bir öğretmenin eğitici olduğu kadar eğlendirici yönünün olması gerektiğini bildiğimden derste öğrencilere eğlendirici çalışmalar yaptığında derse ilgilerinin bir anda arttığını gözlemledim. Dersleri her zaman sıkıcı geçen öğretmenler için öğrenciler o derse girmeyi büyük yük olarak görüyor. Öğrenciler üzerlerine düşünce eğitim anlayışımıza biraz renklilik katınca her öğrencinin anlayabilecek düzeyde derse karşı güdüleyince o ders eğlenceli hale geliyor. Gözlemlediğim sıkıntılar içerisinde bazı öğrencilerin öğretmenlerine pek dinlemedikleri gözlemledim. Konuyla ilgili ders aralarında öğrencilerle sohbet ettiğinde öğrencinin dersti anlayamadığını bu sebeple derse sıkıcı gözle baktığını öğrendim. Bunun için öğrencilerle bireysel olarak ilgilenmenin önemli olduğunu düşünüyorum.”

Endişelerin giderilmesi ile ilgili bazı öğretmen adaylarını kendilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir.

Ö6 “Mesela yönetmelik ile okulda yaşanan durumların arasındaki fark beni düşündürdü.”

Ö7 “Okul deneyimi dersine başlamadan önceki mesleğe bakış açım bu dersi aldıktan sonra nispeten değişti. Uygulama dersinden sonra öğretmenliğin çok da kolay rahat bir meslek olmadığı kanısına vardım. Yapamama düşüncesi ağırlaştıran.”

Ö15 “Bu dersten önce tereddütlerim vardı. Acaba yapabilir miyim diye ama bu dersten sonra rahatladım ve doğru mesleği seçtiğimi anladım.”

Ö3 “Ben önceden öğretmenliği kolay bir meslek olarak görüyordum. Ne var ki günde birkaç saat ders anlatıyor sonrası boş diyordum. Ama bu dersle birlikte gördüm ki öğretmenlik en zor ve sorumluluk isteyen bir meslekmiş.”

Farklı düşünce belirten öğretmen adaylarından biri idarecilerin gerekli desteği sunmaması ile ilgili kendini şu sözlerle ifade etmiştir.

Ö5 “Okul deneyimi dersinde gittiğim uygulama okullarında gördükten sonra mesleğe karşı bakış açım değişti. Çünkü okul yöneticileri öğretmenlerin arkasında durup onlara destek olmuyorlar.”

Bazı öğretmen adayları ise donanım eksikliğine dikkat çekmiş ve şu sözleri söylemişlerdir.

Ö1 “Mesela ben kendi dönemimde gördüğüm öğretmen modelleri gibi derse gelip, masama geçerek ders kitabından okuyarak dersi anlatmak olarak düşünüyordum. Geldiğim okulda bu modelde olan öğretmenler de vardı

Ö5 “Maalesef bu değişiklikler olumsuz yöndeydi. Çünkü gittiğim okullardaki öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermeyen, dersi bir zorunluluk olarak gören ve bir an önce bitsin de gidelim profiline sahip insanlardı.”

Ö7 “Öğretmenler donanımlıdır fikrim okul deneyimi dersinden sonra sekteye uğradı diyebilirim.”

Öğretmen adayları okul deneyimi dersinden sonra staj okullarında farklı nitelikteki öğretmenleri gözlemlene fırsatı bulmuşlardır. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden gözlemleri doğrultusunda öğretmenlik mesleğine karşı bakış açılarının değiştiğini belirtmişlerdir. Adaylar Okul Deneyimi öncesi öğretmenlik mesleğine başladıklarında kendi öğrenim gördükleri ve geleneksel öğretim yapan öğretmenleri rol

model aldıklarından onlar gibi olmayı düşündüklerini söylemişlerdir. Ders sonrasında ise halen gelenekçi anlayışla ders işleyen öğretmenlerin olduğuna da tanık olmuşlar fakat bu öğretmenlerin öğrenciler tarafından sevilmediğini ve mesleklerinde başarılı olamadıklarını gözlemlemişlerdir. Bunun yanında yenilikçi anlayışla ders anlatan öğretmenleri de gözleme fırsatı olmuş ve bu öğretmenlerin öğrencilerin gözünde çok sevilen ve saygı duyulan öğretmenler olduğunu fark etmişlerdir. Kendileri de öğretmenlik mesleğine başladıklarında yenilikçi teknolojiyi takip edip kullanan ve öğrenci ile sıkı iletişim kurabilen öğretmen olacaklarını belirtmişlerdir.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada öğretmen adayları okul deneyimi dersine yönelik görüşleri doğrultusunda okul deneyimi dersinin işlevinden, okul deneyimi ders saatinin yeterliğinden ve okul deneyiminde yaşadıkları sorunlardan bahsetmişlerdir. Okul deneyimi dersinin işlevi ile ilgili öğretmen adayları, dersin önemine değinmişler ve gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Kendilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki tecrübe edindiklerini ve mesleğe başlamadan önce gerçek okul ve sınıf ortamı ile tanışıp öğrencilerle iletişim kurabilme kabiliyeti kazandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının okul deneyiminde yapacakları mesleğin doğru ya da yanlış olduğuna karar verdikleri de görülmektedir. Çiçek ve İnce (2005), Kılıç (2004), Davran (2006) ve Aydın ve Selçuk (2007) çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili gelişimleri için ve mesleği yapabilme açısından karar verme anlamında bu araştırmaların sonuçlarını desteklemektedirler. Fakat bazı öğretmen adayları da sadece izleyici konumunda olduklarını belirterek pasif kaldıklarını ve sıkıcı olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca bu dersin sadece belli zamanlarda ve belli sınıflarda yapıldığından tam manasıyla öğretmenlik mesleğini yansıtmadığı vurgulanmıştır. Tekin vd. (2006), çalışmalarında okul deneyimi dersinde gidilen okullarda yeterli etkileşimin olmadığını, öğretmen adaylarının aynı okul ve sınıflarda gözlem yapıldığından öğretmenlik mesleğini farklı yönleri ile tanıyamadıklarını belirterek benzer bulgulara ulaşmışlardır.

Okul deneyimi ders saatinin yeterliliği temasına baktığımızda öğretmen adaylarının bir kısmı ders saatinin yetersiz olduğunu ve yanlış zamanda verilen bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Alkan, Şimşek ve Erdem (2013), aday öğretmenlerin uygulama okullarında daha uzun süreli kalmaları, onların mesleğe alışmaları için gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca öğretmenlik mesleğini tanımada önemli olan bu dersin son sınıfta olması geç kalınmışlık olarak vurgulanırken, dersin üniversitenin ilk döneminde olması gerektiği, böylece adayların yapacağı mesleği daha yolun başındayken tanımlarının faydalı olacağı belirtilmiştir. Saratlı (2007) da çalışmasında okul deneyimi dersinin 1. sınıfta verilmesi gerektiğini belirterek bu görüşe destek olmaktadır.

Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde karşılaştıkları sorunların başında, alan bilgisi açısından kendi eksikliklerini fark etmeleri, fakülte'deki öğrenilenler ile okullardaki uygulamalar arasında farklar görülmektedir. Öğretmen adaylarının idarecilerle iletişim sorunu olması, farklı sınıfları gözlemleyememe ve okullarda önemsenmeme gibi sorunları

olduğu da görülmüştür. Akgül (2006) çalışmasında, öğretmen adayları rehber öğretmenlerden yeterince destek göremediklerini ve yeterli sayıda sınıfı gözlemleyemediklerini ifade etmiştir. Ayrıca rehber öğretmenlerinin ilgisiz olması ve öğrencilerin dersleri dinlememeleri ve saygısız hareketleri adayların karşılaştıkları sorunlardandır. Sorunlar bundan önceki yapılan araştırmaları destekler niteliktedir. Öğrencilerin bilgilendirilmemesi Yeşilyurt ve Semerci (2011) araştırmalarında da benzer bulgular görülmektedir. Sılay ve Gök (2004), eğitim fakülteleri ile uygulama okulları arasında yeterli işbirliğinin sağlanamadığını belirterek bu durumun da öğretmen adaylarının, uygulama okullarında sorunlar yaşamasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Burada fakülteadaki danışmanla adayların iletişim kurması gerektiği bu ilgininse tutumları etkileyeceği düşünülmektedir. İletişimin eksikliğinden kaynaklanan sorunların çözümü olarak da fakülte okul işbirliğinin daha sağlıklı olması gerektiği incelenen bütün araştırmalarda benzer bulgulardandır.

Öğretmen adayları, okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğini nasıl yansıttığı ile ilgili olarak okul deneyimi dersinden beklentiler ve rehber öğretmenlerin yeterliği ile ilgili görüşlerden bahsetmişlerdir. Öğretmen adaylarının genellikle okul deneyimi dersinden öğretmenlik mesleğinin nasıl yapıldığını öğrenmeyi bekledikleri görülmektedir. Rehber öğretmenlerden de bu noktada kendilerine iyi bir rol model olmalarını, okul ve sınıf ortamında gerekli yönlendirmeleri yapmaları ve destek olmalarını ve kendilerine meslektaş gözüyle bakmalarını arzu etmektedirler. Bunun yanında sınıf ve okul ortamında hangi durumda nasıl davranılması gerektiği ile ilgili deneyim ve tecrübe kazanmak, hitap edecekleri öğrencileri tanıyıp onlarla nasıl iletişim kurulması gerektiği hususunda merak sahibi oldukları görülmektedir. Ayrıca öğretmenlik mesleği ile ilgili eksik oldukları durumların farkına varıp bu eksiklikleri tamamlamayı düşündükleri ve acaba ben bu mesleği yapabilir miyim endişelerinin olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinden bu beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığına baktığımızda ise genel olarak okul ve sınıf ortamını tanıma, öğretmenlik hissi yaşama, öğretmenlik mesleğine yönelik endişelerini giderme, eksik yönlerinin farkına varıp tamamlama ve öğrencileri tanıyıp iletişim kurabilme açısından gerçekleştiği görülmektedir. Davran (2006), Çiçek ve İnce (2005) ve Aydın ve Selçuk (2007) yapmış oldukları çalışmalarda öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini sağlaması ve mesleği sevmeleri açısından bu sonuçları desteklemektedir. Saratlı (2007), çalışmasında öğretmen adaylarının rehber öğretmenlerden beklentilerinin karşılanamadığı belirterek bu çalışmadaki öğretmen adaylarının bazı rehber öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığına yönelik bulguları desteklemektedir.

Öğretmen adaylarının okul deneyimindeki gözlemlerine yönelik rehber öğretmenleri ile ilgili bir kısmının mesleki olarak yeterli olduğunu bir kısmının ise yetersiz olduğunu belirttikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının kendilerince meslekte yeterli olduğunu düşündükleri öğretmenleri, kendini geliştiren, sınıf yönetimine sahip, öğrencilerin isteklerine karşılık veren ve öğrencilerle sıkı iletişim halinde olabildiklerini söylemişlerdir. Bu öğretmenlerin mesleklerinde başarılı oldukları ve öğrenciler tarafından sevilen ve saygı duyulan kişiler olduğunu da belirtmişlerdir. Çiçek ve İnce (2005), yapmış oldukları çalışmalarında okul deneyiminde öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin de geliştiğini, bu durumun oluşmasında ise rehber öğretmenin model alınmasının etkili olduğunu belirterek öğretmenlik mesleği için gerekli olan mesleki tecrübe ve deneyimlerin kazanılmasında rehber öğretmenlerin rolünün büyük olduğu sonucunu desteklemektedir. Öğretmen adaylarına göre meslekte yetersiz olduğu düşünülen öğretmenlerin ise tek düze anlatımla ders işlediklerini, kendini geliştiremediklerini ve öğrenci ile etkileşime geçemediklerini şeklidir. Ek olarak sınıfa hakim olamadıklarını ve öğrenciyi değerlendirmede ve geri dönüt vermede yetersiz kaldıklarını da söylemişlerdir. Batman (2010), araştırmasında rehber öğretmenlerin yeni öğretim programlarına, kuramlara, öğretim yöntem ve tekniklerine ve uygulama etkinliklerine yönelik yetersiz kaldıklarını belirterek bu sonucu desteklemektedir. Öğretmen adaylarının genellikle öğretmenlik mesleğine başladıklarında kendi öğrenim gördükleri ve geleneksel öğretim yapan öğretmenleri rol model aldıklarından onlar gibi olmayı düşündüklerini söylemişlerdir. Öğretmen adayları gözlemlerinden sonra da halen gelenekçi anlayışla ders işleyen öğretmenlerin olduğuna da tanık olmuşlar fakat bu öğretmenlerin öğrenciler tarafından sevilmediğini ve mesleklerinde başarılı olamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında yenilikçi anlayışla ders anlatan öğretmenleri de gözleme fırsatı olmuş ve bu öğretmenlerin öğrencilerin gözünde çok sevilen ve saygı duyulan öğretmenler olduğunu fark etmişlerdir. Kendileri de öğretmenlik mesleğine başladıklarında yenilikçi teknolojiyi takip edip kullanan ve öğrenci ile sıkı iletişim kurabilen öğretmen olacaklarını belirtmişlerdir.

Okul deneyimi dersi kapsamında gidilen okullarda aldıkları eğitimin, meslek hayatında kendilerine neler kazandıracığı hususunda öğretmen adayları, meslekle ilgili merak ettikleri ve okul deneyiminden öğrendikleri ilgili görüşlerden bahsetmişlerdir. Okul deneyimi dersi öğretmen adaylarına okul ortamını, sınıf ortamını, öğrenci davranışlarını, öğretmenlik mesleğinin nasıl yapıldığını hangi şartlarda nasıl davranılması gerektiği noktasında deneyim kazandırmıştır. Öğretmen adayları uygulamalar sayesinde kendilerini öğretmen yerine koyma, mesleki olarak her türlü duruma kendini hazırlama, kendini sürekli geliştirme ve yenilemeleri gerektiğini görmüşlerdir. Kendilerini sınıfın nasıl

yönetilmesi gerektiği, öğrencileri derse güdülemenin nasıl yapılması gerektiği noktasında bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Fakat neslin her geçen gün değişmekte olması, teknolojiyle büyüyen meraklı ve sürekli soru soran bir nesil olması adayları yetersiz kalacakları düşüncesine sevk etmektedir. Ayrıca sadece teorik olarak bildikleri kaynaştırma öğrencilerini gerçek sınıf ortamında görme imkânı bulmuşlar ve öğretmenlerin onlarla nasıl etkileşim kurduğunu da gözlemlene imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında okul deneyimi dersinde gidilen uygulama okullarında mesleki yeterliklerin yanında her türlü durum ve şartlarda öğretmen adaylarının nasıl davranmaları gerektiği konusunda da deneyim kazandıkları görülmüştür. Bu sonucu Ceylan ve Akkuşun (2007), uygulama dersleri öğretmen adaylarına sadece mesleki yeterlilik değil, aynı zamanda öğretmen adaylarına gelecekte görev yerindeki düzen ve işleyişin bilgisini de kazandırmaktadır görüşünü de savunmaktadır.

Okul deneyimi dersinde edindikleri deneyimlerin öğretmenlik mesleğine bakış açılarını nasıl etkilediği ile ilgili öğretmen adaylarının, olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı görüş belirttikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının okul deneyiminden önce öğretmenlik mesleğini, kendi öğrenim gördükleri dönemdeki öğretmenlere göre algılamalarıdır. Bu yüzden öğretmen adaylarının çoğu öğretmenliği bağırın, kızan, dersi okuyarak anlatan kişiler olarak tanımışlardır. Geçmişte tanık oldukları bu durumlar nedeni ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini sevmedikleri görülmüştür. Uygulama esnasında da bu tip öğretmenlerin olduğundan bahsetmişler ve bu öğretmenlerin yaşça büyük olduklarını belirtmişlerdir. Bu tür öğretmenlerin öğrenciler tarafından sevilmediği ve derslerinde başarı gösteremediklerini de vurgulamışlardır. Ayrıca uygulama esnasında öğrenci merkezli ders işleyen, teknolojiden yararlanan öğrenci ile sürekli etkileşim halinde olan öğretmenlere de tanık olmuşlardır. Bu tür öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yeni başlayan yaşça genç olduklarını belirtmişler ve öğrencilerin öğretmenlerini çok sevdiklerine, derslerine ilgi gösterdiklerine ve oldukça başarılı olduklarını söylemişlerdir. Bu durumlara şahit olan öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğretmenlik mesleği ile uygulama sonrası mesleğe bakış açılarında değişimlerin olduğu görülmüştür. Yine bu çalışmada öğretmen adaylarından bir kısmının öğretmenlik mesleğinin tahmin ettiklerinden zor olduğunu fark etmişler, ancak uygulama dersleri ile öğretmenlik mesleğine olan ilgilerinin arttığı görülmüştür. Bu değişimlere öğretmenlerin hal ve davranışları ile öğrencilerin tepkileri neden olduğu belirlenmiştir. Aydın ve Selçuk'un (2007) okul deneyimi uygulamalarında öğretmen adaylarının, kendilerini bir öğretmenmiş gibi algıladıklarını ve öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğini söylemeleri bu sonucu desteklemektedir.

Bu durum da gösteriyor ki dönemin öğretmen adaylarının birçoğu gelenekçi öğretmenler tarafından öğrenim gördükleri için öğretmenlik mesleğini ilk olarak onların yaptığı gibi tanıyorlar. Gün geçtikçe okullarda artan genç ve yenilikçi öğretmenlerin sayesinde okul deneyimi dersi ile tanışıp onları gözleme fırsatı oluyor. Böylece öğretmen adayları kafalarındaki öğretmen profilini değiştirmiş ve kendilerinin de öğretmen olduklarında nasıl bir tutum içinde olacaklarına karar vermiş oluyorlar.

Son olarak öğretmen adaylarının, okul deneyimi dersine yönelik görüş ve önerilerden bahsettikleri görülmektedir. Öğretmen adayları okul deneyimi dersinin, teorik bilgileri uygulama fırsatı verdiği için çok önemli görmekte. Bu durum Yıldızlar, Kargı ve Bozca'nın (2011) okul deneyimi dersi gibi uygulama imkânı sağlayan dersler hem kalite hem de işlevsellik yönünden büyük bir önem taşımaktadır görüşünü desteklemektedir. Fakat derslerde verilen uygulama saatlerinin yetersiz olduğundan şikâyet etmektedirler. Bu durumu Alkan, Şimşek ve Erdem (2013), aday öğretmenlerin uygulama okullarında daha uzun süreli kalmalı görüşü desteklemektedir. Öğretmen adaylarına göre okul deneyimi dersinin istenilen amaca ulaşmada gayet başarılı olduğu yönünde cevaplar verildiği görülmektedir. Dersin öğretmenlik mesleğini tüm yönleri ile tanıttıklarını belirtmişlerdir. Oral ve Dağlı (1999) yaptıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının hepsinin okul deneyimi dersinin amacına ulaşmada başarılı olduğu belirterek öğretmen adaylarına yüksek derecede mesleki olarak yeterlilik kazandırdığı sonucu bu durumu desteklemektedir. Başkan (2001), yapmış olduğu çalışmada ise öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki yapması gereken etkinlikleri tam olarak yapamadıklarını, uygulama sürecinde karşılaşılan problemlerden dolayı kısmen ya da çok az olarak amacına hizmet ettiğini söyleyerek farklı sonuç belirtmiştir. Okul deneyimi dersinin işlevi ile ilgili öğretmen adaylarından bazılarının dersin 4. sınıfta olmasını geç kalınmış olarak görmektedir. Öğretmenliği tanıtan bu dersin üniversiteye başlandığı andan itibaren okutulması gereken bir ders olması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum Saratlı'nın (2007) yapmış olduğu çalışmada okul deneyimi dersi ile ilgili üniversitelerin 1. sınıfından itibaren okutulması gerektiği sonucunu desteklemektedir.

Öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde, okul deneyimi dersiyse öğretmenlik mesleğinin nasıl yapıldığını gözlemleyerek öğrenmek ve daha üniversiteden mezun olmadan öğretmenlik hissini yaşamak olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik bir takım endişelerinin olduğu ve okul deneyimi sayesinde bu endişelerden kurtuldukları görülmektedir. Bu endişelerin ise, öğretmenlik mesleğini yapabilir miyim acaba düşüncesi, sınıf içinde hata yaparsam ne olur korkusu, öğrencilerle nasıl iletişim kurarım gibi sınıf içinde karşılaşılabilecek durumlardan kaynaklanmaktadır.

Öğretmen adaylarının gidilen okullardaki idarecilerle ve rehber öğretmenlerle yeterli iletişimi kuramamaları ve sadece belli zamanda belli sınıflara gitmeleri farklı ortamları görememeleri başlıca sorunlardandır. Adayların danışmanlarından da gerekli ilgi ve alakayı görememeleri, etkinliklerin tamamlanması için zamanın yetersiz kalması birçok adayın karşılaştığı sorunlar olarak görülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarına göre öğretmen yetiştirme programlarında düzenlemelerin yapılması, öğrencilerin okul deneyimindeki dönemlerde fakülte ders yüklerinin azaltılarak etkinliklere daha çok önem verilmesinin daha verimli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlik bilincine daha erken dönemlerde ulaşılmasını ve dersin içeriğinin amacına uygun bir şekilde düzenlenip uygulanmasının sağlanması öğretmen adaylarının düşünceleri arasında görülmektedir.

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğine etkisini ortaya koymak amacı ile yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar ile konuyla ilgili yapılan diğer araştırmaların sonuçlarına dayalı olarak bazı öneriler geliştirilmiştir:

- Okul deneyimi gibi uygulama derslerine daha fazla önem verilip etkinliğinin artırılması gerekmektedir.
- Öğretmen adaylarının farklı özellikleri ve nitelikleri kazanabilmeleri için farklı öğretmen modellerini gözlemlemeleri için çeşitli okullara hatta köy okullarına da gönderilmelidir.
- Okul deneyimi geçmiş yıllarda Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersi olarak ayrı ayrı iki ders olarak verilirken günümüzde tek ders olarak 4. sınıfın 1. döneminde okutulmaktadır. Adayların yapacağı mesleği tanıyıp kendilerinin mesleğe alışmaları için ayrıca öğretmenlik mesleğini yapıp yapamayacaklarına karar vermeleri için daha yolun en başında yani üniversitelerin 1. sınıfında verilmelidir.
- Öğretmen adaylarının uygulama okullarında hangi deneyimleri kazandığı ve bu kazanımların öğretmenlik mesleği hakkındaki düşüncelerinde ne gibi değişiklik gösterdiği haftalık takip edilerek istenmeyen durumlara anında müdahale imkanı sağlanmalıdır.
- Okul deneyimi dersinin uygulama sürecinin verimli olabilmesi ve amacına ulaşabilmesi için sürekli uygulama öğretmeni, danışman tarafından denetlenmeli ve öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen öğretim kurumlarında yapılması gereken yönergelere göre yapılmalıdır. Bir de öğretmen adaylarını okul deneyimi dersi hakkında uygulama öncesi bilgilendirilip staj okullarında neler yapılması gerektiği konusunda bilinçlendirilmelidirler.
- Son olarak Okul Deneyimi dersi ile ilgili daha fazla araştırmaların yapılması dersin içeriğinin ve uygulanabilirliğinin artması, meslek öncesi öğretmenlerin hazır bulunuşluk düzeylerinin artması ve literatürün gelişmesi açısından oldukça önemlidir.

7. KAYNAKLAR

- Akgül, A. (2006). Fakülte-okul işbirliği programının müzik öğretmeni adayları tarafından değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 8(12), 15-28.
- Alkan, V., Şimşek, S. & Erdem, A. R. (2013). Uygulama okullarındaki yönetici ve eğitici personelin okul deneyimi dersine ilişkin önerileri. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 8(2), 245-260.
- Allen, J. M. & Wright, S. E. (2014). *Integrating theory and practice in the pre-service teacher education practicum. Teachers and Teaching*, 20(2), 136-151.
- Aras, S. & Sözen, S. (2012). *Türkiye, Finlandiya ve Güney Kore’de öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesi*. Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Kongresi, 2012.
- Ayas, A. (2009). Öğretmenlik mesleğinin önemi ve öğretmen yetiştirmede güncel sorunlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 1-11.
- Aydın, S. & Selçuk, A. (2007). Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 75-90.
- Aylar, F. & Aksin, A. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Amasya Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 299-313.
- Aytaçlı, B. (2012). İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Azar, A. (2003). “Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin yansımaları”. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 181-194.
- Azar, A. (2011). Türkiye’de öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38.
- Baskan, G. (2001). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. Ankara: Denge Matbaacılık.
- Baskan, G., Aydın A. & Madden, T. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 35-42.

- Batman, D. (2010). Okul uygulamalarının fizik uygulama öğretmenlerinin mesleki beceri gelişimlerine etkisinin belirlenmesi: Trabzon ili örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Busher, H., Gündüz, M., Cakmak, M. & Lawson, T. (2015). Student teachers' views of practicums (teacher training placements) in Turkish and English contexts: a comparative study. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 45(3), 445-466.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (17. Baskı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, N. (2001). Öğretmenlik uygulamasının yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunlar. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 1-18.
- Celep, C. (2008). Öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. *Eğitime Bakış Dergisi*, 4(11), 3- 10.
- Ceylan, T. & Akkuş, Z. (2007). Okul deneyimi II uygulamalarının öğretmen adayları üzerinde yarattığı davranış değişiklikleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(1), 213-225.
- Chen, J. Q. & Mcnamee, G. (2006). Strengthening early childhood teacher preparation: integrating assessment, curriculum development, and instructional practice in student teaching. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 27(2), 109–128.
- Çapraz, C. & Samancı, O. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri ve okul deneyiminin ilk gününde hissettikleri duygular. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 179-188.
- Çelikten, M. & Can, N. (2003). Yönetici, öğretmen ve veli gözüyle ideal öğretmen. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(12), 253-267.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 207-237.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, (5. Baskı), Trabzon.
- Çiçek, Ş. & İnce, L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri, *H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 146-155.
- Çingi, S. & Güran M. (2003). Türkiye’de iktisadi kalkınmayı tehdit eden sorun: eğitim. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 21(2). 109-111.
- Davran, E. (2006). İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliğini kazanmaları üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

- Delibaş, H. (2007). Türkiye, Almanya ve Finlandiya biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, H. (2015). Okul deneyimi dersi.
www.cumhuriyet.edu.tr/userfiles/file/EgitimFakultesi/okuldeneyimi adresinden 14.Nisan.2018 tarihinde edinildi.
- Demir, Y. (2012).Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Demirel, Ö. & Kaya, Z. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H. (2003). Tarih uygulama öğrencilerinin uygulama öğretmenleri ve uygulama okulları hakkındaki görüşleri: KTU Fatih Eğitim Fakültesi örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 185-192.
- Deringöl, Y. (2007). Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze ilköğretim öğretmenleri yetiştirilmesinin tarihsel boyutu ve eğitimcilerin görüşlerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 17-27.
- Doğan, S. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerindeki gözlemlerine dayanılarak ilköğretim matematik sınıfları hakkındaki görüş ve düşüncelerinin incelenmesi, *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://etd.lib.metu.edu.tr> adresinden 28 Ekim 2016 tarihinde edinildi.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş: Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Alkım Yayınları.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. (3. baskı), İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Gelişli, Y. (2011). Okul deneyimi I dersi, uygulama öğrencilerinin uygulama sonrasında öğretmenlik mesleğine bakış açılarındaki değişim. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 1, 708-716.
- Gess-Newsome, J. & Lederman, N. G. (1999). *Examining pedagogical content knowledge: The construct and its implications for science education*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Güven, İ. (2004). Sosyal bilgiler alanı öğretmen adaylarının okul uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 4(2), 271-300.

- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R.Y., Büyükkasap, E. & Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde okul deneyimi uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. 148.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/1.htm> adresinden 13 Nisan 2018 tarihinde edinildi.
- Hergüner, G., Arslan, S. & DüNDAR, H. (2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul deneyimi dersini algılama düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1)11, 44-58.
- Işıkoğlu, N., İvrend, A. & Şahin, A. (2007). Öğretmenlik uygulaması sürecine öğretmen adaylarının gözüyle derinlemesine bir bakış, *Eğitim Araştırmaları*, 26, 131-142.
- Kahyaoğlu, M. & Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(9), 73-84.
- Karagözoğlu, G., Arıcı, H., Bülbül, S. & Çoker, N. (1995). *Türkiye’de öğretmen eğitim politikaları ve modelleri, Avrupa Konseyi ülkeleri öğretmen yetiştirme politikaları ve modelleri toplantısı*. Milli Eğitim Basımevi, (3. Baskı) Ankara.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasap, G. (2015). Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Katranacı, M. (2008). Öğretmenlik uygulamasında uygulama okulu koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri Kırıkkale İli Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Kaya, Z. & Yılayaz, Ö. (2013). Öğretmen eğitimine teknoloji entegrasyonu modelleri ve teknolojik pedagojik alan bilgisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 57-83.
- Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 172-184.
- Kocatürk, F. (2006). Okul deneyimi II ders ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koç, C. & Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: günlükler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(164), 223-236.
- Köroğlu, H., Başer, N., & Yavuz, G. (2000). Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85-95.

- MEB, (1998). Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. *Tebliğler Dergisi*, 2493. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/102.html> adresinden 13 Nisan 2018 tarihinde edinildi.
- Mueller, A. & Skamp, K. (2003). Teacher candidates talk: listen to the unsteady beat of learning to teach. *Journal of Teacher Education*, 54(5), 428-440.
- Nettle, E. B. (1998). Stability and change in the beliefs of student teachers during practice teaching. *Teaching and Teacher Education*, 14(2), 193-204.
- Oğuz, A. (2004). Okul deneyimi I dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 141-163.
- Oral, B. & Dağlı, A. (1999). Öğretmen adaylarının okul deneyimine ilişkin algıları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 254, 18-24.
- Ören, F. Ş., Sevinç, Ö. S. & Erdoğmuş, E. (2009). Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 15(58), 217-246.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özoğlu, M. (2010). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Seta Analiz.
- Özoğlu, M., Gür, B. & Altunoğlu, A. (2013). *Türkiye ve Dünya’da öğretmenlik*. (1. Baskı), Ankara, Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Özonay-Böçük, İ. Z. (2014). Eğitim fakültelerindeki okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin bir model önerisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Paker, T. (2005). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23(1), 133-139.
- Rıza, E. T. & Hamurcu, H. (2000). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 91-97.
- Saratlı, E. (2007). Okul deneyimi-I dersi uygulamasında ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarına sunulan danışmanlık (mentoring) hizmetinin yeterliği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarıkaya, Y. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri için geliştirilen web tabanlı bir sistemin kullanılabilirliğinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

- Sarıtaş, M. (2007). Okul deneyimi I uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 121-143.
- Sılay, İ. & Gök, T. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004, Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Sivan, A. & Chan, D. W. K. (2003). Supervised teaching practice as a partnership process. *Novice and Experienced Student-Teachers' Perceptions, Mentoring & Tutoring*, 11(2), 183-193.
- Smith, K. & Lev-Ari, L. (2005). The place of the practicum in pre-service teacher education: *The voice of the students*. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 33(3), 289-302.
- Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 58-62.
- Şallı, G. (2007). Okul deneyimi dersinin resim-iş eğitimi programı öğretmen adayları açısından uygulanabilirlik düzeyi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, S., Alkan, V. & Erdem, A.R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 63-73.
- Şişman, M. ve Acat, B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Şişman, M. (2008). *Eğitimin temel kavramları*. (4. baskı), Pegem Akademi: Ankara.
- Tang, S. Y. F. (2003). Challenge and support: The dynamics of student teachers' professional learning in the field experience. *Teaching and teacher education*, 19(5), 483-498.
- Tekin, M., Bayraktar, G., Yıldız, M. & Akyüz, A. (2006). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre okul deneyimi (I) ders etkinliğine karşı göstermiş oldukları kurumsal yönetsel ve güdüsel görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 43-54.
- Turgut, M., Yılmaz, S. & Firuzen, A.R. (2005). Okul deneyimi uygulama sürecinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Bilim Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 8(2), 55-65.

- Türer, A. (2009). Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve sorunları. <http://www.public.cumhuriyet.edu.tr/aturer/ogretmenyetistirme.html>. Erişim Tarihi: 17.05.2017.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: bir durum çalışması. *Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi*, 23(1), 87-100.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk Eğitim Sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7),63-82.
- Yaman, S. ve Karamustafaoğlu, S. (2006). Öğretmen adaylarının mantıksal düşünme becerileri ve kimya dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 91-106.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yeşilyurt, E. (2010). Öğretmenlik uygulaması öğretim programının standart temelli ve ihtiyaca cevap verici modeller ışığında değerlendirilmesi.Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yetim, A. ve Göktepe, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldızlar, M., Kargı, E. & Bozcan, E.Ü. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti anaokullarında “Okul Deneyimi” uygulamaları: okul öncesi eğitimde iyi örnekler sorunlar ve çözüm önerileri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1-6.
- Yiğit, N. & Alev, N. (2005). Etkili öğretmen yetiştirme açısından okul deneyimi derslerinin değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 91-103.
- YÖK. (1998). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.doc adresinden 18 Mayıs 2017’de indirilmiştir.
- Yüksel, S. (2010). *Türk Üniversitelerinde eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme*. (2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

EKLER

EK 1 GÖRÜŞME SORULARI

1. Okul deneyimi dersi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
2. Size göre okul deneyimi dersi öğretmenlik mesleğini nasıl yansıtıyor?
3. Okul deneyimi dersi kapsamında gidilen okullarda aldığınız eğitimin, mesleki yaşantıda size neler kazandırdığını düşünüyorsunuz?
4. Okul deneyimi sırasında edindiğiniz kazanımlar öğretmenlik mesleğine bakışınızı nasıl etkiledi?
5. Bu ders ile ilgili sizin görüş ve önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Azem TURAL
Doğum Yeri : HAVZA
Doğum Tarihi : 06/07/1991

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi : Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim
Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce ve Almanca

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

a) Yayınlar (-SCI -Diğer)
b) Bildiriler : 24. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi
c) Katıldığı Projeler

İLETİŞİM

E-Posta : azem151@hotmail.com